

**XXVIII. Országos Tudományos
Diákköri Konferencia
Tantárgypedagógiai és oktatástechnológiai szekciója**

**Debreceni Egyetem
Tudományegyetemi Karok**

Debrecen, 2007. április 2–4.

Anyanyelvi nevelés

Elnök:

Szikszainé dr. Nagy Irma
Debreceni Egyetem

Tagok:

Dr. Herbszt Mária
Eötvös József Főiskola, Baja

Mózesné Szabó Judit
DE Kossuth Lajos Gyakorló Általános Iskola

„A csíkos zokni és a lyukas fazék”

Az írás pontosságának-pontatlanságának vizsgálata az általános iskola első osztályában

Borka Galina – Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar

Témavezető: Papp Noémi főiskolai adjunktus

A dolgozat elsős diákok helyesírásának vizsgálatával foglalkozik. Fő témája, a gyermekek felmérés során írt kétféle másolási feladatának, és látó-halló tollbamondásának bemutatása, helyesírásának értékelése, és a munkák összehasonlítása. Valamint tárgyalja annak kiderítését, hogy miért okoz ekkora gondot az elsősöknek a magyar helyesírás.

A TDK dolgozatban az a feltételezés, hogy ez azért lehetséges, mert a betűformálás, betűalakítás és a betűkapcsolás mellett oda kell figyelniük a szó helyesen történő leírására is. Ez pedig nagyon nehéz, összetett tevékenységi forma, ami nagy koncentrációt igényel a gyermekektől. Mivel a felmérés során szószerkezeteket kellett leírniuk a diákoknak, így ezek a problémák még nagyobb hangsúlyt kaptak, hiszen első osztályban egy szó leírása is nagy figyelmet igényel a gyermekektől.

Kutatásaim alapján nyilvánvalóvá vált, hogy milyen hibákat vétnek az első osztályos tanulók, és ezáltal képet kaptam arról is, hogy milyen helyesírási gyakorlófeladatokra kellene nagyobb hangsúlyt fektetni, hogy helyesírásuk javuljon.

A szövegértő olvasás megalapozása az első osztályban

Csépány Nikoletta – Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Tóth Beatrix főiskolai docens

A magyar tanulók nemzetközi és hazai felmérésekben mutatott gyenge teljesítménye évtizedek óta azt jelzi, hogy baj van a diákok szövegértésével, következésképpen az olvasástanítás, olvasásfejlesztés hatékonyságával is. Kutatásaim célja az volt, hogy feltárjam a szövegértő olvasás tanításának elméleti alapjait, s megvizsgáljam néhány olvasástanítási program eszközrendszerét abból a szempontból, hogy milyen lehetőségeket kínál az értő olvasás megalapozására.

Dolgozatom első részében a szövegértő olvasás szakirodalmának fontosabb megállapításait foglaltam össze. Írtam – többek között – a szövegértés fogalmáról, modelljeiről, fokozatairól, a más verbális képességekkel való összefüggéseiről, valamint a hangos és a néma olvasás kapcsolatáról. A szakirodalom tanulmányozásának legfőbb tanulsága számomra az volt, hogy a szövegértő olvasás komplex képesség, működése azonban korántsem nevezhető feltártnak.

A szövegértés tanítása a tanulók által olvasandó nyelvi anyagra és az ahhoz kapcsolódó feladatrendszerre épül. A gyakorlatokat elkészítheti a pedagógus is, többnyire azonban a rendelkezésére álló nyomtatott taneszközökből – olvasókönyvekből, munkafüzetekből stb. – választ feladatokat. Munkám további részében négy taneszközcsalád feladatrendszerét vizsgáltam meg a tartomelemzés módszerével. Vizsgálatom célja az volt, hogy kiderítsem: az egyes taneszközök megfelelnek-e a fokozatosság és a változatosság követelményeinek. Elemző munkám rávilágított arra, hogy a taneszközök között mindkét vizsgált tényező tekintetében jelentős különbségek vannak. Egyes kiadványok például szinte teljes egészében mellőzik a szószerkezetek szintjén való olvastatást, míg mások nagyobb súlyt fektetnek erre. A feladatok, feladattípusok száma is nagy eltérést mutat. Ugyanakkor mindegyik programban a szó szerinti megértés tanítása, gyakoroltatása áll a középpontban.

Vizsgálataim eredményeképpen arra a következtetésre jutottam, hogy a szövegértés eredményes megalapozása érdekében a jövőben a taneszközök tudatosabb kimunkálására lenne szükség, ill. a meglévő taneszközök egy részének átdolgozására, bővítésére.

A mesék birodalmában

(Az olvasóvá nevelés lehetőségei az alsó tagozaton)

Gudmon Emese – Szegedi Egyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar

Témavezető: Dr. Galgóczi Lászlóné

Az olvasóvá nevelést korán kell kezdeni. Elsősorban az első szocializációs közeg, a család feladata, hogy megalapozza a gyermekek könyvhöz fűződő kapcsolatát. Ezek után jöhetnek a pedagógusok, akik ezt továbbépítve alakítják ki a könyvek iránti szeretetét. Az irodalmi művek formálják a gyermek személyiségét, bővítik ismereteit, és ennek következményeként gazdagítják a szókincsét. Mindez nagyon fontos ahhoz, hogy a kifejezőképességük fejlődjön, beszédük folyamatos és választékos legyen.

A téma kidolgozásával az olvasóvá nevelés és a mesék szerepének problémakörét szeretném körbejárni, hogy minél részletesebb képet kapjunk a mai helyzetről és a lehetséges megoldásokról.

Hipotézisem a következő: a mai 8-10 éves gyerekek körében az olvasás egyre hátrébb szorul a szabadidős tevékenységek rangsorában, s azt is feltételezem, hogy az olvasott irodalmi művek között egyre kevesebb a klasszikus mese.

Hipotézisemet kérdőíves felméréssel kívánom alátámasztani, majd az eredmények birtokában szeretnék olyan ajánlásokat, ötleteket megfogalmazni, amelyekkel hozzájárulhatunk az olvasás, ezen belül is a mesék megkedveltetéséhez.

Dolgozatom első részében a tantervi követelményekből kiindulva először a mesékre vonatkozó legfontosabb tudnivalókat tekintem át (A mese, mint irodalmi műfaj; A mese szerepe a személyiségformálásban). A második részben bemutatom az általam összeállított kérdőíveket (1. sz. Kérdőív az olvasási szokásokról; 2. sz. Kérdőív a mesékről), majd értékelem a kapott válaszokat. A harmadik részben pedig összefoglalom a mesékre alapozott olvasóvá nevelés tanórai és tanórán kívüli lehetőségeit.

A mellékletekben közlöm a kérdőíveket, és a lényeges kérdésre adott válaszok eredményeinek oszlopdiagramokon való ábrázolását.

Az anyanyelvi nevelés lehetőségei

Varró Dániel Túl a Maszat-hegyen című művében

Kiss Boglárka – Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai Kar

Témavezető: Boronkai Dóra

Felmérések eredményei szerint Magyarországon a gyerekek nem szeretnek olvasni. Témaválasztásom azért esett Varró Dániel Túl a Maszat-hegyen című művére, mert úgy gondolom, végre született egy olyan magyar mű, ami miatt a gyerekek újra könyvet vesznek a kezükbe. Nem csak otthoni olvasásra kiváló ez a kötet, hanem hasznosan bevonható a magyar órák menetébe is és a feldolgozás során jól alkalmazhatók a ma egyre jobban terjedő kooperatív módszerek. Ezeket az állításokat bizonyítom a dolgozatomban.

Az első fejezet a témaválasztás indoklásával kezdődik, melyben arra a kérdésre keresem a választ, hogy miért nem olvasnak ma a gyerekek. Megoldásként ajánlom Varró Dániel művét, és bemutatom a költőt és pályafutását.

A következő részben azt vizsgálom meg, hogy milyen tanítási lehetőségeket, értékes ismereteket tartalmaz a Túl a Maszat-hegyen. Bemutatom, mit kell tudni a kötet műfajáról. A művön keresztül szedem össze a verses regény és a meseregény jellemzőit, ami a mai gyerekek számára is hasznos feladat lehet. Majd rámutatok arra, hogy mennyire kiváló lehetőség ez a mű a szótagszámok, rímelés és a különböző versformák felismerésére, gyakorlására. A dolgozatomban végigjárom a stílusvizsgálat szintjeit, megmutatom, mi minden alkalmas elemzésre, mert egy felső tagozatos gyerek már kaphat stíluselemzési feladatot. Külön részben tárgyalom az intertextualitást, mert ez az egyik legértékesebb jellemzője a műnek. Ezzel a jelenséggel is találkozhatnak a diákok a magyar órán a nekik megfelelő szinten. Olyan idézeteket keresek, amiket már ők is felismerhetnek.

A második részben az elemzés révén főleg a nagyobb korosztályt célzom meg. A harmadik fejezetben a kooperatív technikákat mutatom be azért, hogy hatékonyságukat egy tervezettel indokoljam. A bemutatott óra a kisebb korosztálynak készült, hogy lássuk: a technikák, és maga a mű is alkalmas arra, hogy az alsó tagozatosok is foglalkozzanak vele.

A befejezésben leírom a tanítási tapasztalataimat, ugyanis napközis foglalkozás kereteiben egyes részeket letanítottam a tervezetből. A végső megállapításom az, hogy ez a mű nem csak kedvelt, hanem nagyon hasznos olvasmány is a gyerekek számára.

Általános és középiskolai tanulók nyelvi normatudatának összevetése egy felmérés tükrében

Kiss Szilvia – Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Témavezető: Dr. Simigné Dr. Fenyő Sarolta

A gyermek nyelvtudását elsősorban a család nyelvhasználata alapozza meg, szélesíti a tágabb környezet nyelvszokása, tudatosítja az iskola. Ezeknek az ismereteknek az elsajátításában, megőrzésében, közvetlen felhasználásában és hasonló esetekre való alkalmazásában különbségek lehetnek, és vannak emberek, korosztályok között egyéni képességeik és adottságaik szerint. Ezekre a különbségekre helyezi a hangsúlyt dolgozatom egy vizsgálat eredményeinek bemutatása segítségével. Munkámhoz Felde Györgyi tanulmányát vettem alapul, mely azt térképezi fel, milyen anyanyelvi útravalóval lépnek át életük következő szakaszába a nyolcadikos gyerekek. Az általános iskola befejezéséig a nyelvi ízlésvilág körvonalazódik. Ez természetesen nem valami végleges, lezárt, tovább nem alakítható állapot.

Kutatásom célja az volt, hogy tájékoztatást kapjak arról, hogy a Felde Györgyi által megkérdezett nyolcadikosok, illetve az általam vizsgált végzős középiskolások milyen nyelvi formákat tartanak elfogadhatónak, illetve elvetendőnek. Majd a kapott válaszok összevetése, az egybeesések, illetve különbségek vizsgálata után megállapíthatjuk, hogy ki melyik formát választja nyelvi megnyilvánulásaiban, hogy mit tart helyesnek. Mindez arról árulkodik, hogy a nyelvtani szabályoknak, a nyelvi rendszer törvényszerűségeinek ismeretében milyen jártassága van.

Kutatásom hipotézise az volt, hogy a gyermek középiskolai tanulmányinak végére kifinomultabb nyelvi ízlésvilággal rendelkezik, nyelvi normatudata szilárdabb. A dolgozat azon a feltételezésen alapszik, hogy a középiskolai tanulók nyelvtani felkészültsége, nyelvhelyességi szabályismerete erősödött az általános iskola befejezése óta. A kapott válaszok összevetésével megállapítást nyertek az egybeesések és eltérések a két korosztály között. Feltételezésem, nem igazolódott. A felmérésem kimutatta, hogy a szakközépiskolai tanulók nyelvtani felkészültsége gyengébb, a gimnazistáké pedig hasonló, mint a nyolcadikosoké. A felmérés nyelvhelyességi tanulságai azt jelzik, hogy már egy ilyen kisebb hatókörű felmérés elkészítése is hordozhat hasznosítható tapasztalatokat, része lehet annak feltérképezésében, mely pontokon kell erősíteni a nyelvi tudatosságot.

**Az írástanítás művészete a Waldorf alsó tagozatán,
a formarajztól a betűk írásáig**

Kiss Viktória – SZIE-JFK

Témavezető: Papp Noémi főiskolai adjunktus

Minden évben nagy problémát jelent a szülőknek az iskolaválasztás. Sokan úgy gondolják, csak ott folyik alapos oktatás, ahol egyszerre sok mindent tanítanak a diákoknak – és ami sok szülőnek fontos, már karácsonyra írni és olvasni tudnak a gyerekek. Miért ez a rohanás, amikor lehetne másképpen is?

Azért választottam ezt a témát, mert nagyon közel áll hozzám a Waldorf pedagógia és szeretném megmutatni, hogy vannak más módszerek, eszközök is, hogy van olyan iskola, ahol minden nevelési módszert a gyerekekért és a gyerekekkel együtt alkalmaznak.

Célom volt a Waldorf-iskola első, második, és harmadik osztály írástanításának bemutatása, ezen belül pedig – egy speciális tantárgyuknak – a formarajznak az ismertetése.

Kutatásom során kíváncsi voltam arra, hogy van-e más lehetőség az írás tanítására? Létezik-e olyan módszer, amelynél a mesék bevonásával és nem az első év végére sajátítják el az írás művészetét. Véleményem szerint, nem szükséges, hogy a gyermek rögtön megtanulja a betűket, hagyni kellene egy kicsit még gyermeknek maradni.

Vizsgálataimat a gödöllői Waldorf Általános Iskolában végeztem el, ahol a gyerekek munkáit figyelve, füzeteket és mindennapjaikat tanulmányozva készítettem el a dolgozatomat.

Hogyan befolyásolja a gyerekek írását a tanító kézírása?

Menyhárt Olga – SZIE-JFK

Témavezető: Papp Noémi főiskolai adjunktus

Azért választottam témaként a tanítói és az alsó tagozatos gyerekek írásképeinek vizsgálatát, mert fontosnak tartom, hogy a tanítói mintaadás szerepét ebből a szempontból is megfigyeljük, illetve kíváncsi voltam, hogy befolyásolja-e egyáltalán a taneszközök, tanítók írásképe a még most írni tanuló diákok írásképét.

Célom volt hogy három évfolyamon (második, harmadik, negyedik osztály) vizsgáljam meg a tanítók és a diákok írásképét, és az így szerzett tapasztalatokat ismertessem.

Kutatásom során kíváncsi voltam arra, hogy a gyerek írásképe hogyan alakul az évek során. A tanítói mintaadás (táblára, füzetbe írt íráskép) mennyire befolyásolja a gyerekek betűírását, a gyerek írásában felfedezhető-e, hogy a tanító kézírását (betűméret, formálás, torzulás, egyedi ismérvek) a gyerekek ugyanúgy másolják, beépítik, alkalmazzák az írás során. Fontos kérdésem volt még, hogy mikortól vehető észre, hogy a kisgyerek már egyedileg, a személyiségét is tükröző betűformálást alkalmaz.

Vizsgálataimat a Jászboldogházi Mátyás Király Általános Iskolában végeztem el, ahol a gyerekek munkáit figyelve, füzeiteket és mindennapjaikat tanulmányozva készítettem le a dolgozatomat.

A kreatív szövegmegközelítés lehetőségei alsó tagozatban

Mihalovics Ágnes – NYF Pedagógusképző Fakultás Tanítóképző Intézet

Témavezető: Imre Rubenné dr. főiskola docens

Dolgozatom témáját azért választottam, mert leendő pedagógusként nagyon foglalkoztat az a kérdés, hogy miért esik jelentősen vissza a kisiskolás gyermekek versszeretete az óvodás időszak után.

A kreatív-produktív versmegközelítés lehetőségeivel egy C típusú tantárgy 'Anyanyelvi tehetséggondozás' keretében találkoztam először. Ezeken az órákon rájöttem arra, hogy egy vers megközelítésekor és elemzésekor mennyire fontos a ráismerés öröme a gyerekeknek.

Biztosan tudom, ha egy gyerek valami újat alkot, képessé válik véleménye kifejezésére, nem értékeli a sablonos megoldásokat, inkább kockáztat és magabiztosan halad azon az úton, aminek célállomása a tehetség.

Amikor a dolgozat írásához hozzáfértem, mindenek előtt az volt a célom, hogy szövegtani sajátosságokat keressek a tanulók munkáiban, amelyek átfogják a szöveg egészét.

A témaválasztás indoklását követően a kreativitás fogalmát határoztam meg, ill. annak jellemző jegyeit gyűjtöttem össze, az oda vonatkozó szakirodalom alapján. Itt elsősorban a pszichológiában tanultakra támaszkodtam. Külön fejezetben foglalkoztam a kreativitás és a közösség összefüggésével, majd megvizsgáltam, hogyan fogadja mindezt a társadalom és az iskola.

Ezt követően elhelyeztem a szemiotikai textológiát a nyelvtudomány rendszerében, és röviden áttekintettem ezen tudományág történeti fejlődését. Ezután szakszerűen ismertetem a szemiotikai textológia szövegelméleti koncepcióját és elméleti hátterét. Ebben a témakörben rávilágítok az analitikus-kreatív és a kreatív produktív versmegközelítés különbségére, majd részletesen mutatom be a Petőfi S. János által kidolgozott koncepció fogalomrendszerének elemeit.

A dolgozat következő fejezetében az általam elvégzett vizsgálatok leírása, elemzése olvasható. Az egyes kísérletek eredményei egy összefoglaló táblázatban jól áttekinthetők.

A versek után kísérletet tettem ezen tudományág egy kevésbé ismert területén, a prózai szöveg kreatív megközelítésére.

A dolgozat befejező része tartalmaz egy rövid összegzést, és az elvégzett vizsgálatok után levonható tanulságokat és következtetéseket.

Idegen nyelvi nevelés

Elnök:

Dr. Lieli Pálné

Tagok:

Éder Mariann

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Dr. Kollár Sándorné dr.

DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium

Kunné Fehérvári Flóra

DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium

**Tankönyvhasználati tapasztalatok, igények és sajátosságok
a Balassi Bálint Intézet diákjainak körében végzett felmérés alapján**

Bohus Ágnes – Pannon Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Témavezető: Szilágyi Anikó

A magyar mint idegen nyelv oktatása és az erre irányuló kutatások nem tekintenek vissza nagy tudományos múltra. E fiatal tudományág alapjait hivatalosan az 1960-es években kezdték lefektetni alkalmazott nyelvészeti valamint politikai együttműködési konferenciákon. Azóta természetesen nagy előrelépések történtek a téma tudományos fejlesztésében, de mivel a támogatottság még mindig nem elég, sok a megválaszolatlan kérdés és a kidolgozatlan terület.

A kilencvenes évek a nyelvoktatásban is nagy változást hoztak: kiemelkedő szerephez jutott anyanyelvünk idegen nyelvként való oktatása. Magyarország migrációs célország lett, a társadalmi változásokat követendő meg kellett újítani mindazt az alapvetést, amire korábban támaszkodhattunk. A magyar idegen nyelvként tanulók, vagyis a célcsoportok összetétele megváltozott, így más igényekhez kell igazodnunk. A téma szakirodalma ugyan egyre gazdagabb, és tankönyvekből is egyre több érhető el a piacon, mégsem elhanyagolható, hogy ezek a kiadványok valóban elérik-e céljukat, a megfelelő úton haladunk-e a tankönyvkészítés terén. Ezekre a kérdésekre a tanárok mellett elsősorban maguk a tanulók adhatnak választ. A diákok és a tankönyv szerzők közötti kommunikációban - az eredményes munkához - nagy szükség van a visszacsatolásra, az érintettek valódi tapasztalataira.

Munkámban gyakorlati oldaláról közelítettem meg egy didaktikai és alkalmazott nyelvészeti kérdést, amikor a magyar idegen nyelvként tanulókat nyelvkönyveikről, nyelvtanulási nehézségeikről kérdeztem. A Balassi Bálint Intézet - mint a magyarországi hungarológia egyik legfontosabb kutatási és oktatási központja - biztosította vizsgálatom hátterét, melyben diákjaik segítségével kívánok áttekintést készíteni a magyar mint idegen nyelvet tanító tankönyvekről, és azok befogadásáról. Az általuk kitöltött kérdőívek alapján szeretnék választ kapni arra, hogy mennyire vannak megelégedve a tankönyvük nyújtotta lehetőségekkel, gyakorlati felhasználásuk szempontjából hasznosnak ítélik-e meg azokat.

Céлом az volt, hogy választ kapjunk néhány aktuális tananyagfejlesztési és tankönyvhasználati kérdésre.

A német ifjúsági nyelv általános jellemzői és megjelenítődési formái

a német, mint idegen nyelv tananyagokban

Borbély Marietta – Miskolci Egyetem

Témavezető: Kegyesné Dr. Szekeres Erika

A dolgozatomban a német ifjúsági nyelv jelenségével foglalkozom. Célom a kutatásommal, hogy egy általános betekintést adjak a német ifjúsági nyelv szókészletéről, és hogy bemutassam, miként jelenik meg ez a német nyelven belül, ill. hogy milyen tulajdonságokkal rendelkezik. Az ifjúsági nyelvről már számos szakirodalom keletkezett, de a téma feldolgozása a német nyelvtankönyvek tekintetében még nem teljes. A dolgozat a bevezetésen kívül három fejezetből áll. Az első fejezetben egy meghatározást és egy jellemzést foglalkoztat össze különféle szakirodalom, lexikon alapján, mely olyan neves nyelvészek munkájára épül, mint Peter Schlobinski, Helmut Henne vagy Forgács Erzsébet.

A második fejezetben azt vizsgálom, hogy azokban a német nyelvtankönyvekben, amelyekből Magyarországon a leggyakrabban tanítanak, hogyan és milyen mélységekben jelentkezik, ill. milyen formában kerül közvetítésre a „Jugendsprache”-nak nevezett szociolingvisztikai jelenség, a német fiatal nyelvhasználata, legfőképpen szókincse.

Ehhez kapcsolódva a harmadik fejezetben egy körfelmérés alapján egy átfogó képet adok, ami a fent említett célkitűzést támasztja alá, hogy egy gimnáziumban ill. egy egyetemen mennyire jártasak a tanulók ebben a témában, azaz ismerik-e az egyes ifjúságnyelvi szavakat, kifejezéseket, vagy felismerik-e ezeknek a jelentését a megfelelő szövegkörnyezetben. A vizsgálathoz egy általánosan is ismert nyelvi tesztsort használtam. Az eredmények azt mutatják, hogy a nyelvtanulók felismerik a német ifjúságnyelvi jelenségeket, de ennek a mértéke attól függ, hogy milyen régen és melyik tankönyvből tanulják a német nyelvet.

A dolgozat végén pedig összefoglalom, hogy miért választottam ezt a témát, ill. kifejtem, hogy miért tartom fontosnak a német ifjúsági nyelv ismeretét. A dolgozatot német nyelven mutatom be.

Aspekte der frühen fremdsprachlichen Erziehung

anhand von Beispielen in Europa

A korai idegen nyelvi nevelés aspektusai európai példák alapján

Bukovszki Ágnes – Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Lipócziné Dr. Csabai Sarolta

Szakedolgozatomban az Európa különböző színterein zajló idegen nyelvi nevelés egyes formáit mutatom be. Az idegennyelv-elsajátítás általános kritériumainak, stratégiáinak leírása mellett, szerepet kap dolgozatomban egy, az idegen országban élő külföldiek integrációjának segítésére vonatkozó koncepció is. Mindezekről tapasztalataim és tanulmányaim alapján írok.

A többnyelvű oktatási koncepcióról 3 hónapos németországi részképzésem idején gyűjtöttem tapasztalatokat. A többnyelvű gyerekek oktatási koncepciója magában hordozza a másik nyelv tanmenetbe való bevonásának lehetőségét is. (Lásd: Janua Linguarum) Ezáltal az anyanyelvű és nem anyanyelvű gyerekek képességei egyformán kibontakozhatnak és érvényesülhetnek. Lényeges, hogy a származásukból adódóan semmiféleképpen ne kerülhessenek hátrányos helyzetbe, tehát az integráció károsodásmentesen mehessen végbe. A teljes elfogadás, az összetartozás és egyenrangúság érzése felszabadítja a külföldi kisgyermek addig gátlásokkal lekorlátozott énjét, melynek során mi is újabb értékek és kulturális örökségek forrásához juthatunk. A külföldiekhez való előítéletektől mentes közelítés kulcsa lehet a kulturális és vallási különbségekből adódó konfliktusok békés feloldásának. A kultúrák és nyelvek iránti érzékenység a gyerekekben még sokkal intenzívebben van jelen, mint bennünk, felnőttekben. Ehhez kapcsolható a németországi alapítású Waldorf iskolák gyermekközpontú koncepciója, amely tanítási módszereit leginkább a gyerekek személyiségéből adódó különbségekhez igazítja. Szintén a külföldiek beilleszkedését segítik a tanórán is alkalmazható játékok. Az európai Heinrich-Heine Iskola határokat átlépő koncepciója pedig a gyerekeknek az európai társadalom polgáraként betöltött szerepe által hangsúlyozza az Európai országok és nemzetek összetartozását. Végezetül betekintést nyerhetünk néhány európai ország idegennyelv-oktatásába (Ausztria, Németország, Magyarország), illetve egy mai modern alsó tagozatos nyelvkönyv, a „Das Deutschmobil” szerkezetébe.

A két tannyelvű oktatás jelenlegi helyzete a modern kihívások tükrében

*Burján Krisztina Ágnes, Hegedűs Anna Fanni, Péter Emese
Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar*

Témavezető: Szabóné Pákozdi Mária egyetemi tanársegéd

Közel húsz éve annak, hogy igazi reform kezdeményezésként megindult hazánkban a két tannyelvű oktatás. Ma 2006-ban érdemes és tanulságos lehet felvetni a kérdést: hol tart ma ez a program Magyarországon? Beváltotta-e a hozzáfűzött reményeket, ugyanakkor lépést tud-e tartani a modern tendenciákkal, meg tud-e felelni az aktuális követelményeknek, kihívásoknak? A tavasszal készített egyetemi TDK-dolgozatunk célja az volt, hogy a két tannyelvű iskolában tanulók jelenlegi helyzetéről, tapasztalatairól, elképzeléseiről általános képet adjunk. Az elemzéskor felszínre került több olyan fontos pont is, amit a későbbiekben elemezni szerettünk volna. A mostani kutatásunkkor ezek a sarkalatos pontok kerültek a fókuszba, melyek a következők:

- a. A két tannyelvű oktatás hatása az interkulturális kapcsolatok kialakulására és fejlődésére
- b. Az anyanyelv és az idegen nyelv kapcsolata, interferencia és pozitív hatások
- c. Segédanyagok és tankönyvek a két tannyelvű oktatásban

A diákok megkérdezéséhez kutatásunkban kérdőíves módszert alkalmaztunk, valamint interjúkat készítettünk jónéhány két tannyelvű középiskolában dolgozó tanárral. Az eredmények kiértékeléséhez valamint a bevitt adatok feldolgozásához az SPSS nevű statisztikai programot használtunk. Kutatási eredményeink egyrészt igazolták feltevéseinket, másrészt meglepő összefüggésekre is rávilágítottak. Mindezen eredmények összefoglalása mellett, egy újfajta, általunk interpretált CLIL-szemléletet és egyéb módosítások beiktatását szorgalmazzuk a két tannyelvű oktatási programban.

Gedichte im DaF- Unterricht

Kreatives Arbeiten in der ungarischen Grundschule

Rózsa Hegedűs – Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Konsulentin: Brigitte Hager

Meine Erfahrungen mit dem ungarischen und österreichischen Deutschunterricht haben mir gezeigt, dass es Unterschiede in der Vermittlung von Literatur gibt. Während in meinem Heimatland eher weniger mit literarischen Texten gearbeitet wird, findet in Österreich eine stärkere Auseinandersetzung mit Literatur statt. Diese Auseinandersetzung ist keine lehrhafte, welche hauptsächlich im Frontalunterricht abläuft wie in Ungarn. Ich weiß, dass es anders ist, wenn man als Muttersprachler mit Literatur arbeitet. Meine Erfahrungen an einer Grundschule in Krems haben mir jedoch gezeigt, dass diese Unterrichtsformen auf die ungarische Grundschule übertragbar wären. In meiner Arbeit möchte ich zeigen, dass es für den DaF-Unterricht wichtig ist, Gedichte einzubauen und damit kreativ zu arbeiten. Dadurch werden Ängste gegenüber der Fremdsprache abgebaut, das Lesen wird lustiger und spontaner, die Kombinationsfähigkeit wird geschult, die Phantasie wird gefördert und das freie Schreiben trainiert. Kinder verstehen deutschsprachige Lyrik als etwas Lebendiges, mit dem sie spielen können. Durch das Spiel mit Lyrik und Sprache erleben sich die Kinder als schöpferische Menschen, deren Ideen vom Lehrer und von den Mitschülern ernstgenommen werden. So wird auch das Selbstbewusstsein aufgebaut.

Daher ist es meines Erachtens wichtig, an ungarischen Grundschulen neue Unterrichtsmethoden auszuprobieren.

Some Issues of Classroom Management in a Primary CLIL Classroom

Nagy Andrea – Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Kovács Judit főiskolai docens

Dolgozatom megírásának célja az volt, hogy a szakirodalom tanulmányozása, valamint saját tapasztalataim alapján összegezzem a kéttannyelvű (CLIL) programot használó osztályterekben megvalósítható óraszervezési kérdéseket.

A három részre osztott dolgozat első részében a kéttannyelvűség és a CLIL fogalmát tisztázom, a CLIL előnyeiről és különlegességéről teszek említést. Néhány definíciót is kiemelek, hogy könnyebben érthetővé tegyem a program nagyszerűségét. Rátérek arra is, hogy miként lehet a leghatékonyabban megvalósítani a tantárgyi integráció kérdését, hiszen a program megengedi a hagyományos tantárgyakkal való szoros együttműködés lehetőségét.

A második részben egy konkrét példán, a környezetismeret tanítása során illusztrálom a CLIL adta előnyöket, lehetőségeket, és bemutatok néhány valós osztálytermi helyzetet.

A harmadik részben olyan speciális óraszervezési kérdésekkel foglalkozom részletesen, amelyek kifejezetten a CLIL osztálytermekre vonatkoznak. Ilyenek például a nyelvváltás nehézségei, a megértés ellenőrzésének problematikája, a tanárok és a diákok szerepe, munkaformák, az ülésrend, illetve a szemléltetőeszközök fontossága. Megvilágítom ezek előnyeit és nehézségeit is, és némely esetben párhuzamot vonok a hagyományos óraszervezési kérdésekkel.

Végezetül: olvasmányaim és kutatásom alapján bizonyos következtetéseket vonok le a téma osztálytermi megvalósításának módjaira vonatkozóan.

A comprehension between children's English and Hungarian written works based on pictures

Náhlík Krisztina Róza – Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar

Témavezető: Stefán Ildikó adjunktus

Introduction:

XXI. century creates new requirements for all people. We have to adapt to the globalised world. New opportunities opened for our people in the European Union. Young people have better chances to study and afterwards to find work abroad. Consequently teaching languages in the primary school nowadays has become a priority. To teach English to young children has become especially important in recent years. At school we introduce the language material through listening and speaking first, reading and writing last. Writing is the most complex of all the skills so it is often neglected by teachers as they consider it to be too difficult for children. On the other hand writing is needed in real life situations, this is why I have chosen teaching free-writing to be the topic of my essay.

The aim of the essay:

The aim of the essay is to measure how children can perform a free writing task in English and in their mother tongue. I wondered how children would express themselves in English and afterwards in Hungarian. I compared their works which were written in 2004 to their works written in 2005. I also analysed how the Children's writing skill developed during the past year.

Hypotheses:

I thought the Hungarian drafts would be more sophisticated than the English ones. It was my expectation in 2004 and 2005.

Method:

I made my research in a little provincial town, in Mezőtúr first in 2004 then in 2005 to measure how much the children's writing skill developed in both languages. First I asked the children to make a composition as they had learned it in the English lessons. The second time I told them to make a draft as they had learned it in the Hungarian lesson.

Differences of the different ability learners' writing skills in English

Pélyi Andrea

Témavezető: Stefán Ildikó adjunktus

Introduction:

Teaching children a foreign language requires different methods. With children the attitude aim is more important. Especially in the early years it is essential to give children positive experiences. It doesn't mean they don't have to study the language as language. On the other hand some skills are neglected in the language lessons. For example teachers consider writing as a too difficult and boring activity. However we must keep in mind that language is not just oral, consequently writing should be practised in the language lessons.

The aim of the essay:

To measure how children can perform a free writing task.

My aim was:

- To find out the differences of the different ability learners in their writing skill in English.
- To examine what kind of grammar structures they used.
- To get to know how they expressed themselves in the second language in writing.
- To get to know how their writing skills developed after a year.

Hypotheses:

I supposed that the learners' different abilities would mirrored in their written work and also their writing skill will develop after a year. They would be able to express themselves more precisely and use the grammar more correctly.

Method:

I chose a plain photo. I show it to them and they had to write sentences about the picture. They had to work on their own and write down whatever they could.

Zweisprachige Kindergärten in Österreich und in Ungarn
Ein Vergleich der Bildungs- und Erziehungsprogramme zweier
Kindergärten in der Grenzregion

Polányi Hajnalka – NYME-BPFK

Témavezető: Tárnok Péter főiskolai docens

1. Einleitung - Kurze Übersicht über die Forschung:

- Thema: Vergleich der pädagogischen Programme zweier zweisprachiger Kindergärten in der österreichisch - ungarischen Grenzregion: *Sopron-Oberpullendorf*

-Hypothese: Es gibt Ähnlichkeiten und Unterschiede zwischen den Bildungs- und Erziehungsprogrammen der zwei untersuchten Kindergärten

-Forschungsmethoden:

1. Persönliche Interviews (mit Kindergartenleiterinnen beider untersuchten Kindergärten; ungarische Kindergartenassistentin aus dem österreichischen Kindergarten)

2. Hospitationen, Besuche der Kindergärten und Berufspraktika in den Kindergärten

3. Fragebögen (Nationalitätenkindergärtnerinnen; Eltern; Studentinnen)

2. Allgemeines über die Bildungsprogramme in der EU

-Hervorhebung der Wichtigkeit der frühen Spracherziehung

- Vorteile der geographischen Lage der Kindergärten

- Interkulturelle Erziehung, zweisprachige Erziehung und Nationalitäten-Erziehung: Begriffsbestimmung, Zusammenhänge

- Eine Beobachtung im Zusammenhang interkultureller Erziehung und der Zwei- bzw. Mehrsprachigkeit: Migrantenkinder im zweisprachigen Kindergarten in Oberpullendorf

- Historische, ethnische Zusammenhänge der Zweisprachigkeit (Mehrsprachigkeit) im Burgenland und in West-Ungarn

3. Vergleich: Ablauf, Ziele und Vorstellungen der zweisprachigen Vorschulerziehung in den untersuchten Kindergärten - Unterschiede und Ähnlichkeiten

4. Auswertung der Fragebögen und Interviews

5. Schlussfolgerung und Ausblick

In der zweisprachigen Erziehung sind eher die Gemeinsamkeiten typisch als die Unterschiede. Ausblick: Kooperationsmöglichkeiten über die Grenze zur Überprüfung der eigenen pädagogischen Arbeit und Ausnützung der unterschiedlichen Methoden

Informatika pedagógia

Elnök:

Dr. Papp Zoltán

Tagok:

Dr. Csernoch Lászlóné dr.

DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium

Dr. Munkácsy Katalin

Eötvös Lóránd Tudományegyetem

Az informatika alkalmazása az angol nyelv oktatásában

Csernyi Gábor – Debreceni Egyetem Informatikai Kar

Témavezető: Nyakóné dr. Juhász Katalin

A nyelvismeret, illetve az idegen nyelv alkalmazása mára már szinte nélkülözhetetlenné vált. Napjainkban fokozott figyelem kerül az informatika, a számítógépek által nyújtott tanulási lehetőségekre, az ilyen módon történő oktatást-tanulást segítő, megkönnyítő módszerekre, és ez megnyilvánul a nyelvoktatásban is. Angol-informatika szakos hallgatóként témavezetőmmel olyan módszereket szerettünk volna kidolgozni, amelyek színesebbé, „modernebbé” alakítják, megkönnyítik az angol nyelv tanulását a diákok számára, és a „hagyományos” oktatási módszerekre alapulnak, az előre meghatározott tanmenethez igazodnak. Igyekeztünk eszközeinket oly módon kialakítani, hogy a nyelvtani szerkezetek mellett prioritást élvezzenek a kiejtést, olvasást, illetve szövegértést fejlesztő feladatok. A fő irányelvet az határozta meg, hogy a problémamegoldás a diákok részéről a számítógépen történjen.

Először a Microsoft Word szövegszerkesztő űrlapkezelője segítségével állítottunk össze feladatokat, melyek ellenőrzését egy külön erre a célra létrehozott programmal végeztük. A gyakorlatokat aztán áttettük internetes weblap (HTML) formátumra, melyben egyszerűen megvalósíthattuk a javítást egy beépített (JavaScript) kóddal, és így a tanuló is azonnal értesült elért teljesítményéről. A későbbi bővítések és pontosítások eredményeként sikerült megoldanunk (PHP mailer programmal), hogy a rendszer az eredményeket a szaktanár részére is továbbította elektronikus levél formájában. Ez megkönnyítette a pontszámok és a kitöltések rögzítését, és segítséget nyújtott a további feladatok megtervezését illetően is.

Tervünknek részét képezte egy olyan lehetőség kipróbálása is, ami a kiejtés gyakorlását, illetve fejlesztését segítheti. Az ötlet megvalósításában segítségünkre volt egy erre alkalmas szoftver (Tell Me More).

Jelen elképzeléseink között szerepel a rendszer internetes adatbázisba rendezése, melyben a feladatokat egyszerűen lehetne kategorizálni, akár egy féléves tanmenet alapján is. Szeretnénk létrehozni egy generáló programot, ami a feladatok HTML formátumra történő leképezését automatizálná egyszerű szövegfájlból, és szándékunkban áll a kommunikatív készségek fejlesztésére is további terveket kidolgozni, a kiejtés gyakorlására több órát áldozni.

Játékfejlesztés XNA technológia segítségével

Gombos Attila – Eszterházy Károly Főiskola

Témavezető: Dr. Kúspér Gábor főiskolai adjunktus

Játékok készítése egyszerűen és könnyedén

Az XNA technológia segítségével kezdő programozók is készíthetnek magasszínvonalú játékokat PC-re vagy a Microsoft legújabb konzoljára az Xbox360-ra egyaránt. Könnyedsége és kezelhetősége abban rejlik, hogy kapunk egy alapot, amin dolgozhatunk, ez az alap foglalkozik, például a szálak kezelésével, amikkel nekünk nem kell foglalkozni, a videokártya beállításaival, input eszközök kezelését teljesen leegyszerűsíti, egy olyan felületet ad, ahol a szükséges függvények, és osztályok nagy része már meg van írva, nekünk csak használni kell. Például meg van írva a kamerakezelés, nekünk csak pozícionálni kell.

OpenOffice.org tanítása Sulinet Digitális Tudásbázis segítségével

Juhász István – Eszterházy Károly Főiskola

Témavezető: Dr. Kúspér Gábor

Vajon az irodai szoftvercsomagok közül miért csak a Microsoft Office szoftvercsomaggal ismerkednek meg a diákok az iskolai oktatás során? Lehet e rá alkalom, hogy esetlegesen más irodai szoftvercsomaggal is megismerkedjenek? Ha megtörténne a váltás mi az, ami segítséget nyújt majd a diákok és a tanárok számára a váltás során? Miért lenne fontos fordulópont a Sulinet Digitális Tudásbázis az oktatási innováció során?

A dolgozatban ezekre a kérdésekre próbálunk választ adni az OpenOffice.org bemutatásával. Megmutatjuk, hogy ehhez az irodai szoftvercsomaghoz létezik egy nagyon jól használható oktatási segédanyag, amely része a Sulinet Digitális Tudásbázisnak. Röviden bemutatjuk a tananyag elkészítésének menetét is, amiben a szerzőnek volt szerencséje részt venni.

E-learning alapú távoktatásos tananyag fejlesztése a Táblázatkezelés „adatbevitel és formázás” c. témaköréhez

Kapcsándi Jenő - Széchenyi István Egyetem, Győr

Témavezető tanár: Kovács Miklós tanszéki mérnök

Az e-learning alapú távoktatás egyre szélesebb körben terjed és már nem csak az országhatáron belül, hanem azon túl is kiterjed ez a lehetőség. Az informatikával, számítástechnikával foglalkozó szakemberek, programfejlesztők már számos, a távoktatás céljainak megfelelő rendszert alkottak. Ilyen elgondolások alapján született a Coedu rendszer is.

A táblázatkezelés alapfokú ismerete napjainkra már az informatikai alapképesség részévé vált. A hivatali élet szinte minden területén használják, több-kevesebb sikerrel. Az azonban biztos, hogy a rá vonatkozó ismeretek elsajátítása elengedhetetlen azok számára, akik felsőfokú tanulmányaik befejezését követően versenyképes munkaerővé kívánnak válni, ezért választottam dolgozatom témájaként.

Nézzünk a kép mögé

Kiss Gabriella – Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar

Témavezető: Dr. Gimesi László

Az informatikaoktatás fő célja, az információs társadalomban otthonosan mozgó, az információt munkája során felhasználni és létrehozni tudó ember képzése. Hétköznapijainkban lépten-nyomon a számítógépes grafika termékeibe botlunk, sokszor anélkül hogy tudnánk róla. Egyes képekről, filmekről gyakran nem is gondolnánk, hogy köze van a számítástechnikához, pedig manapság már szinte a legegyszerűbb képek kapcsán is gyanakodhatunk. Ennek ellenére az informatika oktatása még mindig háttérbe szorul, a számítógépes grafika pedig ezen belül is csak kis teret kap.

Mindezek miatt ebben a tanulmányban az informatika oktatásának, ezen belül is a számítógépes grafika tanításának kibővítésével foglalkoztam. Célom egy általános és középiskolai tantervi ajánlás felépítése és bemutatása, amely azt a hiányosságot pótolja, amely az informatikai és számítástechnikai oktatásban ezen a téren fellelhető. Fontosnak tartom, hogy a mai technika fejlődésének megfelelően a gyerekek már az általános iskola első évfolyamától kezdve ismerkedhessenek a számítástechnikával az iskola keretein belül is. Végigkövetve tanulmányaikat a 12 évfolyamon keresztül minden évben újabb és újabb tapasztalatokat szerezhessenek a számítástechnikában, s ezen belül a számítógépes grafikában, hogy ne csak mint „fogyasztó” találkozzanak vele, hanem tényleg „nézzenek a kép mögé”!

Az általános iskola alsó tagozatán leginkább a játékos tanulásra fektettem a hangsúlyt, ezzel próbálva kedvet csinálni az informatika eszközeinek használatához. Ezek kapcsán elsajátíthatják az alapvető jártasságokat, mint például a számítógép ki- és bekapcsolása, az egérkezelés, a billentyűzethasználat stb.

Az általános iskola felső tagozatán és a középiskolai szinten már képek szerkesztése, egyszerű animációk készítése, a programozott grafika egyszerűbb részei is bemutatásra kerülnek. A számítógépes grafika tanítása során gyors és látványos eredmények érhetők el, ezért különösen jól motiválhatók vele a diákok, arról nem is beszélve, hogy magasabb szinten rejtve hordozzák a matematikai ismereteket, amiket a tanulók így külön erőfeszítés nélkül is elsajátítanak.

Az AJAX technológia bemutatása

Petrucsik Krisztián – Eszterházy Károly Főiskola

Témavezető: Dr. Kusper Gábor főiskolai adjunktus

AJAX - „az új generációs web élmény”

Az AJAX (Asynchronous JavaScript and XML) egy webfejlesztési technika interaktív webalkalmazások létrehozására. Az AJAX sokféle jellemzőt nyújt gazdagabb Web alkalmazások létrehozásához. Az „ügyfélszöveggékönyvtár” (Client Script Library) leegyszerűsíti a JavaScript írását, és a JavaScript révén egy objektumorientált megközelítéshez nyújt konstrukciókat. A Web szolgáltatások jellemzői könnyű hozzáférést engedélyeznek a távoli és helyi szolgáltatásokhoz. Az összetett típusok sorszámozása egyszerűsíti a gazdag típusok hasznosítását az ügyféltől és szerverről is. A server control-ok a Client Script Library kihasználása révén lehetővé teszik a már létező és az új alkalmazásoknak, hogy drasztikusan csökkentsék az elfoglalt-várakozás révén adódó szünetet, ami közös a mai web alkalmazásokban. Azt tudjuk, hogy a böngésző és a kiszolgáló közötti párbeszéd a HTTP segítségével valósul meg, melynek során kérések és válaszok tömkelege vándorol a weben. Alapesetben egy kérés csak akkor generálódik, amikor a felhasználó valamely módon ezt kiváltja. Az AJAX használatával nem kell várni a felhasználóra, a szerverrel bármikor kezdeményezhetünk párbeszédet.

Virtuális protoboard

Pótári Tamás, Siklósi Ádám – Kecskeméti Főiskola GAMF Kar

Témavezetők: Csík Norbert főiskolai tanársegéd, Illés Attila tanszéki mérnök

Célunk egy virtuális, logikai áramkör tervező szoftver készítése, melynek segítségével a tanulók könnyedén el tudják sajátítani a digitális hálózatépítés alapjait. Mindazonáltal az alkatrészek működtetésének és áramkörbe építésének helyes gyakorlatát is el tudják sajátítani a valós panel modelljén.

A szoftver tervezése során nagy figyelmet fordítunk a minőségi megjelenésre, ezen belül is a felhasználóbarát kezelőfelületre. Megpróbáljuk a szoftverünkkel a lehető legéletszerűbben szimulálni a próbatáblán elvégezhető munkálatokat. A felhasználó, az általa felépített logikai hálózatot képes virtuálisan működtetni, ellenőrizni, módosítani illetve későbbi használatához állományba elmenteni. A program jelenleg alapvető alkatrészeket tud kezelni, mint például a két és három bemenetű NAND és inverter IC-k. A fejlesztés jelenleg is folyik, bővítjük a program-magot és a grafikus motort. Megpróbáljuk az alapvető mechanizmusokat a gépi erőforrásokra optimalizálni.

Az oktatásban való alkalmazásával kapcsolatban pozitívak a visszajelzések és jók a tapasztalataink.

Animált Algoritmusok a Mesterséges Intelligencia Tanításához

Sass Csaba – Eszterházy Károly Főiskola

Témavezető: Dr. Kusper Gábor

A mesterséges intelligencia tárgy fő témája a megoldáskereső algoritmusok, amelyek egy gráfban a start csúctól egy cél csúcsba vezető utat keresnek. Ezen algoritmusok szemléltetése a táblán nehézkes, mert egy-egy csúcs állapota az idővel változik. Például a mélységi keresésnél egy csúcs lehet még fel nem derített, nyílt vagy zárt csúcs. Mivel a táblán nincs mód a gráfot többször felrajzolni, a szemléltetés csak úgy oldható meg, hogy ugyanabban az ábrában írjuk át a csúcs státusát. Így a hallgatóság könnyen elveszti az időrendi sorrendet. Erre a problémára keresünk választ.

A javasolt megoldás animált ábrák használata, ahol látható az algoritmus és a gráf. Az ábra jobb oldalán látható, amint az algoritmus lépésről lépésre végrehajtódik. Az aktuális sort kiszínezzük. Ha valamelyik utasítás megváltoztatja valamely csúcs állapotát, akkor az ábra bal oldalán megváltozik a gráf megfelelő csúcsa. Általában más színű lesz. Természetesen minden szín jelentése jelölve van.

Irodalom pedagógia

Elnök:

Dr. Imre László
Debreceni Egyetem

Tagok:

Pompor Zoltán
Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kar, Nagykőrös

Sápiné Bényei Rita
DE Kossuth Lajos Gyakorló Általános Iskola

Olvasási szokások a középiskolák XI–XII. osztályában

Bartha Krisztina – Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető: dr. Fóris Ferenczi Rita adjunktus

Az olvasásszociológiai kutatások eredményei azt bizonyítják, hogy egyre kevesebben olvasnak, egyre kisebb az érdeklődés a szépirodalom iránt, hiszen a televíziózás felváltja az olvasás helyét, s akinek mégis kedve támad olvasni, az inkább a szórakoztató irodalom felé fordul. Dolgozatom célja, hogy felmérje, mit és mennyit olvasnak a diákok, mit várnak el az irodalomórától, melyek azok az irodalmi művek, amelyekkel nehézségeik vannak.

Hipotéziseim szerint az olvasás már nem tartozik a diákok legfontosabb szórakozási lehetőségei közé, inkább iskolai feladatnak tekintik azt, ugyanakkor az olvasási szokások kialakulásában három tényező játszik közre: a tömegkommunikáció, a család és az iskolarendszer, ezen belül elsősorban az irodalomórák.

A felhasznált kérdőívben a szociális háttérrel, a szabadidős tevékenységekről, az olvasási szokások motívumairól, az olvasmányszerkezetéről, az irodalomórákkal szemben támasztott elvárásokról kérdeztem a diákokat. A kérdőívvel felmért alanyok, életkorukból kiindulva, elegendő olvasási tapasztalattal rendelkeznek, ahhoz hogy véleményt tudjanak alkotni az olvasással és az irodalomórákkal kapcsolatos élményeikről és elvárásaikról.

A kérdőívek összegzése azt bizonyítja, hogy a tömegkommunikációs eszközök nagy szerepet játszanak az olvasásra szánt idő csökkenésében. A rádió, a televíziózás megelőzik az olvasást a szabadidős tevékenységek sorában. Jellemző, hogy a diákok használják a tömegkommunikációs eszközöket, mindeközben az irodalomórától várják el, hogy pozitívan befolyásolja általános műveltségüket. A diákok többsége gyakran olvas szépirodalmat, de legtöbbször háziolvasmányt. A gyermekkori mesehallgatás, a szülők olvasási szokásai a felmért populációban nem befolyásolják közvetlenül az olvasási szokásokat, azonban valós szükséglet a diákok számára saját könyvtár megléte. Az olvasóvá nevelés kérdésében abból indultam ki, hogy melyek a diákok elvárásai egy irodalmi művel valamint az irodalommal szemben. Kiderült, hogy több olyan értékes magyar irodalmi mű is van, amelyeknek oktatása újbóli megfontolást igényel ahhoz, hogy a mai fiatalok is értékeln tudják, s általuk szeressék meg az irodalmat, az olvasást. Figyelembe kell venni azt az igényt, hogy a könyvektől elsősorban szórakoztatást és kikapcsolódást várnak a diákok. Azt kellene megmutatni nekik, hogyan válik az olvasás örömforrássá.

Olvasóvá nevelés és kötelező olvasmányok

Farkas Krisztina Gabriella – Eszterházy Károly Főiskola

Témavezető: Czeglédi László

Az idők során a kötelező olvasmányok állandóan aktualizálódtak, igazodtak a különböző korok igényeihez, a művelt ember ideáljaihoz. A mai világ felgyorsult és sokkal több változás éri az embereket életük során, mint évszázadokkal ezelőtt. A változás megfigyelhető az iskolai tananyagban is, de a kötelező olvasmányok már évtizedek óta szinte mozdulatlanul állnak a magyar irodalom órák tematikájában. A kötelező olvasmányok lehetnének az olvasásra nevelés egyik leghatékonyabb eszközei, de a valóság nem mindig igazolja ezt. A Magyar Olvasástársaság Tizenkét év irodalomtanítás után miért nem válnak tömegesen olvasókká a fiatalok címmel rendezett konferenciáján több szempontból mutatták be az olvasóvá nevelés problémáját. A szakmabeliek véleményének összegzése után megkérdeztem egy kérdőív segítségével több tanárt és a diákot arról, hogy mit gondolnak a kötelező olvasmányokról. A tanárok nem értenek egyet mindenben. Mindenki szeretne valahol változtatni, a miben kérdésre azonban már nem volt ilyen egyértelmű a válasz.

A diákoktól kapott válaszok azt mutatják, hogy fontos véleményüket figyelembe venni a kérdéssel kapcsolatban, mert nekik kell elolvasni a műveket. Ahányan vannak, annyiféle dolog érdekli őket, így valóban nehéz a dolga a tanároknak. A lehetőségek téra a mai világban határtalan még az irodalmak beszerzése esetén is. Feltettem a kérdést, hogy milyen formában olvassák el a könyveket, és nem zártam ki az olvasásban akadályozottakat sem a válaszadás lehetőségéből.

Világunkban az olvasásnak az alapműveltség részeként kellene szerepelnie, de ez egyre több kívánnivalót hagy maga után. Az iskolákban azt kell elérni, hogy minél jobban olvassanak az onnan kikerülő diákok. Ezt a legegyszerűbben az állandó olvastatással, valamint a jó időben feladott olvasmányokkal lehet megvalósítani. Ezért nagyon fontos, hogy a diákok mikor, milyen művekkel kerülnek kapcsolatba. Két nagyon fontos dolgot nem szabad elfelejteni. Az egyik, hogy az olvasás nem volt mindig mindenkié, és nem lesz soha mindenkié. Másrészt pedig a gyerekek ízlése változó, ezért nem lesz soha olyan kötelező olvasmány, amelyet mindenki ugyanolyan szívesen fog olvasni.

Gion Nándor: A kárókatona még nem jött vissza című regényének sajátosságai

Szabó Mariann – Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető: Dr. Virágné dr. Horváth Erzsébet

A dolgozat arra keresi a választ, hogy melyek azok az irodalompszichológiai illetve irodalomesztétikai elemek, amelyek jellegzetessé és különlegessé teszik Gion Nándor: A kárókatona még nem jött vissza című regényét.

Vizsgálja az életkori sajátosságok, illetve egyéni sajátosságok keretein belül felfedezhető motívumokat, hogy melyek azok a hasonlóságok illetve különbségek, amelyek meghatározzák a mű specifikumait az adott korban és az adott környezeti hatások tekintetében. Mennyiben különböznek a szereplők a nekik megfelelő normatíváktól, hogyan határozza meg a szereplők személyiségét a közösség.

Miért fontos az adott kor és helyszín, vagyis a környezeti hatások, amelyek ambivalens társadalmat eredményeznek.

Az irodalomesztétika fogalmán belül a forma és a tartalom adja a dolgozat egyik elemzési szempontját. Itt jelenik meg a narráció, tér, idő - mint belső formai elemek. A tartalom és a forma vizsgálatával bizonyítható az egyes mitológiai motívumok, illetve az ezekhez társuló az allegória, szimbólum mint költői képek sajátos létezése.

A dolgozatban egy másfajta – a valóságtól eltérő- dimenzió is megjelenik, ez az álmok dimenziója, amely értelmezhetőségét tekintve két kategóriába sorolható: az álmodozás, illetve a valódi álom dimenziójába. Ezeket a dimenziókat hozta létre a fent említett költői képek összhangja.

A sajátosságok kiemelése érdekében a dolgozat összehasonlítja a gioni alkotást más ifjúsági regénnyel, és magát az író is összehasonlítja kortársaival.

Pedagógiai szempontból az olvasás fontossága, a szelektálás hangsúlya, magának a Gion regénynek a fontossága és hatása az olvasó személyiségére, válik teljessé a dolgozat végén.

„Az ellenőrizetlen költészet”

Tusjak Erzsébet Tünde – Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető: Dr. Virágné dr. Horváth Erzsébet

„Az ellenőrizetlen költészet” című dolgozat kísérlet József Attila Szabad-ötletek jegyzéke két ülésben című kötetének az értelmezésére.

A dolgozat feltárja a kötet keletkezésének kontextusát, a kiadástörténet filológiáját. Keresi az életrajzi motívumok, a betegségtörténet, az én-kép, a valóságforma és a szövegformálás közti összefüggéseket. Vizsgálja a szövegelemek sajátosságait, a szövegformálásra ható tényezőket. A szövegminősítés recepciótörténeti alternatíváiban (kórlelet vagy irodalmi alkotás) oly módon foglal állást, mely szerint átmeneti szövegtípusról, az irodalmi és nem irodalmi beszédformáknak megfelelő szövegátmenet jelenségéről lehet szó.

A kötet szövegvilága az önreflexió és költői invenció sajátos ötvözete, melyben és mellyel a költő József Attila tett kísérletet József Attila megértésére.

Matematika pedagógia

Elnök:

Dr. Ambrus Ambrás

Tagok:

Dr. Daragó József

Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, Debrecen

Titkó István

DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium

Szakköri feladatsor függvényegyenletekből

Ádám Zsolt - Debreceni Egyetem – Matematikai és Informatikai Intézet

Témavezető: Dr. Lajkó Károly

Az egyenletek a matematikában és a matematikaoktatásban nagyon fontos szerepet játszanak. Már az általános iskolában is tanítják a lineáris egyenletek és egyenlőtlenségek megoldását. A középiskolában a másodfokú egyenlettel és a többismeretlenes egyenletekkel folytatódik az egyenletek tanítása. A függvényegyenlet olyan egyenlet, amiben az ismeretlen objektum nem szám, hanem egy függvény. Az egyenlet az ismeretlen függvény bizonyos helyettesítési értékei között tár fel kapcsolatot, ismert függvények és a független változó segítségével. Az ismert függvények változóinak száma szerint beszélhetünk egy- vagy többváltozós egyenletről. A többváltozós egyenletek megoldására nincs általános recept, általában speciális helyettesítésekkel lehet a megoldásokat megtalálni.

A TDK munkám során előállítottuk Lajkó tanár úrral többváltozós egyenleteknek egy széles családját. A családban az alábbi egyenlet tekinthető alapfeladatnak:

Melyek azok a valós-valós függvények, amik minden x, y valós szám esetén teljesítik az

$$(1) \quad f(x)f(x+y)=f(y)f(x-y)$$

egyenletet?

Ez egy kétváltozós egyenlet. Az eredeti probléma az

$$(2) \quad f(x)f(x+y)=f(y)^2f(x-y)^2a^{y+4}$$

egyenlet volt, amit Aczél János[1] vetett fel. Mi az (1) egyenletet fokozatosan nehezítve és a (2) egyenleten is túlhaladva elkészítettünk egy feladatsort, aminek bemutatása a TDK munkám témája. A feladatok közös vonása, hogy a megoldások leírásában fontos szerepet kapnak a valós számok additív részcsoportjai. Ezután megvizsgáltuk az (1) egyenlet additív megfelelőjét, nevezetesen az

$$(3) \quad f(x)+f(x+y)=f(y)+f(x-y)$$

egyenletet. Erre is építettünk egy fokozatosan nehezedő feladatsort. Néhány feladatra kétféle megoldást is bemutatok. A feladatok középiskolai szakkörön dolgozhatók fel.

A mérések tanításának problémái az általános iskola alsó tagozatán

Felföldi Edit – Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola

Témavezető: Tarcsi Margit főiskolai docens

A természettudományok tanulásához nélkülözhetetlen a mérések és mértékegységek ismerete. A gyerekeknek tisztában kell lenni az alapfogalmakkal ahhoz, hogy a mérésekhez kapcsolódó ismeretek elsajátítása zökkenőmentes legyen. Nagy figyelmet fordítottam a mennyiség állandóság szintjének vizsgálatára - melyben Piaget elméletére támaszkodtam. Vizsgáltam a hétköznapi és tudományos fogalmak közötti kapcsolatot - ehhez Freudenthal Didaktikai fenomenológiák c. műve szolgált elméleti alappal.

Dolgozatom második részében egy felmérés eredményéről számolok be. A feladatokat úgy állítottam össze, hogy a hosszúság, idő, tömeg, űr témakörök feldolgozottságának szintjéről egy átfogó képet kapjak. A felmérést két általános iskola három osztályában végeztem, a debreceni KFRTKF Gyakorló Általános Iskola 3.b osztályában és a nyíregyházi Benczúr Gyula Általános Iskola 3. a és a 3. b osztályaiban. A későbbiekben, a nyíregyházi iskolában osztályonként két-két gyerekkel esettanulmányt is készítettem, melyben a feladatlap kérdéseit beszéltük meg.

A feladatlap 12 feladata a következő volt:

- A gyerekeknek a mértékegységekről szerzett ismereteikről kellett számot adniuk.
- Ezt követően hosszúság méréssel kapcsolatos feladatok következtek, melyben vizsgáltam a gyerekek becslési készségét, és a hosszúsághoz kapcsolódó melléknevek használatának szintjét.
- Az ezt követő feladatokban a tömegállandóság szintjét vizsgáltam a gyerekeknél, melyben összehasonlításokat és becsléseket kellett végezniük.
- Az idővel kapcsolatos feladatokban különböző időtartamokat kellett viszonyítaniuk egymáshoz.
- A feladatlap utolsó részében arról kívántam meggyőződni, hogy kisebb vagy nagyobb űrtartalmakat tudnak-e becsülni, és tudnak-e tárgyakat befogadó képességük alapján sorba rendezni.

Dolgozatomban ennek a felmérésnek az eredményeit kívánom bemutatni.

Különböző reprezentációk használata a problémamegoldási folyamatban

Hajdú Huba – ELTE-TTK-IK

Témavezető: Dr. Munkácsy Katalin főiskolai docens

Dolgozatomban egy alternatív lehetőséget mutatok be a különböző reprezentációk együttes alkalmazására a matematika órákon, mely véleményem szerint hozzájárul az adott témakör hatékonyabb elsajátosításához. A vizuális és a szimbolikus reprezentációk folyamatos használata mellett, ahol lehetséges megjelenik a materiális reprezentálás is matematikai modellek formájában. A matematikai problémák megoldási stratégiáival, valamint azok oktatásban való megjelenésével is foglalkozik a dolgozat. A matematikatanulás –és tanítás hatékonyabbá tétele érdekében fontos ezen stratégiák kihangsúlyozása. Áttekintésre kerülnek a problémamegoldás fázisai, valamint a problémamegoldási képességek fejlesztésének alapfeltételei. Egy nagy témakört érintve és részletesen kifejtve vizsgáljuk hogyan lehet konkrét és absztrakt szinten párhuzamosan tanítani az első n pozitív egész szám összegére, az első n pozitív páros szám összegére, az első n pozitív páratlan szám összegére, a számtani sorozatokra és tagjainak összegére, valamint az első n négyzetszám összegére vonatkozó összefüggéseket.

Az elméleti áttekintést követően egy 10 órás tanítási ciklus tervezete szerepel egy oktatási program formájában, mely tartalmazza a tanítási módszereket és a szervezési módokat, valamint részletesen kifejti az órák menetét. Előtérbe van helyezve a matematika órákon háttérbe szorított csoport munka. A dolgozat további részében a fenti összegek algebrai és geometriai bizonyításainak kifejtése található többfélelekppen.

Tervezzük, de vajon fejlesztjük-e a gondolkodást a matematika órán?

Kertész Viktória – Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola

Témavezető: Tarcsi Margit főiskolai docens

Mottó: „A nagy felfedezések nagy feladatot oldanak meg, de nincs olyan feladat, amelynek megoldásához ne volna szükség valami kis felfedezésre. Lehet, hogy a feladat, amelyen gondolkozol egyszerű, de ha felkelti érdeklődésedet, mozgósítja találmányosságodat és végül, ha sikerül önállóan megoldanod, átéled a felfedezés izgalmát és diadalát. Ha még fogékony korban sikerül ilyen tapasztalatot szerezned, kedvet kaphatsz a szellemi munkára, és ez talán egész életedre szóló nyomot hagy a gondolkodásodban és jellemedben.” (Pólya György)

Az emberiség talán legnagyobb teljesítménye, hogy bonyolult gondolatokat képes megformálni és közölni. Ez teszi képessé a természeti- és társadalmi törvények megismerésére, és hogy ezeket a saját szolgálataiba állítsa. A társadalmi igények már megszülettek a produktív gondolkodásra, vagyis problémamegoldó gondolkodásra. A dolgozatomban első részében a szakirodalom egy szeletét mutatom be, amelyben a gyerekek gondolkodását, problémamegoldását vizsgáljuk, és azt, hogy hogyan és milyen mértékben lehet ezt fejleszteni.

A második részben a 2006 őszén készített felmérésemet mutatom be, amelyeket Debrecenben az Epreskerti Általános Iskola és Zámolyban a Zámolyi Általános Iskola egy-egy negyedik és hatodik osztályában végeztem. A gyerekek gondolkodása a különböző évfolyamokon, különböző szinten állnak. A gondolkodási műveletek mellett az egyéni gondolkodást is figyelemmel követtem.

A felmérés lapon hat különböző feladat segítségével vizsgáltam a gondolkodási szinteket. A tesztben volt egyenes és fordított szövegezésű, egy és több megoldású, egyszerű és összetett logikai tartalmú szöveges feladat. Vizsgálatomban nagy hangsúlyt fektettem a szövegértelmezésre és szövegértésre is.

**Társadalmi problémák megjelenése a debreceni Könnyűipari
Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet matematika-oktatásában és
ezek lehetséges megoldási módjai**

Köteles Róbert – Debreceni Egyetem

Témavezető: Dr. Kántor Sándorné

Célok:

A kutatás a matematikai szövegértés problémáira, a problémák lehetséges okaira és a szövegértés fejlesztésének lehetőségeire összpontosított. Fő feladatom az iskolában tanuló diákok környezeti háttér-információi alapján a matematikai szöveges feladatok értelmezési problémáinak és a szóba jöhető lehetséges fejlesztőmódszereknek a vizsgálata volt.

Módszerek:

Általam kifejlesztett diagnosztikus tesztrendszer segítségével előbb felmértem a résztvevő tanulók lakhelyi információit, családi háttérét, iskolához való viszonyulását, oktatással kapcsolatos igényeit, majd három különböző megfogalmazási stílusban (hagyományos, modern, lineáris egyenletrendszer) ugyanazokat a példákat oldattam meg velük.

A felmérés lefolyása:

A tanulók egy része egyéni munkamódszerben, önállóan dolgozott, a többiek kooperatív csoportbontásban közösen oldották meg a feladatokat. Autonóm munkamenetben minden résztvevő egy felmérőlapot és egy feladatlapot kapott, melyek összetűzésével a kiértékelés során lehetővé vált azok egymás tükrében való értékelése. Másik részük kooperatív munkamódszerben, négyfős csoportokban, egymást segítve, közösen oldották meg a példákat. Minkét módszernél mindhárom típusú feladatsor egyenletesen elosztva került kiosztásra.

Eredmények:

A feladatmegoldás során fellépő problémákat sikerült izolálni, csoportosítani. Szövegértési problémák lépnek fel, a matematikai transzformációt nehezen végzik el. Egyetlen teljes megoldás sem volt, általános a figyelmetlenség, az ellenőrzés hiánya. Általánosságban jobban teljesítettek a lehetőségeiről jól informált, iskolával elégedett, beilleszkedett, rendezettebb családi háttérrel rendelkező tanulók. Iskolával kapcsolatos elvárás a jó hallgatói közösség, humánus légkör és felkészült oktatók. Probléma esetén a diákok 31 %-a társaiktól vár segítséget. Kooperatív munkamódszerrel látványosan jobban teljesítenek a tanulók, mint egyénileg.

Példák és ellenpéldák szerepe a matematikatanításban

Lugosné Dömötör Rózsa – Eötvös József Főiskola

Témavezető: Szilágyiné Szinger Ibolya

A tanítás célja - a tudásról alkotott mai képünk alapján - nem csupán ismeretek és összefüggések elsajátítása, hanem azoknak a képességeknek a fejlesztése, melyek segítségével további összefüggéseket ismernek fel a tanulók, további igazságokra képesek következtetni, további „tisztá” fogalmak épülnek, miközben példákat és ellenpéldákat keresnek és alkotnak.

Bármelyik tantárgy körében lényegében fogalmak kialakításakor halmazt képezzünk. Ezért azt kell elműnk, hogy tanítványaink tudják helyesen alkalmazni a „mindegyik” és a „van olyan” kifejezéseket és tagadásukat konkrét esetekben. Ezzel kapcsolatban végeztem felmérést 4. osztályos tanulók körében.

A mérőanyagomban olyan feladatokat terveztem, melyeknek megoldása a gondolkodási képességek egy-egy szintjének fejlettségét mutatják meg.

Úgy gondolom, hogy az alsó tagozatos tanulók még nem biztosak az egyes logikai műveletek használatában. Nem egyértelmű számukra a következő szavak jelentése: ÉS; VAGY; HA, AKKOR; MINDEGYIK; VAN OLYAN. Így nagyon kevesen jutnak el olyan szintre, amely megfelel fogalomalkotás terén a felső tagozat elvárásainak. Pedig a sikeres lépés kulcsa ebben rejlik. Valamint gondolataik nyelvi megformálása is a legtöbb tanulónak problémát okoz.

A feladatlapom első feladatában felsorolt elemekről - logikai lapokról - kellett igaz állításokat megfogalmazniuk. A megoldások az univerzális vagy az egzisztenciális kvantor segítségével születtek meg. A második feladatban kakukktójást kellett keresniük és a választásukat megindokolni. Fontosnak tartom az ilyen típusú feladatokat, hiszen a fogalomalkotás lépéseit ezeken keresztül tudják játékosan gyakorolni. A harmadik feladatban állításokat kellett megvizsgálniuk: azok igaz vagy hamis voltát eldönteni és megindokolni vagy megcáfolni. A következő feladat hiányos mondatait sikerült a legkevesebb hibával megoldaniuk a gyerekeknek. A mindegyik vagy a van olyan, amelyik segítségével egészíthették ki ezeket. Az utolsó feladat már összetett logikai műveletekben való jártasságot igényelt. A megoldás sikere-sikertelensége híven tükrözi, hogy a tanulók 70-80%-ánál ugyan már beágyazódtak ezek a logikai műveletek, mégis gondolataik nyelvi eszközökkel való kifejezése problémát okoz. Ez ugyanis csak a 40%-nak sikerült.

A számítástechnika eszközeinek alkalmazása a középiskolai matematika oktatásában

Péter Miklós – Debreceni Egyetem Informatikai Kar

Témavezető: Nyakóné dr. Juhász Katalin tudományos főmunkatárs

A középiskolai matematikaoktatásnak a nagy jelentősége abban van, hogy a tanulók a segítségével elsajátíthatnak egy absztrakt gondolkodási módot, azonban az a tapasztalat a középiskolások körében, hogy az alapozás nem mindig megfelelő. A legtöbbször az ok az lehet, hogy a diákok feleslegesnek találják a matematikát, mert úgy gondolják, úgysem fogják felhasználni. Sokszor probléma lehet az is, hogy nem tanulják meg alaposan az elméleti anyagot, vagy éppen nem gyakorolnak eleget, vagy ha a tanulónak megvan ugyan a szándéka a gyakorláshoz, de nem tudják, eldönteni, hogy a házi feladatok mellé milyen feladatokat oldjanak meg. Ezen problémák bizonyos szintű kiküszöbölésére készült ez a tudományos diákköri dolgozat, amelyet a tanárok és a tanulók is fel tudnak használni. A dolgozatnak a célja, hogy:

- segítse a tanulók és a pedagógusok munkáját a matematika területén;
- segédeszközt adjon a feladatok és az elméleti anyag megértéséhez azoknak a tanulóknak, akiknek kevesebb affinitása van a matematikához;
- a különböző feladattípusok gyakorlásához és ellenőrzéséhez segítséget adjon;
- növelje a tanulók látókörét;
- a tanároknak segítséget adjon a házi feladatok kijelölésében;
- lehetőséget adjon az érdeklődő tanulóknak, hogy jobban belemélyedjenek a matematika tudományába.

A dolgozatban kifejtett témakörök felbontása a középiskolai matematika kerettanterv szerint történt a 9-11. évfolyamra, és azon belül az analízis, algebra és számelmélet, illetve a geometria témakörökre szorítkoztunk. Az algebra témakörhöz a Maple 9.5, a számelmélet részhez a Számelméleti alapfogalmak, az analízishez és a geometriához pedig a Geogebra 2.6b programokat használjuk. A Számelméleti alapfogalmak nevű program saját készítésű, Delphi 7.0-ban írtuk a középiskolai számelmélet témakör megértésének és a hozzá kapcsolódó feladatok gyakorlásának a segítésére egy jól áttekinthető grafikus felület segítségével.

Látva értsd a matematikát

Schlosser Judit – Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar

Témavezetők: Blénessy Gabriella, dr. Hanczár Gergely

Álmainkban azt képzeljük, hogy egy ideális diák csak úgy issza az ember szavait, koncentrálni az előadásra, érdekli a téma. Vajon a hallássérült diákok is azért koncentrálnak annyira szavainkra, mert felettébb érdekli őket az információ, amit át szeretnénk adni számukra? Ők az ideális diákok? Vagy egyszerűen nincs más lehetőségük? Vajon tökéletesen tisztában vagyunk azzal, hogy hogyan is zajlik a hallássérült gyermekek oktatása hazánkban?

A valóság korántsem annyira rózsás. Lakosságunk csaknem 10%-a küzd valamilyen mértékű hallásproblémával, az oktatásuk régmúlta vezethető hagyományokkal bír. Bár a Siketek és Nagyothallók Szövetsége régóta küzd oktatásuk megreformálása érdekében, még mindig a hallásmaradványok fejlesztését szorgalmazó oktatás valósul meg iskoláinkban, mint azt dolgozatomban részletesen be is mutatom. Ennek az oktatási módszernek természetesen rengeteg előnye van, hiszen azt szorgalmazza, hogy a hallássérültek képesek legyenek megértetni magukat a többségi, halló társadalomban. Ennek ellenére az egyes tantárgyak, így a matematika tanítása, tanulása közben is jelentősen könnyítené a helyzetüket, ha a magyarázatok többségét nem kizárólag szájról olvasás segítségével kaphatnák meg.

Rengeteg új technikai eszköz hever előttünk, amik felhasználásra, kihasználásra várnak a hallássérült gyermekek oktatása terén. Mindemellet nem szabad megfeledkeznünk a siketek legfontosabb kommunikációs eszközéről, a jelnyelvről sem, amit úgy használnak, akár a halló emberek a beszélt nyelvet. A hazánkban működő nyolc, hallássérültekkel foglalkozó általános iskola közül hatban tettem látogatást. Kivétel nélkül mindenhol azt tapasztaltam, hogy a pedagógusok a hagyományos, oktatási modelleket követik. Ahol törvényileg megengedett, ott is csak végső megoldásként merül fel a jelek használata. Terveim között szerepel külföldi hallássérültekkel foglalkozó intézmények felkeresése és annak vizsgálata, hogy milyen a hazaitól eltérő, eredményes módszereket alkalmaznak, amelyek meghonosítása akár hazánkban is megvalósítható. Ennek a kutatásnak az eredményét kívánom a TDK előadásomban részletesen bemutatni.

A differenciált fejlesztés lehetőségei az egyéni képességek alapján

Tóbiás Katalin, Such Zsuzsanna, Nagy Zsófia

Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető: Janurikné Lestyán Erzsébet

Napjainkban az oktatáspolitikai egyre nagyobb hangsúlyt helyez a differenciált képességfejlesztésre. A differenciált oktatásra minden iskola próbál nagy hangsúlyt fektetni. Az alternatív iskolák egyéni fejlesztési programmal és tantervvvel rendelkeznek, de a hagyományos általános iskolák is nagy figyelmet fordítanak a gyermekek egyéni fejlesztésére. Ma már minden iskola legfontosabb feladata a megfelelő mennyiségű ismeretadáson kívül a gyermekek egyéni képességei alapján való fejlesztés.

A dolgozat írói a tanórán kívüli egyéni képességek differenciált fejlesztésének lehetőségeire szeretnék felhívni a figyelmet.

Hipotézisekkel bizonyítják, hogy azoknak gyermekeknek a teljesítménye, akik heti rendszerességgel célirányos fejlesztésen vesznek részt, javult, illetve jobb, mint azoké a gyerekeké, akik nem vesznek részt fejlesztésen. A tanulók körében az egyéni fejlesztés olyan szintű teljesítménynövekedést is eredményezhet, amely – az előzőleg képességek szerint kialakított – csoportok átjárhatóságát teszi lehetővé.

Kutatásaik eredményeit kontrollméréssel és egyénileg összeállított összehasonlító mérőeszközökkel igazolták, amely során a gyerekek ugyanazt a feladatlapot, megadott idő alatt, azonos időben oldották meg. A kontrollmérés során a kontroll osztály és a fejlesztésben részt vevő osztály fejlődését vizsgálták, az összehasonlító mérőeszközökkel a gyerekek egyéni teljesítményeit hasonlították össze.

Kutatás során szerzett tapasztalataikat később a munkájuk során szeretnék hasznosítani. Végzős tanító szakos hallgatókként igazán fontosnak tartják a differenciált fejlesztésben való elmélyülést, a módszer adta lehetőségek kihasználását.

Művészeti nevelés

Elnök:

Sárosiné Szabó Márta
Debreceni Egyetem

Tagok:

Bakos Tamás
ELTE Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Várhalmi Ilona
Ady Endre Gimnázium, Debrecen

A magyar rajzoktatás helyzete a dualizmus korában

Bériné Cseh Csilla – Budapesti Műszaki Főiskola Bánki Donát Gépészmérnöki Főiskolai Kar

Témavezető: Dr. Tóth Péter főiskolai docens

A Kiegyezés kedvező lehetőséget teremtett a polgári fejlődés és ezzel együtt az iskolaügy korszerűsítése, tartalmi, szervezeti modernizálása számára. A XIX. század végén a korábbiakhoz képest egyre nagyobb összegeket fordítottak az oktatásügyre, mely majd Trianont követően Klebelsberg oktatási minisztersége alatt érte el csúcspontját. Az 1870-es évektől kezdve az oktatás irányítását a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium mellett működő Országos Közoktatási Tanács látta el. Az Eötvös-féle népoktatási törvény rendelkezett a népiskolák beindításáról, mely jelentősen hozzájárult az analfabéták számának csökkenéséhez.

A dolgozat első fele bemutatja az I. világháborút megelőző közel ötven év iskolaszervezetét, melyre leginkább az ún. „zsákutcás jelleg”, vagyis az egyik iskolatípusból a másikba való átlépés nehézsége volt a jellemző. A témaválasztás szempontjából különösen fontos kiemelni a tanoncképzés iskolatípusait. Az intézményesült iparoktatás feltételeit az 1884. évi ipartörvény teremtette meg. A törvény értelmében a városok és községek feladata volt a tanonciskolák megszervezése és fenntartása. Amíg 1884-ben még csak 50, addig 10 évvel később már több mint 500 ipariskola működött az országban. A három évfolyamos tanoncképzés heti 8 órában elsősorban a rajzoktatásra épült. A XX. század elején erős igény mutatkozott a szakirányú gyakorlati képzés iránt, így egyes nagyvállalatok (MÁV, Ganz, Zsolnay Porcelángyár stb.) fontosnak tartották saját iskola létrehozását.

A dolgozat harmadik fejezete az egyes iskolatípusokhoz tartozó rajztanterveket hasonlítja össze. A rajztanítás célkitűzései között egyformán fontos a helyes látás, s így a tárgyak helyes felfogásának előmozdítása, a rajz általi kifejezőképesség fejlesztése valamint az esztétikai érzék kibontakoztatása. A tantervekben élesen elkülönül egymástól az ábrázolás két formája a mértani és a szabadkézi rajz. Hangsúlyos szerepet játszik az ábrázolás technikában a harmadik dimenzió megjelenítése is, így kiemelt szerepet kap a tananyagban a perspektivikus és az axonometrikus ábrázolás valamint a testek árnyékának megjelenítése. Az iparostanonc iskolák II-III. évfolyamán megjelenik az adott szakma speciális ábrázolásait bemutató szakrajz.

Az utolsó részben a rajzoktatás során alkalmazott módszerek és taneszközök áttekintő bemutatására kerül sor.

**A népművészet, néphagyomány tárgyainak, eszközeinek
megszerettetése az oktatásban (óvoda, alsó tagozat)**

Bíró Andrea – Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Szabó Pál

A pályamunkám középpontjában a fazekasság, az egyik jelentős népi kismesterség áll.

Mivel úgy gondoltam, hogy már korán, egészen kisgyermekkorban fel kell hívni a figyelmet e terület fontosságára és vele együtt a hagyományörzés átadására.

Gyakorlataim során ráéisméltem, hogy a természetes anyagok nagymértékben visszaszorultak az elmúlt időben, így nem is lehetett vitatott, hogy mivel is szeretnék foglalkozni pályamunkámban. Mivel hódmezővásárhelyi születésű vagyok és köztudott, hogy e terület az Alföld legnagyobb tálas központja volt, így nem volt nehéz, hogy egy ma is működő fazekasműhelybe látogassak el a gyakorlatom során az óvodásokkal. Itt megismerkedhetek a gyermekek az agyaggal, tulajdonságával és szépségével. Nagy örömet jelentett számomra, hogy láthattam és tapasztalhattam, amikor a gyermekek agyagot kaptak a kezükbe és önkéntelenül gyúrni, nyomkodni kezdték. Láthattam az örömet és boldogságot a szemükben, amit maga ez az egyszerű kis tevékenység okozott számukra. Ilyenkor kellene elgondolkodni, hogy milyen dolgok is fontosak az életben és valójában mire is kellene odafigyelni. Manapság teljes mértékben „elveszőben” vannak értékeink, tegyük az ellen!

A mai gyermekeknek meg kell adni az esélyt arra, hogy büszkéek legyenek a hagyományainkra és magyarságukra. Ezt az értékközvetítést nem lehet elég korán elkezdni, tehát már az óvoda segítheti ennek helyes kialakítását.

A ma óvodásai valamikor a társadalom aktív, felelős személyiségei lesznek, akik sokat tehetnek majd a kulturális értékeink megmentéséért. Ha az oktatási intézmények megadják az értékes tartalmi alapot, akkor ez már nagy előrelépés lehet a magyarságunk védelmében. Remélem törekvéseim nyitott fülekre találnak és céljaimat elérem, hogy a vásárhelyi tiszta művészet nem veszik el a feledés homályába.

Mindenki figyelmébe ajánlom munkámat, akit egy kicsit megérint a fazekas terület és vele együtt a néphagyományaink őrzése.

Kötelezettségek, lehetőségek, inspirációk a Bach-i életmű háttérében

Herceg Florina Edina – Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Smuta Attila

A pályamű a kötelezettségek, lehetőségek és inspirációk aspektusában végigvezet Bach életén: a lüneburgi iskolaévektől a kisvárosokban betöltött tisztségein keresztül (weimari „háztiszt”, Arnstadt-i és Mühlhausen-i orgonista, weimari kamarazenesz és koncertmester, Kötheni udvari kamaragyakornak) a huszonhét évet átívelő lipcsei tartózkodásáig.

Elénk tárul, miként került kapcsolatba minden hangszerek királynőjével, az orgonával, aminek igen fiatalon nemcsak elismert virtuózává, hanem építésének és javításának híres szakértőjévé is vált.

Megismerkedhetünk műveinek keletkezési körülményeivel és okaival, többek között például azzal, miért Köthenben született kamarai- és versenyműveinek jelentős része; bemutatott kompozíciói milyen hatással voltak a kor emberére és feljebbvalóira.

Pontos képet kaphatunk a komponista életét és zenéjét összefűző szoros kapcsolatról, hogy hogyan érvényesült családapai szerepében, valamint zeneszerzői, előadóművészi és pedagógiai tevékenységében.

Körvonalazódik a kor Németországnak társadalmi viszonya, a hercegi udvarok élete, a zene liturgiában elfoglalt helye, a barokk énekesek és hangszerjátékosok egzisztenciális helyzete, megbecsültsége.

Megtudhatjuk, milyen szerepet játszottak a Bach-i életműben a számára előírt kötelességek, a lehetőségek és az inspirációk mind magánéletében, mind pedig hivatásában.

A dolgozatot autográf kéziratok teszik teljessé, melyeket olyan autentikus előadók színelőadásaihoz csatoltunk meg, mint például: Glenn Gould (track 01), Herbert von Karajan (track 04) és a Liszt Ferenc Kamarazenekar, Rolla János vezényletével (track 05).

A pályamű felvillantja mindazon pedagógiai lehetőségeket is (multidiszciplinaritás, projektpedagógia), amelyek a dolgozat címéből, és témájának újszerű feldolgozási stílusából következnek.

Cédrusfa ága (Csontváry és Tamási titokzatos találkozása)

Heródek Nikolett – Kecskeméti Tanítóképző Főiskola Tanítóképző Kar

Témavezető: dr. Turai G. Kamil

Dolgozatomban megkíséreltem a művészetpedagógia tárgykörébe vonni egy hallatlanul sokrétű, bonyolult, rejtélyes, már-már misztikus jelenség-komplexumot. Tudniillik lakóhelyem gócpontjába megmagyarázhatatlan egyidejűségben, szinkronicitásban futottak össze az egyik legkiüldetesebb magyar festő, Csontváry Kosztka Tivadar s a leggőbésabban nemzetét féltő erdélyi író, Tamási Áron sors- és élet-vonalai.

Kezdhetném onnan, hogy az Izsáki Sárfehér – az alföldi borok egyik legmámorítóbbja – Csontváry-festménycímekével hódítgatja a piacot. Azon egyszerű „apropóból”, hogy a művész fivére Kosztka László itt nemesítette dionüszoszi szőlővesszejét, itt írta mívész-szakavatott szakkönyvét a borászatról. De e tájból, e föld életadó mélyeiből fakadt az ő számos unokáinak legszebbike, igazi szőlőág vagy inkább bokorág, a millicentenárium évében éppen tíz esztendeje elhalálozott Bokor Ágota nagyszony. Az egykori cédruság így szelidült bokorággá. Vagy – ahogy Tamási utolsó regénye hirdeti – „Vadrózsa ága” lett a magányos cédrusból a sárfehér szőlőágán keresztül. Ugyanis ezt a befejezetlen memoár-regényt éppen Bokor Ágotának diktálta a nagy író előbb betegágyán, majd halálos ágyán. De nem csak afféle írődeákja volt a tüzes fekete hölgy, hanem hites felesége, Tamási Áronné. Hosszú, életreszóló bolyongás, három házasság stációi nyomán akadt rá a halálraszánt, örök hazába igyekvő író erre a csupa reményben zöldellő Csontváry-ágra, Ágotára.

Mi lett volna, ha a karácsonyi hitvességet nem tépi szét a májusi szívroham? Milyen „magyari” küldetéstudat vezette bűvópatakszerűen egymáshoz egy helytörténetileg elenyészőnek tűnő település berkein át a két látomásos művészt? Mit rejt a dolgozat coda-jába mellékelt Sárfehér-kóstitoló kódja? Nincsen-e aromájába sűrítvea festőszellem géniusza? S nem erre a géniuszra érzett-e rá bölcs öregségében prófétikusan a romlásnak indult Tündérváros írója, midőn – véletlenszerűen, sorsszerűen – Csontváry Kosztka Tivadar rejtőzködő unokahúgába gabalyodott?

Fejezetről fejezetre ezt a Da Vinci-kódot hajazó izgalmas művészetpedagógiai összefüggésrendszert fejtem ki képekkel és szóképekkel illusztráltan. Az újdonság varázsától megigézetten, az ősiség feltárueltságán álmélkodva.

Bebábozódva – a bábozás személyiségfejlesztő hatásáról

Hoffer Károly – Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola

Témavezető: Kocsis Zsolt

Dolgozatomban az alkalmazott bábjáték befogadói és alkotói oldalt egyaránt erősítő tevékenységével kívántam részletesen foglalkozni, és a tudományos kutatások eredményeire (pszichológia, agykutatás) hivatkozva bemutatni ezen autonóm művészeti ág oktatásban való megjelenésének fontosságát.

A játék és a játékfejlődés kutatásainak eredményeit vizsgálva a bábjáték összetett világát írom körül, melynek céljaul - több kutató munkájának felhasználásával - a kreativitásfejlesztést tűztem ki. A bábozást, mint az integrált oktatás egyik, multidiszciplinaritásából eredendően is legalkalmasabb területét a bábelőadás tervezésének és kivitelezésének folyamatán keresztül vezettem le. Vizsgáltam továbbá az előadás pszichés tényezőinek nyomán azt, hogy a gyermekpszichoterápia milyen formában alkalmazza gyógyító tevékenységében az egyes bábtípusokat.

Az utolsó nagy fejezetben pedig kísérletet tettem a bábjáték általános iskolai oktatás – nevelés folyamatába való beillesztésére, kapcsolva a NAT 2005-ben előírt követelményeihez. Saját tanítási tapasztalatommal zártam dolgozatom és azokkal a szubjektív élményekkel, melyeket megélhettem az ilyen irányú kísérleti tanításaim során.

Az integrált oktatást projektfeladatokon keresztül megoldó bábművészet különösen hasznos segítsége lehet korunk pedagógusának és sokrétűen elősegíti gyermekeink kiegyensúlyozott személyiségfejlesztését.

Fórum Színház – színjátszás és pedagógia

Laza Réka – Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Dr. Sz. Pallai Ágnes

A Fórum Színház egy színház-pedagógiai módszer. Egyszerre használja a színjátszás és a pedagógia elemeit, hiszen célját tekintve nem más, mint pedagógiai célú színjátszás. A dolgozat ezt használja fel a kutatási kérdések irányainak kijelölésekor: színjátszás (1.), és pedagógia (2.)

1. A „fórum-színjátszás” valóban más, mint a hagyományos színjátszás? Ha igen, akkor miben mutat túl a hagyományos formán? A válaszadáshoz szükséges a színjátszás és a diákszínjátszás fogalmi tisztázása. A „fórum-színjátszás” sokban rokon a hagyományos értelemben vett színjátszással, azonban adódnak különbségek a két színjátszási forma között. Ezen különbségek adják meg a választ az első kutatási kérdésre. Amiben a „fórum-színjátszás” túlmutat a hagyományos színjátszáson, az nem más, mint a következő vizsgálati irány.

2. A dolgozat fő kutatási kérdését ezen irány tartalmazza. A Fórum Színház, mint színház-pedagógiai módszer használata során a tanítóképzésben részt vevő hallgatók elsajátítanak-e konkrét készségeket, melyek a pedagógusi pályán nélkülözhetetlenek? A válaszadás útját a következőképp vezeti le a dolgozat:

A Zsoltika c. darab tartalmának, történetének rövid bemutatása után kitér a konkrét képességek, készségek leírására, értelmezésére, majd ezen készségeknek a „Zsoltika” című programban történő megjelenésének vizsgálatára.

A befejezésben a kérdésre adott válasz egyértelművé válik, összefoglalásra kerülnek a konkrét készségek, képességek, melyekkel a módszert használó pedagógusképzésben részt vevő hallgatók gazdagodtak.

Sámánizmus a rendszerváltás utáni magyar kultúrában

Mester Klára – Kecskemét Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Balanyi Zoltán

A sámánizmus ősi hagyományainak emlékeit diószegi Vilmos, és Hoppál Mihály munkásságának köszönhetjük. Munkájuk nyomán megismerkedhetünk azokkal a fennmaradt emlékekkel, melyek meghatározó pontokat nyújthatnak a kutatásokhoz, melyek párhuzamot vonnak a New Age korszak és a napjainkban működő táltos mozgalom között.

A sámánok kultúrájának tanulmányozása során kiderül, hogy nem emberi kiválasztás során lesz valakiből sámán, hanem ún. szellemi elhívásnak köszönhető. Más jelei is lehet annak, hogy valakiből sámán lesz. Gyakran a szülők a kezdetektől számítanak rá, és ha meg is próbálnak kitérni előle, a sorsukat nem kerülhetik el. Egész életükön át tartó tanulás útján megtanulják saját maguk elkészíteni legfontosabb eszközeiket, mint például: dob, fejdísz, ruha stb. Megtanulják azt is, hogy miképpen kell a betegségeket gyógyítani, vagyis a betegségsszellemet elűzni az ártó szellemeket.

A New age mozgalmakra alapvetően jellemző, vizsgáljuk bármelyiket, hogy a múlt jelentősebb eszméihez nyúlunk vissza. Nem véletlen, hogy ma már a jóga, illetve a különféle meditációs technikák ennyire elterjedtek. Gál Péter könyvében részletesen olvashatunk arról, hogy a New Age mozgalmak tulajdonképpen milyen idők is. Egészen megdöbbentő, hogy bár mi 50-60 évvel ezelőttre tennénk ezt a dátumot, mégis több száz éves hagyományai vannak. Ezek még sem tudnak teljesebb lenni, hiszen a tudás amit közvetítenek felületes ismereteket biztosítanak.

Kovács Magyar András Táltos Iskolája ma már egész Magyarországon ismert. Megszervezett iskolai programja mellett Táltos Egyházzal is büszkélkedhet. Több sarkalatos pontjában kísérteties hasonlóságot mutathat a sámánizmus irányában. Azonban, ha egy kicsit megvizsgáljuk, a New Age hullám bizony jelentős nyomokat hagyott rajta és a vallásos irányú eltolódás megkérdőjelezhető lehet. Programjaikat országsszerte szervezik jelentős költségekkel. Ellentéték bemutatásán keresztül láthatjuk, hogy a New Age mozgalom egyik ágával van dolgunk

A 6- 10 éves korú gyermekek vizuális gondolkodása és tantárgy- pedagógiai tanulságok

Pető Ágnes – Miskolci Egyetem Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Sándor Zsuzsa

A gyermekek vizuális gondolkodása és vizuális fejlődésének változása fontos mind pszichológiai mind tantárgy-pedagógiai szempontból. Ezt képekkel fogom szemléltetni az egyforma majd a különböző életkorú gyermekek alkotásaival, vizuális feladataik megoldásával és számomra érdekes látásmódjukkal.

Ha egy kicsit figyelmesebben megvizsgáljuk a gyermekek rajzait, jobban megismerhetjük gondolataikat, érzelmeiket és vágyaikat. A gyermekek rajza remek segédanyag nekünk felnőtteknek. Alapvetően segít a gyermek fejlettségének megállapításában, mozgáskoordinációjának, térbeli eligazodásának vizsgálatában. A 6-10 éves korú gyermekek vizuális ábrázolásának nevelése nagyon nehéz feladatnak bizonyul. A tanító és a gyermek pozitív hozzáállása nagyrészt befolyásolja ennek a feladatnak a könnyebb vagy nehezebb kivitelezését. A kreativitás-alkotóképesség magában foglalja a célokat és az új ismeret elsajátítását. Ez egy olyan folyamat amely magában foglalja a problémákat és azok megoldásait egyaránt. Keressük meg az út elágazási lehetőségeit, és lássuk, ahogy az egész egy egységes rendszerbe, egy főútba torkollik.

A mellékelt riportom segítségével és némi szakirodalom felhasználásával megpróbálom levonni az ebből következő tantárgy-pedagógiai tanulságokat.

Az óvoda-iskola átmenet
megkönnyítése a művészetek és a valós élethelyzetek lehetőségeivel
„Csodavilág” befogadó program ismertetése

Szikora Judit, Oláh Annamária – Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető: Nagy Jenőné

A közoktatási rendszerben alapvető problémaként jelenik meg az óvoda-iskola átmenete. Nem jellemző, hogy a gyermekeket élménygazdag, iskolát megszerettető befogadó programokkal várják. Így az elinduláshoz nélkülözhetetlen érzelmi kötődés nem alakul ki a gyermek és a tanító között, ami viszont feltétele lenne a további közös tanulásnak.

Kutatásunk célja, hogy olyan programot, új módszereket dolgozzunk ki, amelyek megkönnyítik a gyermekek óvodából iskolába történő átmenetét.

Témaválasztásunknak több oka is volt, melyek közül csak a leglényegesebbeket emelnénk ki:

- a gyakorlataink során mi magunk is szembesülhettünk az átmenet problémájával, megoldásra váró feladataival,
- számos ismerős szülő megerősített bennünket abban, hogy gyermekeik számára óriási problémát jelent az, hogy az óvoda után, szinte hirtelen, minden átmenet nélkül kezdik el az olvasás-írás tanulását,
- lehetőségünk nyílt rá, hogy aktív résztvevői legyünk egy óvoda-iskola átmenetet megkönnyítő program kidolgozásának, lefolyásának.

A Csodavilág program az orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola keretein belül került kidolgozásra, illetve kísérleti jelleggel kipróbálásra. Ez egy élmény- és érzelemközpontú, művészeti eszközöket felhasználó kéthetes befogadó program, ahol a gyermekek társra, pedagógusra találnak, és az idősebb tanulóktól megismerhetik az iskolát s annak szokásait. Mindez megkönnyíti a gyermekek számára a környezetváltást, egymás elfogadását, az iskolai élethez való alkalmazkodást.

A program eredményességét különböző kutatási módszerekkel vizsgáltuk. Arra törekedtünk, hogy a befogadó program minden fontos résztvevőjét megkérdezzünk. Interjúkat készítettünk a gyakorló pedagógusokkal és a szülőkkel. Kérdőív segítségével tájékozódunk többek között arról, hogyan élték meg gyerekek az első két iskolai hetüket.

Tánc és dráma – mint műveltségi részterület – az iskolában

Szokolai Gabriella – Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető: Nagy Béláné

A kormány 1995-ben fogadta el a Nemzeti Alaptantervet, amely nem hagyományos értelemben vett tanterv. A Nemzeti Alaptanterv művészetek műveltségi területén belül mint részterület kapott lehetőséget a tánc és dráma.

Az 1999-ben történt módosítás a tartalmi szabályozás kerettantervekkel történő kiegészítése. A kerettantervben a 2001/2002-es tanévben lett a tánc tantárggyá, illetve műveltségi területté – tánc és dráma néven.

A Nemzeti Alaptanterv felkínálta azt a lehetőséget, hogy minden iskola bevezesse a tánc-tanítást.

Az iskolákban dől el, hogy a néptánc megjelenik-e a helyi tantervekben. Függ ez attól is, hogy a tantestület rendelkezik-e olyan pedagógussal, akinek van táncos képzettsége, vagy a művészeti részterület tanítására megfelelően felkészült pedagógusa.

Néptáncos előképzettségem révén, tanítójelöltként, vállaltam azt a feladatot, hogy önálló tantárgyként tervezve foglalkozzam a területtel.

Egy általam elkészített tanmenettel szeretném bizonyítani, hogy a néptáncban és az ahhoz kapcsolódó részterületekben mérhetetlenül gazdag képességfejlesztési lehetőségek rejlenek, amelyeket egyetlen tantárgy sem tud pótolni. Hipotézisemben is erre keresem a választ. A motivációt ezeken kívül az adta, hogy az általam ismert pedagógusok kezében lévő módszertani füzetek igen magas követelményeket támasztanak a pedagógusokkal és a tanulókkal szemben. Úgy hiszem, hogy tervem, egyszerűsége révén, segítséget adhat az érdeklődő pedagógusok ezirányú tevékenységéhez.

A tanmenetben megfelelő helyet kap a népi játék, néptánc mellett a drámajáték és a népszokásokkal – hagyományokkal való foglalkozás is.

„Hozzon a gyermeknek mindenki, amit tud: játékot, zenét, örömet. De hogy mit fogad el, azt bízunk rá. Csak az a lelki táplálék válik javára, amit maga is kíván.” (Kodály Zoltán)

Szépirodalmi szövegek feldolgozása drámajátékkal második osztályban

Vincze Enikő – Nyíregyházi Főiskola, Pedagógusképző Fakultás, Tanítóképző Intézet

Témavezető: Tóthné dr. Szűcs Éva

A mai világban a gyerekeket egyre nehezebb lekötni, motiválni, fegyelmezni az iskolában. A pedagógusok számára felmerül a kérdés: Mi a teendő? Hogyan tanítsunk? Meglévő tapasztalataim alapján a régi fegyelmezési, tanítási módszerek ma már nem adnak teljes és hosszú távú megoldást ezekre a problémákra. A dolgozatomban javasolt feldolgozási módokkal elérhetjük, hogy a gyerekek jobban figyeljenek, koncentráljanak, jól érezzék magukat az óráikon, közelebb kerüljenek a szépirodalmi szövegekhez. Nagyon fontosnak tartom a drámajátékos szövegfeldolgozást második osztályban, mert ezzel az eljárással fejleszteni, alakítani tudjuk a gyerekek kommunikációs képességét, a szövegértést, a nonverbális és verbális eszközök kódolását, a kreativitást, s a személyiség fejlesztése mellett olvasóvá neveljük őket.

Dolgozatom két fő részre osztható: az első (elméleti) részben a drámapedagógia feladatát, célját, irányzatait és oktatási feltételeit fogalmaztam meg neves nemzetközi és hazai szakemberek munkái alapján. A második (gyakorlati) részben konkrét drámajátékos feladatokkal igyekszem bizonyítani a módszer hatékonyságát. A gyakorlatok elkészítésekor a hagyományos szövegfeldolgozásokba építettem be a drámajátékos feladatokat. Konkrét példákat mutatok be az asszociációs játékok, az emlék, fantázia, az érzékelő, a kommunikáció fejlesztését szolgáló gyakorlatok, az improvizációk, a koncentrációt erősítő, a rajzos feladatok, a ritmus, a szituációs- és a szoborjátékok területén. Óratervezetekkel érzékeltetem a drámapedagógia hatékony alkalmazását.

A gyakorlati részekben a már meglévő drámajátékos feladatok mellé fontosnak tartottam, hogy tapasztalataim alapján kialakított véleményemet is megfogalmazzam: a drámapedagógiai gyakorlatok hatékonyan hasznosíthatók bármelyik programban, annak szerves részét képezhetik.

A drámapedagógiával egy új szövegfeldolgozási eljárást honosíthatunk meg, s ezzel egy új szemléletet viszünk az oktatásba, melynek eredménye, hogy a gyerekek könyvtárakba kutakodnak, érdeklődést mutatnak a különböző századok alkotói-alkotásai iránt. Forgatják az érdekesebbnél érdekesebb könyveket. Tapasztalataikat örömmel mesélik el diáktársaiknak, tanáraiknak, majd később gyerekeiknek.

Hagyományőrzés a véméndi óvodában

Wilhelm Bernadett – Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető: Kis Jenőné dr. Kenesei Éva főiskolai docens

Pedagógus pályára készülök, középiskolás korom óta tervezem, hogy ez legyen a hivatásom. Gyermekközösségekben sokat tevékenykedtem (énekkar, tánccsoport). Nagyon szeretem a 3-10 éves korosztályt. Lakóhelyem körül sok a német nemzetiségi falu, közöttük a gyönyörű fekvésű Véménd. Először véletlenül, azután tudatosan látogattam oda és egy rokonom ajánlására, megnéztem egy délelőtti óvodai foglalkozást. Elmélyedve tevékenységükben célom volt, hogy megismerjem a hagyományőrzés tartalmát, formáit, módszereit, gyakorlatát. Úgy láttam, hogy az óvodában az érzelmi nevelésen kívül, fontos a családok, a hagyományok iránti érdeklődés felkeltése is. Erre a tapasztalatra irányultak azután kutatásaim: óvodapedagógia, az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana.

Az esztétikai érzelmek három forrása a természet, a közvetlen társadalmi környezet és a művészeti alkotás. Ezeket egységesen lehet alakítani az óvodában a dalok, táncok, játékok tanítása gyakorlása során.

A felhasználandó irodalom tanulmányozása előtt elolvastam az óvodai nevelés alapprogramját meghatározó Kormányrendeletet, készítettem megfigyelési tervet, beszélgettem óvónőkkel, gyermekekkel, szülőkkel. Nagy élményem volt, az óvodások műsoros délutánja, a dalok táncok bemutatása a helyi népviseletben.

Örömmel tapasztaltam, hogyan vált a gyermekek számára boldog élménnyé a német mondókák táncok megtanulása, előadása. Ez a tevékenység nemcsak szórakoztatja a gyermeket, hanem az életre készíti fel. Úgy válik ifjúvá, felnőtté, hogy ismeri gyökereit, megéli azokat, amelyek szülei, nagyszülei életét meghatározták.

Munkám során sok mindent megismertem, megtanultam. Másképpen látom saját céljaimat. Nagyon szeretnék olyan iskolába kerülni, ahol folytathatom az óvodában elkezdett hagyományőrző munkát. Ének-zene műveltségterületen folytatott tanulmányaimmal tudatosan készülök erre.

Projekt pedagógia

Elnök:

Dr. Poór Zoltán
Pannon Egyetem, Veszprém

Tagok:

Dr. Kopasz Éva
Eötvös József Főiskola, Baja

Dr. Szilágyi Tamás
DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium

A zaj és rezgésvédelem a közoktatásban

Janó Éva – SZTE Természettudományi Kar

Témavezető: Kószó Katalin

Bizonyára sokan tapasztaltuk már, hogy egy komoly odafigyelést igénylő munka során egy közelben működő légkialapács, az utcán haladó autók - vagy akár biciklisek is - zavartak a koncentrációban. Elég egy forgalmasabb útra gondolnunk, vagy egy szórakozóhelyre, ahonnan folyamatosan vagy időszakhoz kötött zavaró hatások érhetnek bennünket. Jelentősen megváltozott a különböző ránk ható hanghatások mértéke és minősége. A zajok és a rezgések hatásait sokszor figyelmen kívül hagyjuk, nem törődve a hosszú távú egészségkárosító hatásaival.

Vajon mennyi információjuk lesz a diákoknak erről a területről a középiskola elvégzése után?

Célul tűztem ki, hogy a zaj és rezgésvédelem oktatásához segédanyagot dolgozzak ki, amely tartalmazza az alapfogalmakat, mérési feladatokat és egyéb gyakorló feladatsorokat a témához kapcsolódóan.

Megvizsgáltam, hogy a közoktatási dokumentumokban és néhány tankönyvben hol és hogyan jelenik meg a zaj és rezgésvédelem.

Ezt követően a diákok előzetes ismereteit és érdeklődését felmérő feladatlap értékelését mutatom be. Az ismereteket felmérő feladatlapot 4 középiskolás osztály oldotta meg. Megállapíthatjuk, hogy az ismereteik hiányosak, rendszerezetlenek és több tévképzetet is tartalmaznak. A téma középiskolás tananyagba való illesztése és feldolgozása mindenképpen indokolt.

A dolgozat jelentős részét alkotja az oktatócsomag. A segédanyagban szerepel az oktatócsomag ismertetése, az ajánlott feldolgozás módszertani jellemzése, tartalmazza azon fontosabb hangtani fogalmakat, amelyek szükségesek a téma feldolgozásához, valamint a tananyag feldolgozásához készült munkalapokat. A munkalapokon problémacentrikus feladatokat, tanulói méréseket, otthon is megoldható vizsgálatokat javaslok feldolgozásra. Ezeket úgy próbáltam összeállítani, hogy ne csak a környezettan órákon legyenek felhasználhatók, hanem a fizika órán is beszélhessünk a zaj egészségre gyakorolt hatásáról, vagy biológia órán is a zaj fizikai jellemzéséről, méréséről.

Az interaktív-reflektív tanulási technikák által fejleszthető kompetenciák felhasználása a HR szakmában

Pajor Nikolett, Káplár Péter – PTE - FEEK

Témavezetők: Dr. Krisztián Béla egyetemi docens, Zalay Szabolcs egyetemi tanársegéd

A soktényezős társadalmi, gazdasági változás magában hordozta többek között a tudáskonceptió változását is. A gyors fejlődés következtében egyre újabb és újabb ismeretekkel bővültek az egyes tudományágak. A hatalmasra duzzadt adathalmaz teljes körű befogadása nem lehetséges. De részben haszontalan is, mivel gyakran, amit egyik nap tanítanak, az másnapra már elavulttá, megcáfolttá válik. Ennek következtében az oktatási szakemberek olyan irányban kezdeményeztek, hogyan lehet a diákoknak a sokféle, gyakran gyorsan elavuló lexikális tudás helyett olyasmit tanítani, amit hosszútávon is fel tudnak használni.

A hangsúly folyamatosan tolódott el a know what (tudni mit) tudásról a know how (tudni hogyan) tudás irányába. Az interaktív - reflektív tanulási technika a változó követelményekhez igazodva vállalja a tanulók felkészítését a megváltozott körülményekhez. Ez a folyamat a kritikai gondolkodás fejlesztésével, aktív, önálló, megértő, elemző, értelmező attitűdök és kompetenciák kialakításával történik. Az eszközrendszer egyike az RWCT nemzetközi projekt hazai alkalmazása. Ez számos elismert neveléstudományi iskola kutatásaira, tapasztalataira támaszkodik, közte elsősorban a konstruktív pedagógiára, a metakognitív tanulás elméletre.

A RWCT projektben is jelentős szerepe van a kompetenciáknak. A kompetenciák egy adott munkahelyzetben alkalmazott tudást, készségeket, képességeket és know how-t jelentik, melyeket az általunk bemutatott tanulási technika fejleszt, valamint, amit a HR szakma követelményként elvár. Hipotézisünk, mely szerint az interaktív - reflektív tanulási technika fejleszti azokat a kompetenciákat, amelyek a munkapiac HR szegmensében elvámak, kutatásaink nyomán beigazolódott.

**A téli ünnepkör feldolgozása, projektmódszerrel
az általános iskola 4. osztályában**

Mályi Enikő, Molnár Renáta, Tóth Adrienn

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Lesku Katalin

Az emberek életében nagyon fontos szerepet töltenek be a hagyományok, ünnepek, mivel megőrzik elődeink szokásait és a generációk közötti összetartást. Ezért kiemelt feladata az iskolának, hogy az ünnepekre, hagyományokra vonatkozó ismeret szerepet kapjon az érzelmi, értelmi, etikai és esztétikai fejlődésében, munkára nevelésében, a felnőtté válásban, segítse elő a társadalomba való beilleszkedésüket.

A dolgozatunkban a naptári ünnepekkel foglalkozunk részletebben. Ezek egy része kötött időpontban van, mint pl. karácsony, újév, vízkereszt, más része a hold változásától függően mozgóünnep, mint pl. húsvét és a pünkösd.

Sajnos, napjainkban a rohanó városi életmód miatt a szülők egyre kevesebb időt tudnak fordítani a hagyományok ápolására. Ezért az iskolák- azon belül a pedagógusok- veszik át ezt a feladatot. Törekedni kell arra, hogy a gyermekeknek minél több alkalma legyen az élményszerű megismerésre. Fontos, hogy az iskolai oktatásban kiemelkedő szerepet kapjanak a hagyományok, különösen a helyi hagyományok ápolása, feltárása. Amelyeket már gyermekkortól kezdve kell megismertetni a tanulókkal. A kisgyermek sokkal fogékonyabb a néphagyományok befogadására, újjáélesztésére.

Azért választottuk dolgozatunk témájául a téli ünnepkört, mert ebbe az időszakba tartoznak számunkra a legkedvesebb ünnepek, melyekre évről évre ugyanolyan lelkesen készülünk, valamint az általános iskolák oktatási rendszere is ezzel foglalkozik a legrészletesebben. Leendő pedagógusokként ezeket a hagyományokat megpróbáljuk ápolni, és az ismereteiket kibővíteni. A projekt munka megtervezésénél is ez volt a legfőbb szempontunk.

Gyakorlataink során azt tapasztaltuk, hogy a tanítók nagy része sajnálatos módon nem használja ezt a módszert. Ennek hátterében az állhat, hogy sok plusz munkával jár – gondolunk itt a fénymásolásokra, feladatokra való részletebb készülődésre.

Mi mégis úgy gondoljuk, hogy megéri a sok fáradozás, készülődés; hiszen látva a gyerekek lelkesedését, törekvését, igyekezetét.

A projekt módszer. Vizuális kommunikációs projektek

Molnár Katalin – Miskolci Egyetem Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Sándor Zsuzsa

A projekt módszer a tanuló tapasztalatát teszi, a megismerés fő forrásává. John Dewey- től származik a projekt módszer átfogó, elméletileg megalapozott kifejtése. Ő a gyermekek múltbeli és folyamatosan jelenlévő tapasztalatára épített. A projekteket egyszerre tekintette a már megszerzett tapasztalatok alkalmazása, és az új tapasztalatok megszerzése fő területének. Az évtizedek folyamán a módszer értelmezése módosult, ma Magyarországon is ez a folyamat zajlik.

Nézzük meg, mi valójában a projekt.

A projekt egy sajátos tanítási egység, amelynek a középpontjában egy probléma áll. A feladat azonban nem teljesen a probléma megválasztása vagy megoldása, hanem a lehető legtöbb vonatkozásnak, összefüggésnek a feltárása, amely az ember életében az adott problémához szervesen kapcsolódik. Mondhatjuk azt, hogy alapjában véve minden projekt végtelen és ezzel együtt sajátos, hiszen a projekteken a problémák nem elvontan jelennek meg, hanem a konkrétság gazdagságában.

A vizuális kommunikációs projekteken a projekt munka során a tanár feladatai megváltoznak egy tradicionális szaktárgyi órához képest. A feladat kitűzésénél nem az a cél, hogy egy tárgy tananyagát bontsuk megtanulható részekre, hanem olyan tevékenységek rendszerét tervezzük meg, melyben a tanulók a munka folyamatának több területén is új és hasznos ismeretekkel gyarapodnak, valamint hogy mindez számukra szinte észrevehetetlen módon történik. A tanító feladata nem az, hogy meghatározza a gyermek számára a konkrét feladatot, és annak megoldását, hanem, hogy meghallgassa gondolatait, ötleteit és szükség esetén segítséget adjon a gyermek számára. A vizuális kultúra területére épített projekt egy esztétikai – művészeti vagy vizuális kommunikációs jellegű probléma feldolgozását tűzi ki pedagógiai szempontokból. Célja a diákok vizuális gondolkodásának nyomon követése. Ugyanakkor, ha a műveltségterületek irányából szemléljük a projekteket, akkor megállapíthatjuk, hogy kilépnek a vizualitás köréből és szinte minden műveltségterületet érintenek.

Matematikaoktatás projektmódszerrel

Sebestyén Réka – Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola

Témavezető: Dr. Orosz Gyuláné dr.

A pilisvörösvári Palánta Általános Iskola pályázati tananyagfejlesztésének egyedi megoldásai felső tagozaton

Az 5. osztályos matematika tananyagot pályázat alapján kompetencia alapú differenciált modulrendszerben dolgozzuk fel közösen a vezetőtanárral.

Ezzel párhuzamosan ugyanezen az évfolyamon, egy másik pályázati program megvalósítása is folyik egy új tantárgy, az integrált természetismeret tananyagának projektmódszerrel történő feldolgozása. Ez egy összetett, sokrétű, folyamatos munka, ugyanakkor izgalmas, új és kreatív, melynél nem is kívánhattam volna jobbat a pályám elején. Munkánk főbb fázisai: A Palánta projektpedagógiai alapelvei és törekvései alapján

A matematika tananyagát kompetencia alapú modulrendszerben, differenciáltan kooperatív tanulási technikákat alkalmazva dolgozzuk fel. Egyes modulokra önálló projektet írunk.

Minél több modult társítunk az integrált természetismereti projektek anyagához, melyet 4 projekt téma köré csoportosítva dolgozunk fel integrálva a biológia, fizika, földrajz, kémia és a természetismeret, valamint a környezeti nevelési program ismereteit. A projektekhez részletesen kidolgozzuk az órák menetét, megteremtjük a tárgyi feltételeit, feladatlapokat készítünk hozzájuk. Egyedi értékelési rendszert építünk ki. Minden projekt végén egyéni szöveges értékelést készítünk a gyerekek munkájáról. Megbízott felelőse vagyok a két pályázati anyag dokumentációjának (tanár-, diák- modullapok, értékelőlapok, szintfelmérők szerkesztése), és önálló integrált természetismereti projektet is vezetek. A legösszetettebb feladatnak a matematikai modulprojekt szerkesztését és kivitelezését tartom, melyben egy olyan kapcsolati rendszer (integráció) létrehozása a cél a két érintett program tananyaga között, amely a gyerekeknek egy komplexitást biztosít és élményszintű tananyag feldolgozást sok játékkal fűszerezve, ami az ő korosztályuknak feltétlenül szükségeltetik. Az anyag terjedelmes volta miatt részletesebben csak az első kapcsolódási pontot a két program között, az általam tervezett egynapos modulprojekt eseményeit és értékelési szempontjait tudom bemutatni a többi, a mellékletekben található kivonatolva.

Sajátos nevelési igények pedagógiája

Elnök:

Dr. Tóth László
Debreceni Egyetem

Tagok:

Fazekasné Dr. Fenyvesi Margit
Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kar, Nagykőrös

Szabó Imre
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Iskola

Egy különleges bánásmódot igénylő gyerek és családjának kálváriája

Horváth Evelin – Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Jelenfiné Koncsek Andrea

Dolgozatom témájának feldolgozásához egy halmozottan hátrányos helyzetű kislányt választottam. Rá- és családjára vonatkozó kérdéseket tettem fel, amelyeket a munkámban kerestem a válaszokat:

Mi is a gyakorlatban az integráció? Melyik fajta integráció vált be a bemutatott gyermek esetében és miért? Milyenek a családi körülmények? Milyen volt a testi fejlődés? Milyen volt a megismerő tevékenysége, mozgásfejlődése, a beszéde, az akarata és az érzelmei, a szociális magatartása? Milyen nevelési nehézségek voltak? Milyen intézményekbe járt? Milyen módszereket használtak nála? Milyen terápiákat használtak T.-nél? Melyik volt a legsikeresebb és miért? stb.

A vizsgált eset kapcsán a fenti kérdések és még számos egyéb gondolat fogalmazódott meg bennem az integráció gyakorlati megvalósulása és a gyermek kálváriája kapcsán.

Célom volt a bemutatás és a figyelemfelkeltés és azt gondolom, hogy mindez eredményesen megvalósult.

Gyermekek vitaminfogyasztási szokásai

Kesjár Katalin – Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Pálfiné Ovárdics Andrea

Kimutatások alapján megállapítást nyert, hogy Magyarországon rendkívül rossz a lakosok általános egészségi állapota. Ennek hátterében a megcsontosodott korszerűtlen táplálkozási szokások, a nem megfelelő arányú vitamin- és ásványianyag bevitel, mozgásszegény életmód állnak. Itt mutatkozik meg pedagógiai munkánk nagy jelentősége, hiszen a pedagógus, mint modell szerepet tölt be a kisgyermek életében, valamint nem lehet elég korán kezdeni az egészséges életmódra nevelést, amelyben igen fontos szerepet tölt be a vitaminfogyasztási szokások kialakítása

Ennek apropóján a következőkben néhány gondolatot szeretnék megosztani a gyermekek vitaminfogyasztási szokásairól.

Bevezetésképpen néhány általános információval vezetem fel a témát, úgy, mint a zsírban oldódó és a vízben oldódó vitaminok hatásai. Ezt azért tartottam fontosnak, mert ezek ismerete nélkül nem tudjuk eléggé értékelni a napi vitaminbevitel jelentőségét és az azokból származó egészségügyi problémákat. A dolgozatom törzsét 3 hipotézis mentén 2 iskolában elkészített minta adja. Az egyik minta egy nagyvárosi általános iskola negyedik osztályos gyermekeiből és azok szüleiből állt össze, míg a másikat egy kisebb település általános iskola harmadik osztályos gyermekeiből és azok szüleiből vettem.

Három hipotézist állítottam fel: a rendszeres vitaminfogyasztás mennyiségéről, a vitaminbevitel fajtájáról és a reklámok befolyásáról. A beérkezett kérdőívek feldolgozott eredményei sok tanulsággal szolgálnak, melyekről részletesen szólok az előadásomban.

Ugyanezt a témát egy másik dimenzióban is vizsgáltam két féle szemszögből; egy iskolaorvoséból és egy gyógyszerészből. Velük hasonló kérdéskörök mentén mozgó interjúkat készítettem, melyekből a dolgozatom során idézek is és tolmácsolom adott helyzetben.

Továbbiakban részletezem még a vitaminfogyasztáshoz kapcsolódó vásárlási szokásokat és a gyermekeket elárasztó reklámok hatását. Zárószóban tovább gondolom a téma fontosságát és további kutatási, vizsgálódási lehetőségeit.

Sajátos nevelési igényű tanulók nyelvoktatása, esettanulmány

Kottek Petra – Tanárképző Kar Angol Nyelv és Irodalom Szak

Témavezető: Dr. Poór Zoltán

Napjainkban egyre több figyelem irányul a sajátos nevelési igényű gyermekek helyzetére, megfelelő ellátására és a számukra oly nagymértékben fontos szakszerű oktatásra. Számos nemzetközi megmozdulás, projekt indult az elmúlt években annak felderítésének érdekében, hogy az ebbe a csoportba sorolt gyerekek hogyan válhatnak a társadalom aktív és produktív részeseivé. A jogszabály háttér változása lehetővé tette a számukra, hogy egyéni problémáikat, nehézségeiket figyelembe a legmegfelelőbb ellátásban részesüljenek, s hogy széles körű oktatásban vegyenek részt. Mint minden embernek, a fogyatékosoknak is vannak jogaik, szükségleteik, vágyaik. Azáltal, hogy biztosítjuk számukra a fejlődés lehetőségét, hogy időt áldozva a képességeiknek megfelelő feladatokkal elősegítjük azt, jövőt mutatunk nekik.

Dolgozatomban azt tárgyalom, hogy a mai gyógypedagógia hogyan sorolja csoportokba a problémákkal küzdő gyermekeket, s hogy az oktatást tekintve mi jellemzi az egyes osztályokat. Ezután ismertetem a Magyarországon jelenleg hatályban lévő különböző szintű jogszabályokat, s ezáltal a lehetőségeket.

Dolgozatom központi témája a középsúlyosan értelmi fogyatékos, kognitív, illetve tanulási nehézségekkel küzdő diákok nyelvoktatása, amit európai példákon keresztül vezetek le. Tárgyalom azt, hogy a különböző országokban hogyan oldották meg a nyelvoktatást, s hogy milyen módszerekkel és hogyan értek el kimagasló eredményeket az adott csoportban. Mindezek után következik majd egy esettanulmány leírása. A lány, akinek esetéről beszámolok, magyar, 25 éves és Down-kórral született. Hetedik éve tanulja magánórák keretében az angolt, mint idegen nyelvet. Képességeihez mérten nagy szókinccsel rendelkezik, gyorsan és lelkesen tanul. Az oktatás során használt eszközöket, segédanyagokat, módszereket a dolgozatom tárgyalása során elemzem. Próbálom összegezni a hasonló nehézségekkel küzdő tanulók esetében használható és sikerrel alkalmazható módszereket, azt hogy miképp lehetséges a motiváció, a fejlődés, valamint hogyan és milyen sikerrel tudják majd ismereteiket hasznosítani a mindennapi életben.

Dolgozatommal igazolni kívánom, hogy igenis lehetséges és eredményes lehet a nyelvoktatás a fogyatékos gyermekek körében is, továbbá hogy ez valós értékeket közvetít a számukra, amit talán mindenkinél jobban meg is becsülnek.

Környezetszennyezés és viselkedésmodell jelentősége a gyógypedagógiai munkában

László Márta, Kéri Enikő – SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezetők: Dr. Gálfi Márta főiskolai tanár, Dr. Varga Imre főiskolai docens,
Dr. Kocsis Julianna egyetemi docens

Szakirodalmi adatok szerint az iskolai szerepvállalásban jelentős viselkedés mintázatok szignifikáns romlását tapasztalták a XX. század utolsó harmadától Európában, az USA-ban és Ausztráliában. Más jellegű kutatásokból ismert, hogy a nehezen bomló kémiai környezetszennyező anyagok erős biológiai és mentális hatást gyakorolnak az expozíciókkal érintett humán populációkra.

Jelen munkánkkal célunk az volt, hogy a bevezetésben említett, egymástól függetlennek tűnő két tényadat-csoport közötti lehetséges kapcsolatot megvizsgáljuk, valamint e kérdéskör objektív tanulmányozásához modellrendszert dolgozzunk ki. Feladatunknak tartottuk továbbá, hogy a gyógypedagógia speciális fejlesztő lehetőségeinek ismeretében próbáljuk meg kapott eredményeink hatásait értékelni, valamint az esetleges korrekciós lehetőségeket megvizsgálni. Modellként állatkísérletes módszert alakítottunk ki a klórbenzolok (CIB) kiváltotta, táplálkozással megvalósuló emberi környezeti expozíciós lehetőségek tanulmányozására, melyet kombináltuk validált viselkedési (szorongás, agresszió, stb.) tesztekkel. Adatainkat SPSS statisztikai programmal ANOVA módszerrel dolgoztuk fel.

Eredményeink azt mutatták, hogy sikerült a választott probléma vizsgálatára alkalmas modellrendszert kialakítanunk. Megállapítottuk, hogy az extrém alacsony dózisú CIB kezelések hatására fokozódott a szorongás és az agresszió, csökkent a figyelem és a kíváncsiság. Modellrendszerünkkel igazoltuk, hogy a humán expozícióknak is megfelelő, globális előfordulású CIB kezelések szignifikánsan rontották az iskolai szerepvállalásban jelentős viselkedéselemek kifejeződését. A tanulmányozott viselkedéselemek módosulásait korrigálni képes speciális fejlesztő pedagógiai eljárást kerestünk a a vizsgált probléma korrekciós munkájához.

Következtetéseink szerint a CIB terhelések világméretű elterjedtségük miatt (a környezetterheléshez köthető kognitív zavarokkal,) társadalmi méretű problémacsomagot képviselnek, melyek a gyógypedagógia speciális fejlesztő eljárásaival hatékonyan korrigálhatók. (A munkát támogatta az ETT-270/2003, ETT-450/2006)

A hidroterápiás rehabilitációs gimnasztika speciális gyakorlatai egy tanulásban akadályozott gyermek fejlesztésében

Pap Judit – Berzsenyi Dániel Főiskola

Témavezető: Kocsis Csabáné

A hidroterápiás rehabilitációs gimnasztika speciális gyakorlatai egy tanulásban akadályozott gyermek fejlesztésében című dolgozat az értelmi fogyatékos gyerekek vizes foglalkozások fontosságával és hasznosságával foglalkozik.

Bemutatja, hogy:

- a HRG milyen változást hoz a gyerekek mindennapjaiba,
- milyen változást lehet elérni magatartási és értelmi képességük fejlesztése érdekében,
- a víznek pozitív pszichés hatásai vannak a tanulásban akadályozott gyerekek szervezetére szomatikus, neuro-, pszichoszociális szempontból.

A dolgozat ismerteti az olvasóval a(z):

- fogyatékos fogalmát; a fogyatékos fajtáinak, típusainak meghatározását és ezen belül a tanulásban akadályozottságot,
- víz, mint gyógytényező hatását és a vízben való célirányos mozgás előnyeit, valamint a víz fizikai, pszichés és idegrendszerre gyakorolt hatásait,
- hidroterápiás rehabilitációs gimnasztika – módszer alkalmazását,
- tanulásban akadályozott gyermek anamnézisét,
- egyéni foglalkozások tervét és menetét,
- gyógypedagógussal és a szülővel készült interjúkat, valamint
- elért eredményt.

Az epilepsziával kapcsolatos ismeretek a felsőoktatásban segítő szakmát tanulók körében

Sinkó Edina – ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető: Vargáné Molnár Márta

Kutatásunk kiindulási pontjául az a napjainkban is tapasztalható meg nem értés és előítéletesség szolgál, mely az epilepsziás gyermekeket és felnőtteket sújtja. Ennek okát az epilepsziával kapcsolatos információk hiányában és a tévhitek meglétében kerestük öt olyan főiskolai, illetve egyetemi hallgatói csoportban (tanító, általános szociális munkás, védőnő, orvos és gyógypedagógus), akik a munkájuk során nagy valószínűséggel találkoznak majd epilepsziás gyermekkel.

Témánkkal szorosan kapcsolódunk a gyógypedagógiához, szelleméhez, és célkitűzéseire. Egyrészt az epilepsziás személynek is előítéletekkel, stigmával kell megküzdenie, mint az akadályozottsággal élő embereknek. Másrészt több gyógypedagógiai területen is magasabb az epilepsziás gyermekek előfordulása, mint az átlag népességben. Ezt a tényt pedig nem hagyhatjuk figyelmen kívül, mert gyógypedagógusként, elveink szerint törekednünk kell arra, hogy a gyermekeket komplexen, teljes személyiségükben szemléljük és értelmezzük, így esetleges betegségeikről is kötelességünk tudomást venni.

Kérdőíves vizsgálatunk kitért az egészségügyi ismeretekre, az epilepsziás személyekkel kapcsolatos előítéletekre, az egymás munkájáról való tájékozottságra, valamint az epilepsziás gyermekek iskolai helyzetére.

A válaszok feldolgozása számos várható és meglepő eredménnyel szolgált, melyek közül kiemelném a következőket. A tanító szakos hallgatók elenyésző és a gyakorlatban alig használható ismerettel rendelkeznek az epilepsziáról. A hangsúlyosabb kórtani képzésben részesülő védőnő és gyógypedagógus hallgatók tudása is sokszor differenciálatlan. A közeljövő szakemberei nem rendelkeznek kellő mértékű rálátással egymás kompetenciájára, munkájára, mely mindenképp hátráltatja majd az együttműködésüket.

Jövőbeli célunk az epilepsziás gyermekek szüleivel felvett interjúk elemzése. Az eddig felvett néhány interjú a valóságnak csak kis szeletét villantja fel, jelentőségük mégis az, hogy a ténylegesen megvalósuló szakmai és emberi hozzáállásról tudnak számot adni.

Mit hozott az ezredforduló a főiskolások táplálkozása területén?

Stolcz Attila – Berzsenyi Dániel Főiskola Természettudományi Kar

Témavezető: Dr. Scheidné Dr. Nagy Tóth Erika

A dolgozat a főiskolások táplálkozását vizsgálja. Külön lebontva foglalkozik a mikro- illetve makro-tápanyagokkal, emellett az egyes táplálékcsoportok fogyasztására helyez nagy hangsúlyt. Ezeket részletesen be is mutatja. Így kiemelt területek: kenyérfogyasztás; egy adott nap táplálkozási szokásai; tudatosság a táplálkozásban; táplálkozást befolyásoló családi- és egyéb tényezők; növényi illetve állati eredetű táplálékok fogyasztása (zsírok, húsok, tejtermékek, tésztafélék); kész és félkész ételek fogyasztása.

A dolgozat több főiskola és egyetem hallgatói által kitöltött kérdőíveken és ezek kiértékelésén alapul. A munka az alábbi kérdésekre keres elsődlegesen választ:

1. Hogyan hat a táplálkozásra a divat és a média?
2. Az esti időszakban elfogyasztott táplálék befolyásolja-e az elhízottak számát?
3. Mely étkezési szokásaink befolyásolják leginkább egészségünket?
4. A hallgatók a felsőoktatásban tudatosan táplálkoznak-e?
5. Megfelelő-e a főiskolások napi energia-, fehérje-, zsír-, szénhidrát-, rost-, valamint koleszterin bevitel?

A dolgozat végén a mellékletben szerepelnek a kiértékelt kérdőívek adatai is.

A sérült gyerekek helyzete és lehetőségeik Nagykátán

Szabó Diána – Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezetők: Dr. Hatos Gyula, Dr. Varga Imre

Miután felvételt nyertem gyógypedagógia szakra érdeklődésem középpontjába került az integráció témája. Segíteni akarásom egyre erősödik, s éppen ez volt az, amely elhatározássá érlelte bennem, hogy a sérültek helyzete és lehetőségei után vizsgálódjam. Hiszem, hogy nekünk leendő gyógypedagógusoknak is szerepünk lehet a társadalom befogadó szemléletének kialakításában. Explorációs módszereket alkalmaztam: kikérdezés, irányított beszélgetés, kérdőív. Különböző módszerek, eljárások kombinált és folyamatos alkalmazását végeztem, a szubjektivizmus csökkentése céljából. A kikérdezés módszerének segítségével megkísérlem a pedagógusok véleményéből, élményeiből, attitűdjéből valamilyen összefüggés feltárását. A vizsgálatom célja: Feltárni gyakorló pedagógusok nézeteit a sérült gyerekekkel kapcsolatban. Másrészt szeretném felderíteni a sérült gyerekek helyzetét, lehetőségeit, szülővárosomban, Nagykátán. Végso célként pedig, szeretnék valamilyen következtetést levonni a kistéleplések helyzetéről, hogy javaslattal élhessek a helyzet jobbítására vonatkozóan. Főbb következtetéseim, az integráció megvalósulásáról: Sok olyan gyerek jár az intézményekbe, akiknél szemmel látható a sérülésük, viszont nem rendelkeznek szakvéleménnyel. Szervezett, átlátható programja a városnak, a probléma kezelésére, nincsen. Nem csak annyi sérült gyerek van a városban, mint amennyit fejlesztenek. Dolgozatom első része a Nagykátán lévő gyermekvédelmi szervezetek munkájáról szól. A második részben a nagykátai nevelési oktatási intézmények inklúzív szemléletének feltérképezésére vállalkoztam. A harmadik részben a kérdőíves vizsgálat eredményei találhatók. A pedagógusok véleményéről érdeklődtem a sérültek társadalmi befogadásáról, az integráció szükségességéről, valamint a szakemberigénnyel kapcsolatban. Összegzés: 1. Konklúzióim, pl. a korai felismerés, fejlesztés hiánya. A szakember hiánya. Az iskolai fejlesztés nehézkessége. 2. Összevetés az ország különböző területén tapasztaltakkal. A fogyatékossggal élő emberek helyzete, mind a társadalom egészében, mind a közoktatásban, az elmúlt évtizedekben alapvetően változatlan. 3. Javaslataim a helyzet jobbítására a gyógypedagógiai nevelés-oktatás, szakszolgálatok területén. Kutatás hasznosíthatósága: Egyrészt hasznosítani tudom pedagógiai gyakorlatomban, másrészt szeretném felkínálni a kisiskoláknak feldolgozásra.

Tantárgypedagógia

Elnök:

Revákné Dr. Markóczy Ibolya
Debreceni Egyetem

Tagok:

Kovács István
DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium

Lesku Katalin
Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Oktatási programcsomag a haszongalamb-tenyésztés tananyag részére

Gyimóthy Balázs – Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar

Témavezető: Dr. Martinkó József egyetemi docens

A haszongalamb-tenyésztésnek; és e munkaművelet tulajdonképpeni értékesíthető végtermékének; a pecsenye; -ill. vágógalamb előállításnak nincsenek évszázados hagyományai Magyarországon; legalábbis iparszerű méretekben. A háztáji termelés viszont szinte egyidős az állattartással. A haszongalamb-tenyésztésünk lényegében egy fél évszázados múltra tekint vissza; és többek között a 60-as; és a 70-es években Európa csúcstermelői között voltunk az előállított vágógalamb mennyiségét tekintve. Jelenleg nem folyik iparszerű termelés; de a háztáji termelés mennyisége egyre növekszik, és a fogyasztói igények alakulása is pozitív irányt ad a galambtenyésztőknek.

Az oktatócsomag a szakközépiskolák számára készült. Modern; alapos és precíz ismereteket kíván adni a tanulók számára. A tananyagot igyekeztem minél színesebbre; és érdekesebbre összefoglalni; a középiskolásoktól elvárt tudásszinten belül a teljesség igényére törekedve. A jelenlegi tananyag ugyanis meglátásom szerint rengeteg olyan ismeretet tartalmaz; amelyek már nem helytállóak; és azokat is csak részletekben hallja a diák. (lásd külön tárgyban a takarmányozás; külön tantárgyban a tenyésztés...) Az oktatócsomag viszont törekszik az ismeretek összegzésére, és koncentrálására; emellett a PowerPoint vetítés és a videó segítségével tovább színesedik az anyag. Önellenőrző kérdéseivel és az összehasonlítás alapjait képező ábrákkal a diák önmagát fejlesztheti akár otthon is. Adott szavakra; ill. kifejezésekre klikkelve pedig bővebb információt kaphat a tárgyalt témáról.

A tananyag igyekszik kedvet adni a galambtenyésztéshez, és hozzájárulni a pozitív állattartó szemlélet kialakulásához. Ezáltal a diákok egy része minden bizonnyal otthoni galambtartásba kezd; és a galambtenyésztő-kultúra fejlődése mellett a vágógalamb-termelésünk mennyisége is növekszik. Megfelelő tőkebefektetéssel hamarosan talán iparszerű méreteket ölt; és a kinevelődött szakembereket anyagi jóléthez is juttatja...

Oktatóprogram a befektetési döntések megalapozásához

Juhász Gergely József – Eszterházy Károly Főiskola

Témavezető: Hollóné dr. Kacsó Erzsébet főiskolai tanár

Dolgozatomban egy saját készítésű, pénzügyi témájú oktatóprogramot mutatok be, amely a pénzügyi és reál-befektetési döntések meghozatalához nyújt segítséget. Kinek a számára és miért készítettem ezt a programot? Mindenekelőtt a felsőoktatásban (a gyakorlat-orientált főiskolai képzésben, vagy az üzleti alapképzésben) vállalati pénzügyeket „kötelezően” tanuló hallgatók számára, azzal a céllal, hogy nagyobb biztonsággal felismerjék a jellegzetes döntési szituációk megoldásához alkalmazható döntési módszereket, technikákat, és megtakarítsák a számolásra szánt időt.

A „Pénzügyi és reálbefektetések” elnevezésű oktatóprogram főként az értékpapírokba történő pénzelhelyezéssel és a beruházási döntésekkel foglalkozik. Szituációk, feladatok felkínálásával segít a befektetéseket a hozam és a kockázat szempontjai szerint értékelni, ennek révén megalapozottabb befektetési döntéseket meghozni.

A befektetési döntések megalapozásához készített számítógépes program nem az elméleti háttér ismertetését tűzte ki célul, és nem is egyszerűen csak a számítások megkönnyítésére szolgál (tehát nem a képlet-kiválasztáson, az adatok behelyettesítésén és az eredmények számszerű közlésén alapul). Fontos sajátossága a programnak, hogy az adott jellegzetes döntési szituációkból, problémákból kiindulva modellezi a döntési módszereket, technikákat, elvégzi a számításokat, és az eredményeket a jellegzetes döntési szabályok szerint értékeli.

Minden egyes probléma megoldásakor a program szövegesen bekéri a szükséges adatokat, köztes számolásokra ad lehetőséget és minden feladat végén eredményként szolgáltat egy grafikusan elkészített képletet, magát az eredmény értékét és szöveges magyarázatot, esetleg ha a probléma úgy kívánja, aktuális adatokkal kitöltött táblázatot.

Pénzügyi és Reálbefektetési döntések című Windows-s alkalmazás teljesen felhasználóbarát, felhasználói felülete teljesen grafikus, a szükséges telepítési beállításokat egy kattintásra elvégzi.

A program elsősorban az egyéni tanulást támogatja, ezért szükséges, hogy a program használója rendelkezzen az alapvető számítógépes ismereteken túl, legalább alapszintű pénzügyi elméleti ismeretekkel.

Az információtechnológiai eszközök szerepe a gyakorlatorientált gazdaságismereti oktatásban

Juhász Zoltán

Eszterházy Károly Főiskola Gazdasági- és Társadalomtudományi Főiskolai Kar

Témavezető: Vas István

A dolgozatban világossá válik a tanár számára, mi is valójában az információtechnológia, milyen eszközök taroznak hozzá, és ezeket mi alapján lehet kategorizálni.

Bemutatja a mai modern információtechnológiai eszközök gazdaságismeret oktatásban való alkalmazását. Megjelennek a különböző iskolán belüli, iskolán kívüli és otthoni oktatásbeli alkalmazási területek, valamint az eszközök használatának módzatai is. Próbál a dolgozat rávilágítani azokra a tényekre, amelyek miatt csak vegyes és nem innovatív oktatás valósul meg. Egy olyan új oktatási forma, amely az információtechnológiai eszközök révén átforgalmazza a tanár és a diák órai szerepvállalását. Kidomborodnak a mai gazdaságismereti oktatással szembeni elvárások, azok a kompetenciák, amelyek fejlesztése nélkül nem valósulhat meg versenyképes közgazdász munkaerőképzés. Lényeges momentum a dolgozatban a külföldi tanulmányok alapján szerzett tapasztalatok közlése, elemzése és a hazai adaptációnak a lehetősége. Az információtechnológiai eszközök oktatásbeli alkalmazása is számos buktatót, veszélyt rejt magában. Ez szintén lehet a hatékony és gyakorlatorientált oktatás gátja. A dolgozat igyekszik felhívni a figyelmet olyan szituációkra, amelyeket ajánlott elkerülni. A dolgozat végkicsengése, hogy megfelelő tanári döntés és tudatos eszközhasználat révén új, modern dimenzió nyitható a gazdaságismereti/közgazdasági oktatásban.

Elektronika és elektrotechnika tankönyvek összehasonlító elemzése

Király Tamás László, Zelei Ambrus Miklós

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Témavezetők: Molnár György, Balogh Andrásné dr., Dr. Benedek András

A szakközépiskolai oktatásban számos elektronika és elektrotechnika tankönyvvel találkozhat a tanár és a tanuló. A tankönyvek palettája igen széles melyből a tárgyat tantó tanárnak választania kell. Ez okból határoztuk meg TDK munkánk céljául a középiskolai elektronika és elektrotechnika témájú tankönyvek összehasonlítására és értékelésére alkalmas rendszer kialakítását, mely alkalmas a tankönyvek több szempontból történő összehasonlítására illetve rangsorolására. A rendszer segítséget nyújthat a tanárnak, számára megfelelő tankönyv kiválasztásában.

Az elmúlt néhány évtizedben (1950 - 2005) megjelent tankönyvek közül választva negyvenhárom darabot vizsgáltunk meg és dolgoztunk fel az általunk kialakított nyilvántartó és értékelő rendszer alapján. Az értékelés során a könyvek fizikai, minőségi, tartalmi, és használhatósági paraméterit egyaránt vizsgáltuk

Célul tűztük ki egy olyan rugalmas rendszer kialakítását mely alkalmas, a kiválasztott könyvek összehasonlító értékelésére, a felhasználó szempontrendszer szerint. Az értékelés alapjául a könyvek paraméterinek a számszerűsítése szolgál, mely minden paraméter esetén egy $[0,1]$ intervallumba eső számot (jósági érték) jelent. A rugalmasságot az biztosítja, hogy a számszerűsítésre használható beépített függvényeket a felhasználó szabadon paraméterezheti, az így kapott paramétereket dimenzióparaméterekben összefoghatja, majd ezeket tetszés szerint súlyozva rangsorolhatja az adatbázisban található könyveket a megfelelő szempontrendszer szerint.

A minősítő rendszert a Visual Basic nyelven írt célszoftver valósítja meg, melynek alkalmazása nem korlátozódik kizárólag a fent említett témakörre, hanem tetszőleges témájú tankönyvadatbázissal feltölthető. A szoftver alkalmas adatbázisok felvételére és azok kiértékelésére a felhasználó igényei szerint.

Letöltsem vagy megvegyem?

Ismeretterjesztő weboldal elektronikus anyagok szerzői jogához

Szalai Éva – Eszterházy Károly Főiskola Gazdaságtudományi Kar

Témavezető: Kvaszingerné Prantner Csilla főiskolai tanár

Dolgozatom céljául azt tűztem ki, hogy a magyar internetező társadalmat tájékoztassam a sokak számára ismeretlen, vagy rosszul értelmezett interneten megjelenő szerzői jogi kérdésekről. A legpraktikusabb megoldásnak egy weboldal létrehozása bizonyult, melyhez bármikor, bárhol, bárki hozzáférhet az Internet segítségével.

Informatikus könyvtáros létemre hogyan kerültem kapcsolatba ezzel a témával? Szerettem volna legálisan használni Internet adta lehetőségeket, de sok esetben nem voltam tisztában azzal, hogy mi legális és mi minősül illegálisnak, illetve hogyan tudom megvédeni szerzői jogaimat a világhálón. A többször nem egyértelmű válaszokat nehezen találtam meg. A válaszok kutatása közben rájöttem, hogy ez a téma másokat is érdekelhet, és hasznos lenne, ha a magyar internetezők egy csoportba összegyűjtve megtalálhatnák ezekre a válaszokat. Mikor elkezdtem a témával foglalkozni (2005 nyarán), nem találtam az Interneten olyan oldalt, ahhoz ezek össze lennének gyűjtve. Időközben (2006 szeptemberében) megjelent egy szerzői jogi témával kapcsolatos oktató oldal középiskolások számára, melyet 30.000 kerestek már fel az elmúlt 3 hónapban, azt hiszem ebből is látszik mennyire szükség volt már egy ilyen oktató anyagra. Igaz, ez csak a téma egy szeletét dolgozza fel azt is egy szűkebb réteg számára, ezért úgy gondolom, van még bőven igény a témával kapcsolatos anyagokra.

Az ismeretterjesztő weboldalon igyekeztem a témát jól tagoltan könnyen érthetően bemutatni. Az oldalon külön menüpontban szedtem az egyes témákat.

Az első menüpontban alapok néven, a legfontosabb szerzői jogi tudnivalókat röviden összefoglaltam, majd ezután külön pontokban kitértem a különböző felhasználási formákra vonatkozó szabályokra és kényes pontokra: zenék, filmek, képek, szoftverek és weblapokat összekötő linkek.

A munkám másik része tartalmazza az ide vonatkozó törvény és jogszabály gyűjteményt. Valamint szerzői joggal foglalkozó szervezetek linkgyűjteményét. Illetve egy fórumot, ahol remélhetőleg hasznos eszmecserék folynak majd a témával kapcsolatban. Az oldalamon a könnyebb eligazodást egy kereső segíti.

Napjaink aktuális kérdései a középiskolai tananyagban

Szalai Krisztina – Budapesti Corvinus Egyetem

Témavezető: Dr. Perjés István

Gimnáziumi tapasztalataim és más oktatási intézményekből megismert évfolyamtársaim élményei alapján foglalkoztatni kezdett a kérdés, hogy a 20-21. század középfokú oktatásából kikerülő növendékeiként vajon eleget tudunk-e saját korszakunkról. A középiskolai tananyagból ugyanis gyakran kimaradnak a közelmúlt eseményei, bármely tantárgyat is vizsgálják.

Dolgozatomban a budapesti Eötvös József Gimnázium esetén keresztül mutatom be a mindennapi ismeretek átadásának lehetőségét. A NAT 2003-ban rögzített témakörök és megközelítésmódok alapján vizsgálom az aktuális gazdasági, társadalmi kérdések feldolgozásában leginkább érintett tantárgyakat. Az elmúlt években nagymértékben átrendeződött az intézményben a tantárgystruktúra, új tantárgyak születtek és a hagyományos tantárgyak esetén is jelentős hangsúlybeli eltolódásoknak lehettünk szemtanúi. Különös figyelmet szánok a társadalomismeret tárgynak, mely a 2002-es tanév óta szerepel a gimnázium tanrendjében, és kifejezetten a jelenkor kérdéseinek szentelték. A vizsgálatot a földrajz, történelem, majd az idegen nyelvek kapcsán folytatom. A tantárgyelemzési rész befejezésében pedig ismét egy mindössze néhány éves tárgy, a mozgókép- és médiaismeret kerül bemutatásra. Tantárgyanként vizsgálom az aktív tanulói részvétel lehetőségét, a tanulás személyes élménnyé tételét, a saját vélemény képviselésének és az érdekegyeztetésnek fontosságát.

A kutatás során elengedhetetlenül fontosnak tartottam a „több szem többet lát” elvét. Ennek érdekében a dolgozat második részében a diákok körében végzett felmérés, valamint a szülők megkérdezésének eredményeiről számolok be. A tanári nézőpont, mely elsősorban a tantárgyelemzési részben került előtérbe, ebben a részben is visszaköszön, megteremtve az azonnali reflexiót a korábban elhangzottakra.

A tanári motivációs lehetőségek bővítése gazdasági példák alapján

Váradai Tamás – Budapesti Műszaki Főiskola Bánki Donát Gépészmérnöki Főiskolai Kar

Témavezető: Suplicz Sándor

Dolgozatomban a különböző gazdasági területekről (Non Profit és a Profitorientált) vett eszközöket vizsgálva a tanári motivációs lehetőségek bővítésének, fejlesztésének kutatásával foglalkozom. Ezen új tanári eszközökre vonatkozóan alkalmazási javaslatokat is kívánok kidolgozni a jövőre nézve.

Dolgozatomban foglalkozok még a motiváció eredetével, fogalmával, annak hétköznapi jelentésével, illetve különböző motivációs elméletekkel is, hiszen ezek alapján alakulhattak ki az eddigi tanári, illetve a gazdasági területeken használt motivációs eszközök.

Reményeim szerint egy felmérés elemzésével az elméletet gyakorlati kutatási eredményekkel is sikerül alátámasztani.

Krónika - Az első világháború története

Elektronikus tankönyv

Vécsei Zoltán – Eszterházy Károly Főiskola

Témavezetők: Dr. Bartók Béla és Elek Elemérné dr.

A Krónika - Az első világháború története egy olyan oktatási célra készült multimédiás program, amely történelem egy kicsinek mondható, - de a XX. század és napjaink eseményeit alapvetően meghatározó- részét, az első világháború, az azt követő forradalmak és békekötések történetét dolgozza fel. Ez az elektronikus tankönyv nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a felhasználó(k) számára ne csak egy digitális adathalmazt, hanem egy jól rendszerezett és logikusan felépülő, a korszak hangulatát híven tükröző programot nyújtson. Kísérletet tesz továbbá arra, hogy a történelem megismer(tet)ésében használt segédeszközöket (tankönyv; szöveggyűjtemény; munkafüzet; fogalomtár; életrajzi ismertető; térkép stb.) egy CD-ROM keretei között összekapcsolja, és a multimédia előnyeinek felhasználásával a komplex tanulás igényének a lehető legjobban megfeleljen.

Technikatanítás módszertana

Elnök:

Dr. Gion János
Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Tagok:

Dr. Kiss Sándor
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, Debrecen

Varga Ferenc
DE Kossuth Lajos Gyakorló Általános Iskola

Problémamegoldó képesség fejlesztése a virtuális valóságban

Baksa László, Oberhuber Balázs – PTE TTK IÁTT

Témavezetők: Csapó László, Dr. Keresztesi Miklós

Nemzetközi felmérések alapján kitűnik, hogy a magyar diákok lexikális tudása még mindig az élmezőnybe tartozik, azonban a gyakorlati tudás hiánya miatt az összesítéskor már csak a középmezőny tagjaival vesszük fel a versenyt. Saját - és velünk kapcsolatban álló tanárok véleménye szerint ennek egyik oka, hogy az iskolák nem tudják megvásárolni a megfelelő fejlesztő- és demonstráló eszközöket. Témaválasztásunkat ez a tény alapozta meg.

Célunknak tűztük ki egy olyan fejlesztő- és demonstráló eszköz megalkotását, mely képes elsősorban a technika tantárgy elméleti tudásanyagának vizuális, gyakorlati kiegészítésére, így elősegítve a 7.-10. osztályos diákok tanulmányait. Azonban a technika tantárgyhoz és tudományághoz híven szempontunk volt, hogy a programunk átfogja az iskolai tantárgyak többségét. Elsősorban a feladat- és problémamegoldó-képesség, valamint a csoportmunkában való kooperáció fejlesztésére reflektáltunk. Ezen elsődleges célterületek mellett – mint másodlagosan fejlesztendő területek – a térorientáció, a térérzék, a szem-kéz koordináció, a kreatív-, alkotó szellemű gondolkodás, valamint az esztétikai érzék fejlesztése a célunk. Ezen területek fejlesztésére a NAT és a Kerettanterv a fémépítő készletet, és a LEGO[®], LEGO[®] TECHNIC[™] és LEGO[®] MINDSTORMS[™] dobozait ajánlja. A legtöbb iskolában azonban ezek a készletek nem érhetők el, aminek általában anyagi okai vannak.

Programunk egy alternatív lehetőséget kínál az intézmények számára: a LEGO[®]-zás élményének biztosítására a számítógép által létrehozott 3D-s virtuális valóságban. Ehhez egy könnyen kezelhető, látványos felületet hoztunk létre. A virtuális világban való LEGO[®]-zásnak számos előnye van. A virtuális világban minden alkatrészből végtelen sok darab használható fel, az alkatrészek nem kopnak, nem vesznek el. További előny, hogy a program használata közben a diákok gyakorolják a számítógép kezelését, kihasználják a számítástechnika adta lehetőségeket. Természetesen hátránya, hogy a gravitációs és egyes fizikai jelenségeket figyelmen kívül hagyja.

A LEGO Magyarország engedélyével a programunkat bemutathattuk iskolákban. A tapasztalataink szerint a diákok túlnyomó része azonnal megkedvelte a programot. A legtöbben könnyedén teljesítették a kidolgozott feladatsort. Néhány kivételtől eltekintve a lemaradt diákok is hamar utolérték a többieket, csak egy kis segítségre volt szükségük.

A közoktatási technika tantárgy digitális tudástárai

Bíró Tamás

Pécsi Tudományegyetem TTK Informatika Technika Tanszék

Témavezető: dr. Hegyi Sándor egyetemi docens

A technikának, mint tantárgynak fontos feladata a szintetizáló tudás megerősítése. Megítélésünk szerint ezért kiemelten kell foglalkozni ezzel a területtel. Célunk a felnövekvő nemzedék felkészítése a technológiai korszakváltásra.

A világ iskolái az Infokommunikációs Technológiák (IKT) fejlődése által kínált lehetőségek előtt állnak (eLearning, oktatási portálok, oktatási programok, stb.), amelyek egyre inkább alkalmasak új oktatási szolgáltatások bevezetésére.

Ezeknek köszönhetően a tanítás-tanulás folyamatai gyorsan változnak: de még ennél is gyorsabb változásra van szükség. Az Interneten keresztül is egyre nagyobb mennyiségű kulturális médiaforma, tudástár illetve tartalom áll rendelkezésre (digitális televízió, számítógépre épülő tevékenységek).

Mindezek ellenére az iskola megőrzi klasszikus oktatási szerepét és gondoskodni fog a jövő generációjának neveléséről.

Munkámban a közismereti technika tantárgy digitális tudástárainak bemutatására törekedtem támogatva az 5. osztályos diákok és tanáraik munkáját technika órán a korszerű számítógéppel segített eljárások illetve a blended learning (tantermi és on-line) módszer alkalmazásával.

A tanulmányban az ember nélküli környezet, az ember környezet átalakító hatása, a szükségletek, öltözködés, lakás, étkezés, települések, közlekedés, kommunikáció és a gazdálkodás témakörökben készítettünk összefoglalót, tesztek és készítettünk egy digitális tudástárat.

Az internetes oldal két fő elemből áll. Az első maga az oldal, ami a tananyagot tartalmazza, ezt az Exe editor nevű ingyenes tartalom-tananyag fejlesztő-programmal készítettük. A másik elem a Moodle keretrendszer itt van lehetőségünk a diákoktól a tanultakat számon kérni, tevékenységüket követni (naplózni) és egy e-portfóliót biztosítani.

A tanulmány sok új eszközt, infokommunikációs eszközt mutat meg, amellyel a különböző oktatási feladatok nagymértékben leegyszerűsödnek, és élményszerűvé válnak. A tanítás-tanulás folyamatát vizuális és gyakorlati elemek támogatják.

Játsszunk az anyagokkal!

Burda Csilla, Fehér Réka, Herceg Erika Evelin, Lovas Ágnes, Munkácsi Melinda

Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Lesku Katalin

Az a tapasztalatunk, hogy a gyerekeknek életeleme a játék. Ez a tanulmányaink során is bizonyosságot nyert. Sokat foglalkoztat bennünket az a kérdés, hogy vajon milyen a jó játék, mivel játszanak legszívesebben a gyerekek. Biztos az, hogy mindig a legdrágább játék a legjobb?

Erre a kérdésre valószínűleg a gyerekek többsége azt felelné, hogy természetesen, de sajnos sok szülő nem engedheti meg magának, hogy megvásárolja a legdrágább játékszereket. Pedig minden szülő szeretné megadni gyermekének a lehető legjobbat. Ám, ha erre nincs lehetősége, mihez kezdjen?

Mi megpróbáltunk erre a kérdésre választ keresni: Miből lehet jó játékot készíteni?

Első lépésként összegyűjtöttük az összes szóba jöhető alapanyagot: só-liszt gyurma, papír, gyöngy, termények, textíliák, fa, gipsz műanyag stb. Ezek közül mindannyian kiválasztottunk egyet-egyet, majd sorra vettük, hogy mi minden készíthető ezekből az anyagokból. Említést érdemel még az a tény is, hogy ezeket a játékokat a gyerekek maguk is elkészíthetik – némelyiket felnőtt segítsége nélkül is –, és így még nagyobb örömet fog szerezni nekik a játék, hiszen ők maguk is aktívan részt vehetnek az elkészítésben.

Azonban akad más fontos célja is a változatos alapanyagokból, különféle eszközökkel történő játékkészítésnek, hiszen így a gyerekeknek a megszokott játékokon kívül egyéb lehetőségük is adódik a játékra, és megismerkedhetnek a különböző anyagok felhasználásának alternatíváival.

Persze nemcsak játékok készíthetők, hanem különböző használati tárgyak, dísz tárgyak, ajándéktárgyak is, és mennyivel szebb ajándék az, amit az ember maga készít. Mert hiszen a kisgyerekek is szeretnék megajándékozni akár szüleiket, testvéreiket, rokonaikat vagy barátait, de ha nincs pénzüik, mit tegyenek?

Ha ezekkel megismerkednének, akkor akár minimális kiadásokkal is készíthetnének különböző tárgyakat, illetve szülő és gyermeke hasznosan tölthetné együtt szabadidejét.

Műanyag hulladékok hasznosítása

Feladatrendszer a környezettan oktatásához

Iványi Gabriella – Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Kar

Témavezető: Kószó Katalin

A műanyagok az egész világot meghódították, mindenki találkozik velük, életünk bármely területéről is legyen szó. Az 1920-as évek előtt is volt élet a műanyagok nélkül, de számos tulajdonságuknak köszönhetően, ma már nehezen tudnánk boldogulni nélkülük.

Ennek a nagyütemű és széleskörű elterjedésének árnyoldala is van; a műanyag hulladék aránya a kommunális hulladék 20%-át is elérheti, nagy a fajlagos térfogatuk, nehezen bomlanak le, általában más anyagokkal keverve találhatók meg a termékekben.

Sok kutató keresi a választ a fenti problémák megoldására, közben a hulladékok hasznosítsa egyre nagyobb hangsúlyt kap. Ehhez szükséges a lakosság együttműködése, hozzáértése is. A dolgozatomban ötleteket gyűjtöttünk össze, hogyan lehet a mai középiskolások érdeklődését felkelteni, és ismereteit tárgítani e témában.

Egy feladatlapokat tartalmazó csomagot állítottunk össze a „Műanyag hulladékok újrahasznosítása” fejezethez. A téma feldolgozása előtt egy szintfelmérő tesztet írtak a tanulók. Segítségemre egy szegedi gimnázium 11. osztályos tanulói voltak. A csoportot 10 fő alkotja. A kommunális hulladékok témakörbe illesztettük be a műanyag hulladékok tárgyalását.

A dolgozatomban tanulói feladatlapok és a hozzájuk tartozó módszertani útmutatók alkotják. Tartalmuk a műanyagok szelektív gyűjtése, azonosítása, újrahasznosítása köré szerveződik.

A feladatlapok demonstrációs és tanulói kísérleteket, fejtörőket, kreativitást, ügyességi fejlesztő játékokat, kommunikációs készséget és problémamegoldó készséget erősítő feladatokat tartalmaznak. A rugalmas felépítésnek köszönhetően a feladatokat magukban is fel lehet használni, és több tantárgy keretein belül is alkalmazhatók. A tananyag feldolgozása során csoportos és egyéni munka került előtérbe. A tanulók kísérletezés, játék során sajátítják el az ismereteket.

A módszertani útmutatók tartalmazzák az óratípust, a szemléltetőeszközöket, a szükséges előkészítést és a feladatlapok megoldásait. Továbbá tartalmazza a külső és belső koncentrációs lehetőségeket, a korcsoportot és a tantárgyat, amely keretein belül javaslom a felhasználást.

Papíripari anyagvizsgálatok tanítása az általános iskola 5-6-7-8. osztályában

Magyar Endre – Nyíregyházi Főiskola

Témavezető: Orosz Ildikó főiskolai docens

Témaválasztásomat az motiválta, hogy gyerekkoromtól kezdve közel vagyok a papírhoz, mert keresztapám kézi merítésű papírgyártással foglalkozik, így az ezzel kapcsolatos ismereteimet szeretném kamatoztatni.

Az előzetes irodalom feltárás során elvégeztem a tananyagrészt strukturális elemzését. A különböző anyagok megismerésére minden évfolyamon egy óra áll rendelkezésre. A papír feltalálása óta hatalmas teret hódított. Találkozunk vele a lakásunkban, az utcán, a munkahelyünkön, a hivatalokban és az iskolában is. Ebből adódik, hogy természetesnek vesszük hogy van, de csak kevés tulajdonságát ismerjük. Sokan azt sem tudják, hogyan készül a papír, és ha eltépnek egyet belőle, nem gondolnak arra, hogy ez az anyag sok millió rostból épül fel. Nem tudják, miben különbözik az amire írunk attól, amelyikbe az orrunkat fújjuk. Ennek az anyagnak a megismerésére a négy évfolyam során egyetlen óra van 5. osztályban. Ez az egy óra arra elegendő, hogy két anyagvizsgálati eljárást megismertessünk, és elvégezzünk a diákokkal. De melyik két anyagvizsgálati eljárást tanítsuk meg? Nehéz a választás, hiszen egy technika tanár tudja, milyen fontos a papír tulajdonságainak megismerése. A számos papír anyagvizsgálati eljárás közül legalább azokat meg kellene tanítani, amelyeket a mindennapi életben felhasználnak.

Az én álláspontom az, hogy a papíripari anyagvizsgálatokat mind a négy évfolyamon tanítani kellene két-két órában, hiszen ez az egyik legfontosabb, a minket körülvevő világ anyagai közül. A dolgozatom megmutatja, hogyan lehetne ezeket az anyagvizsgálatokat minden évfolyamon tanítani, a jelenlegi óraszámok megtartásával. A dolgozat tartalmaz évfolyamokra felosztott óratervezeteket is, amelyek elősegítik a tanárok munkáját.

Szándékomban áll egy olyan diasorozat elkészítése, amely megkönnyíti a tananyagrészt tanítását.

Tömegközlekedési eszközök előnyben részesítési rendszere és modellezése

Muck Péter – Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető: Pitrik József

Dolgozatom a tömegközlekedés előnyben részesítésnek témakörét öleli föl. A rendkívül megnőtt motorizáció hatása jelentős környezeti károkat okoz. A diákok környezetbarát nevelését elsődlegesnek tartom az oktatásban. Úgy gondolom, amennyiben sikerül a diákok szemléletét ezzel kapcsolatban megváltoztatni, talán sikerül a fejlődést fenntartva, környezetbarát társadalmat nevelni.

A dolgozat statisztikai adatokkal alátámasztva mutatja be a gépjárművek számának növekedését. Ezzel párhuzamosan összefoglalja a káros emissziók környezetre mért hatásait is. Bemutatja milyen lehetőségek állnak rendelkezésre, a tömegközlekedés előnyben részesítésére.

A tömegközlekedés előnyben részesítését két oldalról közelítem meg. Először is abból az aspektusból, miszerint az egyéni motorizációval szemben kell favorizálni, ezáltal csökken az egy főre jutó káros anyag kibocsátás.

Másodszor milyen lehetőségekkel valósíthatók meg, hogy a tömegközlekedés eszközeinek technikai előnyét biztosítani tudjuk, itt főként a jelzőlámpás rendszer fejlesztésére gondolok. Bemutatom milyen pozitív szempontok valósulnak meg, a hálózat szintű előnyben részesítés kiépítésénél.

A dolgozathoz egy mikroszámítógéppel vezérelt modellt szeretnék bemutatni, amelyen az előnybiztosítás megvalósításra került.

Továbbá készítettem egy szimulációs programot, melyen szintén ismertetni szeretném a probléma egy lehetséges megoldását.

Rajtunk leendő tanárokon múlik, hogy sikerül e megváltoztatni a fiatalok környezettudatos magatartását. A dolgozatomban bemutatott téma csak egy lépés a környezetszennyezés visszaszorítására, továbbá megvalósítása esetén az utazóközönség komfortját is jelentősen növelhetjük vele.

Az egyéni bánásmód szerepe a kézműves foglalkozások hatékonyságában

Tábor-mámor

Pataki Tímea – ELTE TÓFK

Témavezető: Bálványos Huba főiskolai tanár

2005 augusztusában egy élményekben gazdag hetet volt módomban eltölteni egy dunabogdányi táborban. 44 gyereknek tartottam másodmagammal mindennap kézműves foglalkozást, melyekről naplószerűen számoltam be TDK-dolgozatomban. A táborozás hét napján hét különböző kézműves-technikával foglalkoztunk, s ahogy az elkészített munkák is napról napra változtak, úgy a közös munka pedagógiai tanulsága is más-más volt minden egyes napon.

Így hozta elő az országplakát a motiváció lehetőségeit, az egyedi képeslap készítése az érdeklődés felkeltését, a hűtőmágnes a megláttatás elősegítését, a gyurmácsiga a differenciálás hasznosságát, a léghajó készítése és díszítése a munkamegosztás csoportkohéziós erejét, a pótlófestés a tervezés szükségességét, s a homokkép elkészítése az önbizalom erősítését.

A fent említett s kiemelt tényezők döntő fontosságúak a gyerekek egyedi kezelésében. A rájuk gyakorolt hatást bizonyítja az a tény, hogy ott-létünk alatt a gyerekek nem vásároltak a szokásos, készen kapható ajándéktárgyakból, hanem valamennyien saját kezűleg készített emlékeket vittek haza szüleiknek. Ugyanúgy igen erős pozitív visszajelzés az is, hogy valahányszor találkozom velük, mindig azt kérdezik: mikor megyünk már újra táborba? Ez rendkívül megindító számomra, már csak azért is, mert én ugyanígy érzek velük kapcsolatban.

Általánosan elfogadott, de sajnos nem mindenhol alkalmazott tény, hogy igen fontos a nevelés minden területén a szeretetteljes, elfogadó, inspiráló légkör, a személyre szóló törődés, szeretet, megértés a gyermekek számára, s hogy erre valóban szükség van, azt számomra egy egész hét és negyvennégy gyerek támasztja alá.

Ha másért nem is, már csak e tény miatt is ezt az utat fogom választani.

Természettudományok pedagógiája I.

Elnök:

Dr. Lenkey Béla
Debreceni Egyetem

Tagok:

Dr. Bohdaneczky Lászlóné dr.
DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium

Dr. Martinkó József
Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar

Az On-line Villamosságtani Oktatóprogram

Baka Miklós Áron, Gaál Gergely – Eszterházy Károly Főiskola

Témavezetők: Geda Gábor főiskolai adjunktus, Keresztes Péter külső konzulens

Az On-line Villamosságtani Oktatóprogram

A villamos hálózatszámítási módszerek elsajátításában kulcsfontosságú a számítási lépések megfelelő szemléltetése. A példatárban kidolgozott feladatok digitális megjelenítése, interaktívvá tétele nem csak a szemléletességnek felel meg, mint kiderült: érdekes és figyelemfelkeltő is lehet.

A hálózatszámítás megértéséhez, megértetéséhez készült ez az internetről elérhető eszközt. A módszereket magyarázó kapcsolási rajzokat és képleteket a tanár szerkeszti meg. A szoftver segít a hálózatszámításhoz szükséges szemlélet kialakításában, rejtvénytyszerűen, játékosan, ezzel többek között időt megtakarítva a diák számára, talán az érdeklődését is felkelti.

Elméleti bevezetésre, órai használatra is alkalmas, kivetítővel vagy hálózaton.

A technológia, amellyel ez megvalósult: egy Macromedia Flash alkalmazás és annak XML bemenetét biztosító, Windows operációs rendszeren futó testre szabott szerkesztő.

A Keszthelyi-hegység természeti értékei

Béday Judit – Eötvös Loránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző Főiskolai kar

Témavezetők: Dr. Schottner Ede főiskolai tanár, Véghegyi Józsefné dr. főigazgató-helyettes, tanszékvezető

Dolgozatom megírásával első és legfontosabb célom az volt, hogy másoknak is bemutassam azt a gyönyörű tája, amelyen lakom.

Munkámban bemutatom a Keszthelyi-hegység természeti értékeit, a geológiai értékektől, a hidrológiai értékeken keresztül, a botanikai és zoológiai ritkaságokig.

A hegység és annak élővilága leírásával szeretném érzékeltetni a táj gyönyörűségét, és szeretném lángra gyújtani a vágyat az olvasókban arra, hogy egyszer ők is ellátogathassanak Magyarország ezen ékszerdobozába.

Dolgozatomban olvashatnak a Keszthelyi-hegység védett és fokozottan védett tájegységeiről, mint pl. a Tátikai Ösbükkös.

Számos, Magyarországon más helyről nem ismert növényekről tudhatnak meg érdekességeket, és nézhetnek meg csodálatos és élethű képeket.

Olyan ritka és védett madárfajokkal is megismertetem önöket, melyek az ország más területein már átvonuláskor láthatók, de a Keszthelyi-hegység dolomitszikla-gyepjein megtalálták ideális fészkelő helyüket.

Részletesebben foglalkozok a Kovácsi-hegy természeti kincseivel és ritkaságaival, hiszen e tájegységre terveztem a 3. osztályban lebonyolítandó tanulmányi kirándulást.

A képzeletbeli séta során az olvasók végigjárhatják a Kovácsi-hegy Természetvédelmi Tanösvényt, melyen az egyik legérdekesebb látnivalók a mélyutak, melyek különleges geológiai képződmények.

Munkámban hangsúlyozom a környezetvédelem fontosságát és a természet szeretetét, melyre sajnos nem csak a felnövekvő nemzedéket, de sok felnőttet is meg kellene tanítani.

Számítógéppel segített oktatás biológia és egészségtan tanórákon

Biró Erika, Biró Renáta – Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola

Témavezető: Dr. Scheidné Dr. Nagy Tóth Erika

- Célunk volt: A biológia és egészségtan tanórákon alkalmazható számítógépes szemléltetőanyag készítése

- Tartalom: Szöveges formátum

PowerPoint bemutatók (33 db)- A szemléltetés szerepe az oktatásban:Comenius:
„...az érzékszervek elé kell tánni mindent...”

Szemléltetés funkciói a motiválás, a valóság képi megjelenítése, az ismeretek rögzítése

A látott kép, a belső kép és a vizuális képzet fogalmainak összefüggései

A szemléltetés fontosságának kutatási eredményei

- A számítógép, mint oktatástechnikai eszköz:

Tan eszközök csoportosítása: Schramm

Dr. Szűcs Pál

Multimédia fogalma, alkalmazásának előnyei, hátrányai

- Szemléltető eszközök és használatuk egészségtan és biológia tanórákon:A szemléltetés általános formái egészségtan tanórán

A számítógép, mint multifunkcionális eszköz- A szemléltetőanyag készítésének háttere:

A képi információ, a szöveg és kritériumai, a projector, a segédanyag készítéséhez szükséges program, az idő

- Hatékonyság:A módszer és munkánk hatékonyságát abban látjuk, hogy a gyerekek érdeklődését felkelti, a tanulást élményszerűvé teszi.

Előnyei, hogy minimális számítástechnikai ismeret igényel, nem költséges az elkészítés, igazítható a tananyaghoz és elkészítése egyszeri feladat.

Új lehetőségek az egészségfejlesztésben

Jókó Attila – Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezető: Kulin Eszter főiskolai docens

„...Ekkor döbbsentem rá arra, hogy sokkal jobban oda kell figyelnem a fiatalok problémáira. Ebben a dolgozatban megpróbálom „orvosságot” találni a kisiskolások és kamaszok mindennapi gondjaira, bajaira, keresem azokat a lehetőségeket, melyek segíthetnek olyan gyerekeknek is, akikre egyik szülő sem figyel és a tanulásban sem élenjárók...”

„...Amikor ezek összegződtek bennem, akkor kerestem ezekre a problémákra megoldást találni. A főiskolai lehetőségeket kihasználva részt vettem egy tanfolyamon, és megismerkedtem a Kolibri Színház programjával. A Kolibri Színház programba választott négy előadása ezekről szól.

Megismertem egy olyan Programot, ami pályázatként valósult meg. A pályázat kidolgozója a Kolibri Színház és még két másik szervezet. Program célja: Bűnmegelőzési modellprojekt létrehozása, a gyermekek problémáinak feldolgozása, és ezáltal a gyermekkel történő feldolgoztatása...”

„...Helyezzük a családot a középpontba, bíráljuk felül kapcsolatainkat, nehogy az elhamarkodott döntésünknek válás legyen a következménye, ezzel újabb lelki törést okozva gyermekeinknek. Lehetőségét látom annak, hogy a pedagógusok használják a drámapedagógiai módszereket, merjenek színtereket választani, hogy hazánknak tiszta, és felelős fiatalsága lehessen...”

Kiskunsági Nemzeti Park természeti értékei, valamint a tavak kialakulása és vízföldtani fejlődéstörténete

Knerczner Helga Hajna

Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezetők: dr. Schottner Ede főiskolai tanár, Véghelyi Józsefné dr. főigazgató helyettes, tanszékvezető

Dolgozatom a Kiskunsági Nemzeti Park bemutatásával foglalkozik, melyben hangsúlyt kapnak természetföldrajzi adottságai: fekvése, geológiája, vízrajza, talaja.

A munkámban kiemelten szerepel, jellegzetes és különleges növény – és állatvilága, melyekből néhányat részletesen kiemeltem.

A Nemzeti Park történetével is megismerkedhet az olvasó, amiből kiderül alapításának és védetté nyilvánításának oka.

Szó van a Nemzeti Park különálló részeiről és e területek kezeléséről. A dolgozatban részletesebben szó esik az itt található tavak kialakulásáról: folyóvízi keletkezésű morotvatavak-, víz és szél által keletkezett tavak-, valamint a szél által kialakított tavak keletkezéséről.

A dolgozat második része egy morotvatónál megvalósuló tanulmányi kirándulás terve. A pontos helyszín a Szelidi-tó mellett található Kékmoszat tanösvény. A tantárgypedagógiai részben a kirándulás fiktív. A célom az volt velem, hogy a jövőben ide látogató pedagógusoknak, akik tanulókkal jönnek, útmutatást nyújtsak a tanösvény feldolgozásának lehetőségére.

E mellett felhívom a tanítók figyelmét arra, hogy megfelelő szakmai felkészültséggel vegyenek részt ezen a kiránduláson, mert szerepük rendkívül fontos az alsó tagozatos nevelés szempontjából. A tanulók természettudományos megismerési képességeit, életkori sajátosságoknak megfelelő feladatokkal fejleszthetik. A feladatok kiválasztásával a munkám lehetőséget és ötleteket tartalmaz, mellyel remélem egyszer hozzájárulok egy sikeres tanulmányi kirándulás lebonyolításához.

A kooperatív tanulási módszer hatékonyságának bemutatása természetismeret tantárgyban

Molnárné Kiss Gabriella – Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar

Témavezető: Janurikné Lestyán Erzsébet

Dolgozatom elkészítése során nagyon sok tapasztalatot gyűjtöttem a kooperatív tanulási módszerről, amelyeket az eredmények ismeretében a szociális kompetenciákat nézve, előszeretettel alkalmazok a munkámban. Méréseim, megfigyeléseim alapján megállapítom, hogy a kooperatív tanulás, a versengő tanulással ellentétben javítja a tanulók közötti interperszonális kapcsolatokat, az iskolához, tantárgyhoz és a pedagógushoz fűződő viszonyulást, fokozza az önbecsülést, elsősorban pedig fejleszti a szociális készségeket. Ezekre a képességekre a mai társadalomba, munkahelyeken nagy igény mutatkozik. A kooperatív, kiscsoportos tanulás javítja a tanulók eredményeit, de ehhez a diákoknak egy közös cél elérésén kell dolgozniuk ennek sikere, pedig attól függ, hogy a csoport tagjai egyéni szinten mennyit tanulnak, és mennyire tudnak együttműködni. A szociális kompetenciák fejlesztése (a kommunikációs készségé, a segítségnyújtásé, az együttműködésé) eredményesebb, amikor a tanulók együtt kooperatívan dolgoznak, a diákok megosztják egymással ötleteiket, megbeszélik gondolataikat. Ilyen környezetben rengeteg lehetőség nyílik a segítségadásra, a barátkozásra, a társas érintkezéshez szükséges készségek gyakorlására. A gyerekek így felfedezhetik a közösen végzett munka örömét és a segítségadás különböző formáit. A környezetismeret tanításában ez a módszer nagyon eredményes, hiszen a környezetvédelem, természetvédelem nem egyéni feladata az embernek, hanem összefogást, együttműködést kíván. Mindenki tudja, hogy a természettudományokat nem lehet és nem is érdemes kísérletek, még inkább tanulói megfigyelések nélkül tanítani, mégis azokat eszköz, anyag, idő hiányára hivatkozva sokszor mellőzzük. Így maradnak a bonyolult szabályok, a gyerekek ezért gyakran idegenkednek ettől a tantárgyaktól. A kooperatív tanulási módszer meghagyja a tanulók számára a felfedezés örömét, ismereteiket, nézeteiket megvitathatják, együttműködhetnek a környezet megóvása érdekében. Meglepő, új megfigyelések felfedezések tehetők, amelyek fejlesztik a természettudományos szemléletet és a szociális képességeket. A környezetismeret tantárgyban azért ajánlom ennek a módszernek az alkalmazását, mert sokkal mélyebb elsajátítást biztosít az együtt tevékenykedés által így segíti a környezettudatos magatartás kialakítását.

A Bükki Nemzeti Park természeti értékei

Németh Beatrix – Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezetők: dr. Schottner Ede főiskolai tanár, Véghegyi Józsefné dr. főigazgató-helyettes, tanszékvezető

Dolgozatomban egy olyan vidéket szerettem volna bemutatni, amely közel áll szülőföldemhez, így esett a választásom a Bükki Nemzeti Parkra.

Próbáltam minél szélesebb körű képet adni e csodálatos, változatos formakincsű tájról, hogy azon olvasók érdeklődését is felkeltsem, akikhez nem áll annyira közel e vidék ismerte.

Mint említettem, több oldalról közelítettem meg a Bükk hegységet.

Dolgozatomban olvashatnak a hegység kialakulásáról, éghajlatáról, vízrajzáról.

Egyedi felszínformáiról, az így kialakult ritka és változatos élővilágáról (növénytakaró, állatvilág).

Ennél a résznél különösen figyeltem arra, hogy úgy foglaltam össze, hogy az olvasó számára nyilvánvalóvá váljon, hogy hazánkban csak kevés számban előforduló és fokozottan veszélyeztetett fajoknak is otthont ad a hegység.

Szó esik hatalmas barlangrendszeréről is, amely nemcsak az idegenforgalom szempontjából híres, hanem régészeti szempontból sok leletanyagot rejt, és amelyről csak kevesen tudnak.

Az utolsó fejezetben a környezetvédelmi nevelés fontosságát és egy tanulmányi kirándulás tervét tüntetem fel a nemzeti park egy tanösvényére vetítve, amely a Szilvásváradon levő Szalajka-völgyben található. Ezzel az a célom, hogy olyan oldaláról is bemutassam a tájat, hogy a gyerekeknek mennyi ismeretet adhat a környezet alaposabb megismeréséhez.

A Csömöri-patak bioindikációs vizsgálata

Petelei Katalin – Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természettudományi Kar

Témavezető: Dr. Kriska György

Rohanó világunkban egyre többen ébrednek rá, hogy a fennmaradáshoz feltétlenül szükséges a még meglévő természeti értékek megismerése és megóvása. Feltehetően ennek a felismerésnek a hatására vált hangsúlyos témává a közoktatásban a környezetvédelem.

Napjainkban a hagyományos tantermi tanórák mellett egyre nagyobb szerepet kap a diákok természetközeli oktatása. A környezeti nevelés célja a tanulók megismertetése az élő természettel, és annak folyamataival. Remek lehetőség nyílik erre egy terepgyakorlaton, témanapon vagy az erdei iskola keretében. A tanulók számára talán legérdekesebb és legjobban vizsgálható közeg a víz. Akár egy főváros szívéből is rövid időn belül eljuthatunk egy patakhoz, vagy tóhoz, ahol a megfelelő pedagógiai irányítással vízkémiai, biológiai és ökológiai méréseket végeztethetünk a diákokkal. Az önálló munka új összefüggésekre mutathat rá akár két távol álló tananyagrész között is.

A biológiai vízminősítés „divatos” témává vált a hétköznapi életben és nagy előnye, hogy könnyen a tananyagba integrálható. Munkámban a két legismertebb és legelterjedtebb vizsgálati módszert, a BISEL-t és az MMCP-t használtam fel. Mindkettőt alkalmazták már hazánkban vízminőség meghatározásra, de eddig még senki sem hasonlította össze.

Dolgozatomban szeretnék rávilágítani a két módszer hasonlóságaira, különbségeire szakmai és módszertani szempontból.

BioZoóra Multimédiás Zoopedagógiai Oktatási Segédanyag

Összefoglaló

Szabó Szilvia, Gere Ágota – ELTE-TTK

Témavezető: Dr. Kriska György

Tanulmányaink során módunk nyílt bepillantást nyerni mind a pedagógia jelenlegi módszertani eszköztárába, valamint a zoopedagógia által alkalmazott módszerekbe. Ez vezetett ahhoz, hogy ezt a két oktatási formát ötvözni próbáljuk. A közgyűjtemények szerepét az oktatásban kiemelten kezeljük a munkánk során. Hiányoltuk ezen lehetőség kihasználtságát. Új eszközként a multimédiás segédanyagok szerepét szeretnénk kiemelni, amely a pedagógia és a zoopedagógia kapcsolódásának egy újfajta lehetőségét kínálja.

Munkánk azért koncentrál ezen témakörre, mert ezidáig kevés irodalom foglalkozik a zoopedagógia ilyen irányú felhasználásával, valamint, hogy kevés ezen alapuló oktatási segédanyag készült. A pedagógusok ezért nem használják munkájuk során rutinszerűen a közgyűjtemények kínálta oktatási-nevelési módozatokat.

A dolgozatot úgy építettük fel, hogy a már meglévő elméleti háttérhez saját tapasztalatainkat kapcsoltuk. Ez alapján a gyakorlatban alkalmazható módszertant kezdtünk el kifejleszteni.

Elkészítettünk két bemutató anyagot.

Az általános iskolai korosztálynak „Vizek, vízpartok” témakörben dolgoztuk ki ezt a programot, oly módon, hogy mind tantermi órákhoz, mind állatkerti órákhoz segítségül óravázlatokat melléeltünk.

Középiskolások számára pedig a „Természet- és környezetvédelem, valamint az állatkertek természet-megőrzési szerepe” című foglalkozást készítettük elő.

Célunk, kipróbálni az általunk elkészített óratervek alapján általános- és középiskolai oktatásban ezen módszer hatékonyságát, valamint párhuzamba állítani egy hagyományos órai keretek között megvalósított oktatással. Legfőbb hangsúlyt az ismeretek gyakorlati alkalmazására helyeznénk. Az ilyen módon nyert adatok alapján készített egzakt statisztikai kiértékeléssel szeretnénk bizonyosságot nyerni a módszer hatékonyságát illetően.

Digitális fényképezőgép a fizikaoktatásban

Szakmány Tibor – Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Kar

Témavezető: Dr. Papp Györgyné dr. Papp Katalin egyetemi docens

A digitális fényképezőgép, a számítógép egyre elterjedtebbek a hétköznapi használatban, ezáltal új szemléltetésre és mérésre is alkalmas eszközök kerülnek az iskolák, és a diákok kezébe. Ez lehetőséget ad a fizikatanárok számára olcsó, akár otthon diákokkal is elvégezethető mégis úgynevezett „high-tech” kísérletek és mérések elvégzésére, ezáltal is csökkentve a szakadékokat, az iskolai szemléltető-, mérőeszközök és a diákok által hétköznapi életben használt eszközök között.

A dolgozat első felében a digitális fényképezés történetéről, a digitális fényképezőgép felépítéséről, a működésével kapcsolatos fizikai jelenségekről és törvényekről van szó. A dolgozat második fele a számítógéppel kiegészített digitális fényképezőgép szemléltetéséhez, mérésekhez való felhasználási lehetőségeiből ad ízelítőt, mint például a digitális felvételek alkalmazása az elmozdulás, sebesség, gyorsulás vektorok szemléletesebb bevezetésére, és a nem túl nagy sebességű mozgások, folyamatok nyomon követésére. Ez utóbbi esetben különböző mozgások (szabadesés, lejtőn gördülés, rezgőmozgás, körmozgás, ütközések) kvantitatív mérési lehetőségeiről is szó esik, hiszen a digitális felvételek könnyű kezelhetősége lehetővé teszi az adatok számítógépes kiértékelését. A dolgozat végezetül tárgyalja a mérések hibalehetőségeit, korlátait mind technikai, mind osztálytermi megvalósíthatóságuk szempontjából is, valamint további alkalmazásokhoz is ötleteket ad, mint az ön-diffrakciós kép, spektrográf készítése, vagy az IR fényképezés.

Természettudományok pedagógiája II.

Elnök:

Dr. Tóth Zoltán
Debreceni Egyetem

Tagok:

Mátrai Ildikó
Eötvös József Főiskola, Baja

Dr. Ölveti Klára
DE Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium

Egy nyári tábor programja

Fehér Csilla Erika – ELTE TTK

Témavezető: dr. Kriska György egyetemi adjunktus

A TDK dolgozatom témája egy olyan erdei nyári tábor programjának kidolgozása, ahol a résztvevő 10-12 éves gyerekek megismerik a körülöttük lévő természet értékeit és azok sérülékenységet. A program fő célja, hogy a gyerekek a tábornak otthont adó környezetet megismerjék, alapvető jártasságot szerezzenek a térképek használatában, megismerjék, és lehetőleg megszeressék a természetjárást, mint kikapcsolódási lehetőséget. A program kidolgozásának előzménye, egy 2006. júliusában megrendezett, 5 napos erdei tábor, melynek megtervezését, és tapasztalatait írom le, ill. a tapasztalatok alapján egy megváltoztatott, tökéletesebb programot dolgozok ki.

Aktív tanulói eljárások a fizikatanításban

Kopasz Katalin – SZTE TTK

Témavezető: Dr. Papp Györgyné Dr. Papp Katalin egyetemi docens

Az iskolai természettudományos tárgyak, ezen belül is a fizika tanulói megítélése, a tanulók természettudományos tudása kedvezőtlen képet mutat világszerte. Hosszú ideje folynak a nemzetközi tudásszintmérő- és attitűd vizsgálatok, amelyek hasznos információkat adhatnak a változtatáshoz.

A nemzetközi felmérések közül a dolgozat a TIMSS 2003 vizsgálatra fókuszál. A felmérésben résztvevő 34 ország közül a magyar tanulók a 6. legjobb eredményt érték el a tudásszintmérő teszteken. A fizikai ismereteket felmérő kérdésekre adott válaszokat elemezve kiderül, hogy az ezen a teszten nyújtott teljesítmény nem szignifikánsan gyengébb a természettudományos átlagteljesítménynél.

A tantárgyi tudást feltérképező teszten számos azonos tudáselemet mérő kérdést találunk. Ezek segítséget nyújtanak ahhoz, hogy megvizsgáljuk, a felmérések idejében (1995, 1999, 2003) mennyire volt sikeres a különböző tananyagrészek elsajátítása.

A felmérések eredményei azt mutatják, hogy a tanulói attitűd a fizika tantárgy esetén a legkedvezőtlenebb. Ennek okait keresve hasznos információt találunk a fizikaórák felépítésére vonatkozó kérdésekre adott tanulói válaszokban. Ebből például kiderül, hogy az órákon alkalmazott módszerek között túlsúlyban van a tanári magyarázat és elenyésző a tanulói aktivitást is igénylő feladatok aránya.

A vizsgálatok arra is rámutatnak, hogy az egyik lehetséges módszer a tantárgy megkedveltetéséhez az egyszerű kísérletek szerepének növelése. Számos fizikai jelenség szemléltethető olyan eszközökkel, melyek elkészítéséhez minden szükséges elem megtalálható a diákok környezetében. Dolgozatomban összegyűjtöttem néhány olyan kísérletet, ami ötletadó lehet a tanulók iskolai és iskolán kívüli aktivitásának növeléséhez.

Kísérleti eszközök készítése

Lukács László – Berzsenyi Dániel Főiskola Természettudományi Kar

Témavezető: Almási István

A dolgozat célja, hogy a készített eszközöket bárki el tudja készíteni, és segítségével bemutathatóak legyenek az elektrosztatikai kísérletek az iskolákban. Az iskolákban az elektrosztatikai kísérletekhez Wimhurst-féle influenciagép ill. a Van de Graaff-féle szalaggenerátor használata nehézkes ill. sok helyen már olyan rossz állapotban van, hogy már nem tudják használni, és nem lehet megjavítani.

Az elektrosztatika témakörében elvégezhető látványos kísérletek csaknem olyan motivációs lehetőséget kínálnak a fizika tanítása és népszerűsítése során, mint a fényjelenségek. Sokan azért nem mutatják be őket, mert iskolájuk nem tudja megvásárolni az igen drága berendezéseket. Pedig a háztartásban megtalálható eszközök is alkalmasak a legtöbb jelenségek előidézésére, jelzésére, mérésére.

Ezért az általunk kigondolt és megvalósított eszközök könnyen elkészíthetők, használhatók, karbantartásuk egyszerű és kevés pénzből megvalósíthatók. Az eszközöket rossz fénycsövekből, konzervdobozokból és vízvezetési PVC csőből készítettük el.

Általunk elkészített eszközök listája:

- Dörzselektromos influenciagép
- Leydeni-palack
- Braun-féle elektrométer
- Többféle elektroszkóp
- Faraday-kalitka
- Elektrosztatikus Segner-kerék
- Elektromos inga
- Elektrosztatikus csengő
- Elektrosztatikus harangjáték

Kísérletek kisiskolásoknak a víz témakörében – Rostock Modell

Miklós Adrienn, Miklós Enikő – Debreceni Egyetem TTK

Témavezető: Revákné dr. Markóczi Ibolya

A Rostock Modell egy nemzetközi együttműködésre épülő program, melynek didaktikai koncepciója Vigotszkij, Bruner és néhány Angol-Amerikai kutató fogalmi váltásról szóló elméletében gyökerezik. A Modell elsődleges célja megfelelő tanulási környezet biztosítása az általános iskola alsó tagozatának tanulói számára a természettudományos ismeretek hatékony megismerésében, annak sikeres megértésében. A didaktikailag és tartalmilag kidolgozott kísérleti tanítások során a "víz" témakör feldolgozása történik longitudinális rendszerben 1-4. osztályig. A téma koncentrikus feldolgozása érinti a víz jelentőségét, előfordulási állapotait, halmazállapotait, halmazállapot változásait, a vízszennyezés és víztisztítás problémáját, a vízrészecske természetét, a víz körforgását a természetben.

A projekt Németországban (Rostock) indult, Magyarországon egy budapesti iskola mellett a debreceni Arany János Általános Iskola alsó tagozatos osztályának bevonásával kezdtük el a vizsgálatot 2005 májusában. A tanulók a projekt víz témaköréhez kapcsolódó tananyagát különböző módszerekkel sajátították el. (Ezek közül kiemelt jelentőségű a tanulói kísérlet.) A kisiskolások különböző kísérleteket végeztek el feladatlapok segítségével. Ezek a feladatlapok többségében problémamegoldó feladatokat tartalmaznak. A víz témakör feldolgozásának logikai útja a kutató módszer struktúráját követi: „Mit, hogyan, miért”. A feladatlapokat, kísérleteket, magyarázatokat a német projektvezetők bocsátották rendelkezésünkre. A közeljövőben szeretnénk egy tankönyvet összeállítani ezekből és hasonló feladatokból, kísérletekből. Projektbeli feladatunk ezt segítve problémamegoldó kísérletek és feladatok kitalálása, illetve ezek összefoglalása, a gyerekek munkáját segítő munkafüzetben. A Modell alapján szervezett tanítások feltételezhetően pozitív hatással vannak többek között a tanulók kognitív képességeinek, ezen belül a metakognitív és problémamegoldó képességek fejlődésére. Magyarországon a projekt hatásának értékelése a tanulók metakognitív képességének fejlődése, illetve a fogalmi struktúra változása alapján történik. Megpróbáltunk olyan feladatokat, kísérleteket kitalálni, amelyek fejlesztik a gyerekek problémamegoldó képességét, kommunikációs képességét.

A Bükki Nemzeti Park különös tekintettel Szarvaskő természeti értékeire

Nahóczki Katalin – Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezetők: Dr. Schottner Ede főiskolai tanár, Véghelyi Józsefné dr. főigazgató-helyettes, tanszékvezető

Dolgozatom és előadásom témájául a Bükki Nemzeti Park bemutatását választottam. Azon belül pedig egy tanulmányi kirándulást terveztem Szarvaskő geológiai tanösvényére.

A dolgozatban bemutatom a terület földrajzi elhelyezkedését, éghajlati adottságait, megemlítem vízrajzát, és felhívom a figyelmet az itt található különleges természeti értékekre.

Bemutatom a nemzeti park területén élő növényeket, melyből néhányat ki is emelek.

Felvázolom gazdag állatvilágát. A több ezer fajból a legkülönlegesebbeket, melyek csak a nemzeti park területén élnek. Ezek védelmét szolgáló természetvédelmi csoportok és szervezetek munkájáról is beszámolok, illetve a nemzeti park létrejöttének és megalakulásának feltételeiről is szólok.

A későbbiekben pedig a tanulmányi kirándulás szerepének fontosságára hívom fel a figyelmet, melyre nagy hangsúlyt fektetünk az alsó tagozaton. A dolgozatban szó esik a tanulmányi kirándulás előkészítéséről, lebonyolításáról és feldolgozásáról, melyek elengedhetetlen feladatai a tanítóknak.

A kirándulás célpontja Szarvaskő geológiai tanösvény, ahol a 4. osztályos gyerekek a már tanult természettudományos megismerési módszereket alkalmazzák. A helyszínen különböző, a természetismeret tantárgy algoritmusnak megfelelő feladatokat végezzenek, amiket a helyszínen, és tanórák keretében dolgoznának fel.

Céлом az volt a dolgozattal, hogy felhívjam figyelmet arra, hogy mennyire jelentősek alsó tagozaton a tanulmányi séták és kirándulások, valamint arra, hogy a tanítónak milyen fontos a szakmai felkészültsége, az előkészítéstől a feldolgozásig, és a jövő nemzedékének környezettudatos magatartása nevelésében.

A Tisza folyó természeti értékei, különös tekintettel a Közép-Tiszavidék természeti értékeire

Négyesi Katalin – Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar

Témavezetők: Dr. Schottner Ede főiskolai tanár, Véghelyi Józsefné dr. főigazgatóhelyettes, tanszékvezető

Dolgozatom a Tisza, ezen belül a Közép-Tiszavidék természeti értékeinek bemutatásáról szól. A Tisza keletkezéséről, történelmi múltjáról, hidrológiai, éghajlati jellemzőiről, és nem utolsósorban flórájáról és faunájáról olvashatnak benne.

Központi szerepet kap a dolgozatban a Közép-Tiszavidék, mivel leendő tanítóként ezen a területen szeretnék élni és dolgozni. Ezért ezt a részt bővebben fejtettem ki. A hidrológiai és éghajlati jellemzőkön túl részletezem azokat a növényeket és állatokat, melyek a vidék gyöngyszemeinek tekinthetők (ilyen a nyári tűzike, fehér tündérrózsa, tiszavirág, vidra, barna kánya, vagy a veszélyeztetett halfauna). Fontosnak tartottam, hogy külön fejezetben szóljak a 2000. évi ciánszennyezésről, melynek romboló hatását mind a mai napig érzékeljük a folyó környezetében.

Fő hangsúlyt kap a dolgozatban az alsó tagozatos környezeti nevelés, a fenntarthatóságra nevelés, valamint annak a kifejtése, hogy a Tisza, mint folyó hogyan járul hozzá e célok megvalósításához. Konkrét tanulmányi séták kidolgozásával szemléltetem azt, hogy egy tanítónak milyen szakmai felkészültséggel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a gyerekek természettudományos megismerési képességeit hatékonyan fejleszteni tudja. Leírtam az előkészítés, lebonyolítás, feldolgozás folyamatát, melyeket az életkori sajátosságoknak megfelelő feladatokkal egészítettem ki. Ezzel az volt a célom, hogy segítséget nyújtsak azoknak a pedagógusoknak, akik ere a területre terveznek tanulmányi sétát vagy kirándulást.

Remélem, érzékeltetni tudtam, hogy számomra mekkora jelentőséggel bír ez a terület, valamint azt, hogy milyen remekül alkalmazható tantárgy-pedagógiai szempontból.

Távoli elérésű elektronmikroszkópia az oktatás és a hallgatói kutatás támogatásában

Pinczés Gyula, Sári Katalin, Pintér Gábor

Debreceni Egyetem Mikrobiális Biotechnológiai és Sejtbiológiai Tanszék

Témavezető: Nagy Gábor György egyetemi tanársegéd

Az élő anyag szerveződésének változatossága az egyedi és egyedfeletti szinteken nyilvánvaló. A diákok és hallgatók tudatában a sejtek ultrastruktúrális szerveződéséről kialakult kép azonban gyakran a tankönyvek sematikus, leegyszerűsített ábrázolásait tükrözi. A szubcelluláris szerveződés megismerésének hatékony, ám nehezen hozzáférhető eszköze az elektronmikroszkóp.

Dolgozatunkban egy régi, analóg transzmissziós elektronmikroszkóp internetes használatra való átalakítását, és a rendszer használatával szerzett tapasztalatainkat foglaljuk össze. Az átalakítás során ügyeltünk a készülék eredeti funkcionalitásának megőrzésére. Módszertünk más elektronmikroszkópok költséghatékony átalakítását is lehetővé teszi.

Rendszerünkben a kezelő és az elektronmikroszkóp közé egy vezérlő szoftver van beépítve, amely felügyel mind a készülék, mind a minta épségére, ezáltal a hallgatók az egyszerűsített kezelőfelületen távolról képesek önállóan kezelni a készüléket. A rendszer előnye a mikroszkóp által nyújtott kisméretű képpel szemben, hogy a szerver által küldött kép akár több helyszínen is kivetíthető.

A távoli elektronmikroszkópia tanszékünkön a Sejtbiológia gyakorlatok keretében került kipróbálásra. A sejtek ultrastruktúrális szerveződését *Helix pomatia* hermafrodita mirigysejtjein vizsgálták a hallgatók. A pozitív visszajelzések alapján a rendszert a hallgatói kutatómunkába is bevontuk melynek során a sejtmaghártya apoptotikus változásait elemezték hallgatóink. Tapasztalataink szerint a hallgatók számára komoly motivációs tényezőt jelent az ilyen jellegű nagyműszerrel végzett munka. Hallgatói munkacsoport felállítását tervezzük a távoli elérésű elektronmikroszkópos munka támogatására.

Az intuitív kezelőfelület nem jelent kihívást középiskolai diákok számára sem. A rendszer középiskolai biológiaoktatásba való integrációja egyetemünk gyakorló gimnáziumában kísérleti jelleggel folyamatban van.

A szerver- és kliensszoftver csekély átalakítással fénymikroszkópos és sztereómikroszkópos alkalmazásokhoz is felhasználható.

A szabad tanulás alkalmazása a kémia tantárgy tanításában

Puskásné Veres Ágnes Mária – Nyíregyházi Főiskola TTFK

Témavezető: Sarka Lajos

A szabad tanulás egy tanulásszervezési mód, mely Németországból került hazánkba. Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolai Kar tanára, Dr. Horváth Miklós honosította meg a hazai gyógypedagógiai intézményekben. Alkalmazása a tanulásban akadályozottak iskoláinak körében terjedt el.

Fő ismérvei: nem követi a hagyományos osztálykereteket, előtérbe kerül a csoport-, páros és egyéni munka, a feladatok megoldása után a tanulók maguk ellenőrzik azok helyességét.

A nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola tanárai a tanulásban és értelmileg akadályozottak oktatásában évek óta alkalmazza ezt a tanulásszervezési módot az alsó tagozatban. Mint ott dolgozó gyógypedagógiai asszisztensnek, nekem is feladataim közé tartozott a tanításhoz szükséges szabad tanulós eszközök elkészítése. Az eszközkészítés közben arra gondoltam, hogy ezek némelyike alkalmazható lenne a kémia tanításában is.

A hetedik-nyolcadik osztályos kémia tananyagát felhasználva elkészítettem néhány szabad tanulós eszközt, melyeket először a Nyíregyházi Főiskola levelező kémia szakos hallgatói körében, a szak módszertan tantárgy keretei között próbáltam ki. A bemutató sikeres volt, ezért témavezetőm tanácsára úgy döntöttem, hogy kipróbálom ezeket a többségi általános iskolában is. Erre 2006. szeptemberében nyílt lehetőségem a nyírbogáti Vántus István ÁMK-ban, ahol a gyerekek körében igen nagy sikert aratott.

Tapasztalataim szerint gyakorló és összefoglaló órákon illetve a szakkörökön kiválóan lehet alkalmazni, mert a feladatok játékosak, érdekesek. Feloldhatók vele a hagyományos főként frontális munkára épülő órakeretek, a differenciált tanítás is megvalósítható. A figyelem egész órán fenntartható. A pedagógusnak lehetősége nyílik arra, hogy egyénileg, vagy kiscsoportos felosztásban foglalkozzon a segítségre szoruló tanulókkal. Nagy előnye, az önellenőrzés. A gyerekek maguk ellenőrzik a feladatok megoldását az eszközök segítségével, ezzel csökken a rossz megoldásokból adódó feszültség, ugyanakkor a különböző nehézségi fokozatú feladatok megoldása segíti a gyerekek helyes önértékelésének kialakulását.

Úgy gondoljuk, hogy a szabad tanulás jól alkalmazható a kémia oktatásában a gyakorlás, felzárkóztatás, tehetséggondozás, összefoglalás során.

Érdekes kísérletek
a rezgések és hullámok témaköréből

Takács Tímea – Nyíregyházi Főiskola

Témavezetők: Dr. Nyilas István főiskolai docens, Dr. Varga Klára főiskolai docens

Környezetünk állandó mozgása, változása során számos olyan hatás vált és válik ismertté, amely a mindennapi életünkben megtalálható. A különféle rezgések tanulmányozása során mindenütt nagyon fontos jelenség a rezonancia. A rezonancia jelensége, amely igen sok helyen előfordul a természetben és a technikában, figyelmes vizsgálatot érdemel. Dolgozatomban arra a feladatra vállalkoztam, hogy megkísérleljem bemutatni, hogy a fizikában és a mindennapi életben milyen rezgésekkel és hullámokkal találkozhatunk, és hogyan tudjuk ezeket felhasználni, lényegüket megismertetni a fizika tanítása során. A fizika számos ágában, a mechanikától a kvantummechanikáig sok rezgésen valamint hullámmozgáson alapuló jelenséggel találkozhatunk. Ezek megtanítása, kísérleti bemutatása a fizika tanítását igen szemléletessé és érdekessé teszi. Mivel ez a témakör igen gazdag és szerteágazó, egy ilyen dolgozatban nincs lehetőség teljes mélységében feldolgozni azt. Ezért én a fizika tanításában meghatározó jelentőségű résszel, a mechanikai, hangtani, optikai, elektromosságtani, atom és magfizikai jelenségek szűkebb részével foglalkozok. Dolgozatomban olyan kísérleteket gyűjtöttem össze, amelyek – az utóbbi években lecsökkent fizika óraszámok miatt – csak érintőlegesen szerepelnek a fizikaoktatásban ezért a szakköri munka során felkelthetik a diákok érdeklődését a fizika tanulás iránt. A dolgozatban szereplő kísérletek egyaránt felhasználhatók az általános- és középiskolás diákoknál.

Kenuzási technikák dinamikai modellezése

Udvari Zsolt – Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Kar

Témavezető: Dr. Gyémánt Iván egyetemi docens, Dr. Török Attila külső konzulens

A dolgozat a szemléltető fizikatanításhoz járul hozzá azzal, hogy egy modell alapján a kenu sportágat elemezzük egy szimulációs program segítségével, amelyben az evezés jellemzői változtathatók.

A hajó meghajtása ciklikus jellegű, egy ciklus pedig két szakaszból áll: a $\square_1$ ideig tartó ún. húzási szakasz (ekkor a sportoló állandó erővel evez, ezt az erőt propulzív erőnek nevezzük), valamint egy $\square_2$ tartamú ún. légmunka szakaszból (ekkor viszi a versenyző előre a lapátot az újabb vízfogáshoz).

Az evezés közben előfordul, hogy a versenyző a vízfogáshoz előrehajol, evezéskor pedig hátra. Ezt a jelenséget kocsizásnak nevezzük. A mozgást harmonikus mozgásnak tételeztük fel és a programban a tömegközéppont mozgásának amplitúdója módosítható.

A kenura ható közegellenállási erőt a sebesség négyzetével arányosnak tételeztük fel, jóllehet a hajótest körüli áramlás lamináris, és így a Stokes-i lineáris ellenállási törvény használata volna indokolt. A pontos ellenállási törvényt ki lehet mérni.

A verseny három szakaszból áll: egy rajt, egy utazás és egy finis részből. Mindegyik szakaszra külön-külön állíthatók a paraméterek.

A program a szimuláció során jelzi a sebességet, a megtett utat és a propulzív erő munkáját, így elemezhető, hogy egy eredmény adott módon történő elérése mennyire hatékony. Lehetséges a mozgást jellemző grafikonokat változatosan ábrázoltatni a szoftver segítségével, amelyek az elemzést még könnyebbé teszik.

A programot mintegy kísérleti eszközként használhatjuk, ezzel is demonstrálva, hogy egy sportágban elért eredmény milyen sok tényezőtől függ, valamint egyetlen tényező kismértékű megváltoztatása is milyen mértékben befolyásolhatja az eredményt.

A kidolgozott szimuláció jó példa a valóság modellezésére egy olyan népszerű sporttevékenységgel kapcsolatban, amely az iskolás korosztály számára is vonzó és elérhető, a fizika, a matematika és az információs technika tanulását megfelelően motiváló biomechanikai kutatási terület.

Tananyag-tervezet az alternatív energiaforrásokról

mérnök hallgatók számára

Vajda Balázs – Mérnöki Kar

Témavezető: Bélafiné Dr. Bakó Katalin

A világ energiaszükségletének kérdése mára már korántsem elhanyagolható problémává nőtte ki magát. Az energia iránti szükségleteinket egyre jobban a megújuló energiaforrásokból kell fedeznünk. Természetesen a nem megújuló forrásokon nem léphetünk túl egyik pillanatról a másikra, a fosszilis energiahordozókra is nagy szükség van még az elkövetkezendő évtizedekben. De kitermelésük bizonytalansága, és nagy mértékű környezetszennyezésük miatt is célszerű lenne kiváltásuk alternatív forrásokkal. A dolgozat fő célja, hogy egy átfogó, összehasonlító elemzést adjon a megújuló energiaforrásokról egy heti két órás előadás keretében. Ismereteink szerint a hazai mérnökoktatási rendszerben ilyen tananyag tervezetet még nem állítottak össze.

Fontosnak tartjuk, hogy a hallgatók a tématerület minden szegmenséről kielégítő képet kapjanak, hiszen tanulmányaik során egy-egy adott szakterületet részletesen tanulmányozhatnak. Elképzeléseink szerint ugyanis több terület eredményeinek összehangolásával jobb eredmények érhetők el. Először átfogó képet kell adnunk diákjaink számára az aktuális energiapolitikáról és energiahelyzetről világviszonylatban és Magyarországon. Ezután a dolgozat középpontjában az egyes megújuló energiaforrások (nap, szél, víz, geotermikus, biomassza,...stb.) bemutatása áll, majd az energiatárolás egyes módjait ismertetjük, kitérve az előnyök mellett a hátrányos, negatív tulajdonságaikra is. Bemutatjuk továbbá a régebbi technológiák esetleges újbóli felhasználási lehetőségét. Ezzel a szemlélettel talán elérhető lesz, hogy a közeljövőben olyan gazdaságos, kombinált, integrált megoldásokat, alternatív energiaforrásokat találjunk, amelyek valóban képesek lesznek kiváltani a fosszilis energiaforrásokat hosszú távon.

